

REKRY-AMARE-hanke

Hämeen ammattikorkeakoulun osahankkeen väliraportti 2
3.1.2011 – 16.12.2011

Marketta Jokinen

REKRY-AMARE-hanke

Hämeen ammattikorkeakoulun osahankkeen väliraportti 2

3.1.2011 – 16.12.2011

Marketta Jokinen, suunnittelija

Hyvinvointiosaamisen koulutus- ja tutkimuskeskus

Marketta Jokinen
REKRY-AMARE-hanke
Hämeen ammattikorkeakoulun osahankkeen väliraportti 2

ISBN 978-951-784-567-0 (PDF)
ISSN 1795-424X
HAMKin e-julkaisu 2/2012

© Hämeen ammattikorkeakoulu ja kirjoittajat

JULKAISIJA – PUBLISHER

Hämeen ammattikorkeakoulu
PL 230
13101 HÄMEENLINNA
puh. (03) 6461
julkaisut@hamk.fi
www.hamk.fi/julkaisut

Ulkoasu ja taitto: HAMK Julkaisut

Hämeenlinna, tammikuu 2012

Sisällys

1. Johdanto	6
OSA A Ajanjakso tammikuu 2011 – kesäkuu 2011	7
2. Työvoima- ja koulustarpeen ennakointi terveydenhuolto- ja sosiaalipalveluissa	7
3. Sosiaali- ja terveysalan ennakointi Hämeenlinnassa	9
3.1 Hämeen liitto ja Hämeen Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY).....	9
3.2 Hämeenlinnan kaupunki	11
3.3 Kanta-Hämeen keskussairaala	12
4. Maahanmuuttajien ammattikorkeakouluopintoihin valmentava koulutus ja pääsykokeet	13
4.1 Voimaa-projekti, amk-valma-koulutus ja haastattelujen yhteenveto	13
4.2 Maahanmuuttajat ja Suomen ammattikorkeakoulun pääsykoe	16
4.3 Mukautettu pääsykoemahdollisuus maahanmuuttajille	17
4.4 Oikeudellinen asiantuntijalausunto positiivisesta erityiskohtelusta	18
4.5 Hämeen ammattikorkeakoulu ja opiskelijavalintojen kehittämistyöryhmä	19
5. Projektiyhteistyö	21
5.1 Tie hoitajaksi -projekti (Eura S11248)	21
5.1.1 Koulutuskeskus Salpaus	22
5.1.2 Lahden ammattikorkeakoulu	23
5.2 Työtä ja osaamista – tie hoitajaksi -projekti (Eura S11270)	24
6 MUU YHTEISTYÖ	25
6.1 Koulutuskeskus Tavastia	25
6.2 Vanajaveden opisto	25
6.3 Opin Ovi Osaamiseen -projekti, Koulustorstait	26
6.4 Hämeen ammattikorkeakoulu, Hyvinvoinnin koulutus- ja tutkimuskeskus	26
6.4.1 Hoitotyön koulutusohjelma	26
6.4.2 Sosiaalialan koulutusohjelma	29
6.4.3 Ohjaustoiminnan koulutusohjelma	29
7 AJANKOHTAISTA	30
7.1 Hallituksen esitys 185/2010 Eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä	30
7.1.1 Lain valmistelu vuonna 2009	30
7.1.2 Hallituksen esitys 185/2010	30
7.1.3 Valtioneuvoston asetus	31
7.2 Osallisena Suomessa -hankkeen pilotti Hämeenlinnassa	31
7.3 Sosiaali- ja terveysalan valintakoe vuonna 2013.....	32
Osa B Ajanjakso elokuu 2011 – joulukuu 2011	33
8 Hämeen ammattikorkeakoulu ja maahanmuuttajien pääsykoejärjestelmä	33
9 Koulustarjous Osallisena Suomessa - nopeasti työhön.....	33
10 REKRY-AMARE -HANKKEEN SEMINAARIT.....	34
10.1 Korkeasti koulutetut maahanmuuttajat, ulkomailla suoritettujen tutkintojen tunnustaminen, ammattioikeudet ja ohjaus Suomessa	34
10.2 Sosiaali- ja terveysalan monikulttuurinen tulevaisuus.....	35
11 Kokemuksia Hämeen ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveysalan vaihto-opiskelijoista	35
11.1 Kohderyhmä.....	36
11.1.1 HAMK Vaihto-opiskelijat, Bachelor-taso	36
11.1.2 MSc in Disaster Healthcare-opiskelijat, Master-taso.....	36
11.2 Aineiston keruu ja aikataulu.....	37
11.3 Koonti vastauksista	37
11.4 Yhteenveto	46
12 Yhteistyö Hämeen ammattikorkeakoulun opiskelijoiden kanssa	47
12.1 Hoitotyön koulutusohjelma.....	47
12.1.1 Terveystyön hoitotyön asiantuntijuus	47
12.1.2 Opinnäytetyö.....	47

12.2 Sosiaalialan koulutusohjelma	47
12.2.1 Osallistava paikallisyhteistyö.....	47
12.2.2 Opinnäytetyö	48
12.3 Ohjaustoiminnan koulutusohjelma	49
13 AJANKOHTAISTA.....	49
13.1 Valtakunnallisesti.....	49
13.1.1 Maahanmuuttajasairaanhoitajat jäävät huomaamatta työvoimana	49
13.1.2 Koulutusmäärät joutuvat remonttiin	49
13.1.3 Ammattikorkeakoulut osakeyhtiöiksi	50
13.1.4 Ammattikorkeakoulut pettyivät uudistuksen viivästymiseen	50
13.1.5 Maahanmuuttaja käännytettiin pääsykokeista	51
13.1.6 Maahanmuuttaja saa tietopaketin Suomesta	51
13.2 Paikallisesti.....	52
13.2.1 Lakiuudistus ja Hämeenlinnan työ- ja elinkeinotoimisto	52
13.2.2 Ensimmäinen ammattibarometri	53
13.2.3 Hammashuollon tilanne edelleen huono	53
13.2.4 Vuokratyövoiman käyttö Kanta-Hämeen keskussairaalassa	54
13.2.5 Sairaanhoidopiirin säästökuuri	54
13.2.6 Sairaanhoidopiirin laboratoriotointa yhdistetään Pirkanmaan sairaanhoidopiiriin.....	55
13.2.7 Vanajaveden sairaalan tilanne.....	55
13.2.8 Vanhusten kotihoito ja pitkäaikaishoiva yhdistyvät	55
13.2.9 HAMK ja FUAS – Federation of Universities of Applied Sciences.....	56
13.2.10 HAMKin organisaatiomuutos.....	56
14 Hankkeen workshop Saksassa	57
15 Yhteenveto.....	57
LÄHTEET.....	59
LIITEET	66

1. Johdanto

REKRY-AMARE-hankkeen Hämeen ammattikorkeakoulun osahankkeen vuoden 2011 sisältönä olivat sosiaali- ja terveystalouden ennakointi Hämeenlinnassa kahden suurimman sosiaali- ja terveystalouden työnantajan näkökulmasta, maahanmuuttajien ammattikorkeakoulun järjestämä valmentava koulutus, pääsykoejärjestelmä ja amk-opintojen suorittamismahdollisuudet, hallituksen esitys kotoutumisen edistämisestä ja mitä se mahdollisesti vaikuttaa Hämeenlinna TE-toimiston toimintaan, kokemuksia Hämeen ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveystalouden vaihto-opiskelijoista ja erilaisesta projekti- ja oppilaitosyhteistyöstä.

Syksyllä 2010 Hämeenlinnan kaupungin henkilöstöjohtaja Raija Hätinen kutsui Hämeen ammattikorkeakoulusta REKRY-AMARE-hankkeen suunnittelijan Marketta Jokisen ja hoitotyön koulutusohjelmajohtajan Hanna Naakan yhteistyöpalaveriin teemalla ”maahanmuuttajien kouluttaminen sairaanhoitajiksi”. (Jokinen 2011, 18.)

Hämeen ammattikorkeakoulussa järjestetyn ammattikorkeakouluopintoihin valmentavan koulutuksen ja Vanajaveden opiston kotoutumiskoulutuksessa olevien opiskelijoiden tapaaminen osoittavat, että ammattikorkeakoulun pääsykokeet ovat maahanmuuttajalle vaikeat. Psykologi Jussi Kiikkerä, Suomen Psykologikeskus Asiantuntijat Oy:stä on esittänyt, että korkeakoulun on mahdollista omalla hallinnollisella päätöksellään järjestää ns. mukautettu pääsykoe.

HAMKin opiskelijavalintaryhmässä keskusteltiin tästä mukautetusta pääsykoemahdollisuudesta kevään 2011 kokouksessa. Tässä kokouksessa keskusteltiin myös Metropolia ammattikorkeakoulun pyytämästä asiantuntijalausunnosta ”maahanmuuttajataustaisten henkilöiden positiivisesta erityiskohtelusta tilanteessa, jossa ammattikorkeakoulu valitsee opiskelijoita tutkintoon johtavaan koulutukseen.” HAMKin opiskelijavalintaryhmän muistiossa viitataan siihen, ettei asiantuntijalausunnossa esitettyä lisäselvitystä ole vielä tehty ja näin ollen asiasta tiedetään liian vähän. Näin ollen erityiskohtelua ei voida ottaa HAMKissa käyttöön vuoden 2012 valintaperusteisiin.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on julkaissut 11.11.2011 Suomen hallituksen esityksen ammattikorkeakoulujen taloudellisen ja hallinnollisen aseman uudistamisesta. Vastuu ammattikorkeakoulujen perusrahoituksesta siirretään valtiolle ja ammattikorkeakouluista tehdään itsenäisiä oikeushenkilöitä. Ammattikorkeakoulujen toimiluvat uudistetaan korostaen toiminnan laatua ja vaikuttavuutta. Uusi ammattikorkeakoululaki astuu voimaan 1.1.2014.

Kaiken kaikkiaan voidaan todeta, että vuosi 2011 on tuonut paljon erilaisia uudistuksia ja monia myöhemmin toteutettavia uudistusehdotuksia.

OSA A Ajanjakso tammikuu 2011 – kesäkuu 2011

2. Työvoima- ja koulutustarpeen ennakointi terveydenhuolto- ja sosiaalipalveluissa

Sosiaali- ja terveysalalla työskentelevien määrä on viime vuosikymmeninä lisääntynyt. Suomessa ala työllistää tällä hetkellä eri toimialoista eniten ja työvoimatarpeen odotetaan edelleen kasvavan. Kasvusta huolimatta alan vetovoima on tällä hetkellä hyvällä tasolla. On kuitenkin huomattava, että työiässä olevien kansalaisten määrä vähenee ja koulutukseen hakeutuvat nuorisokäluokat pienevät. Tämä johtaa entistä kovempaan kilpailuun työvoimasta ja hyvistä opiskelijoista muiden vetovoimaisten alojen kanssa.

Sosiaali- ja terveyspalvelut ovat, tilastokeskuksen mukaan, maamme suurin työllistäjä. Vuoden 2010 lopussa alalla työskenteli yhteensä 380 000 henkilöä. Tämä vastaa yli 15 prosenttia koko työllisestä työvoimastamme, ja kasvu näyttää jatkuvan. Opetushallituksen Koulutus- ja työvoiman kysyntä 2020 -raportin mukaan alan koulutustarpeen prosentuaalinen kokonaislisäys on valitusta kehitysmallista riippuen 15–20 %. Tämä tarkoittaisi alan työllisten määrän nousua reilulla 52 000–65 000 henkilöllä.

Työvoimarekrytointia on tarkoituksenmukaista myös laajentaa maan rajojen yli ja edistää näin ulkomaalaistaustaisen työvoiman saantia. Samalla tulee luoda riittävät edellytykset tulijoiden yhteiskuntaan integroitumiselle ja suomen tai ruotsin kielen oppimiselle ja opiskelulle. Työyhteisöillä on tärkeä rooli monikulttuurisuuden edistämässä ja integroitumisen onnistumisessa.

Alan opiskelupaikkoja tulee lisätä, mutta lisäämisellä ei yksin voi ratkaista koko työvoimatarvetta. Tarvitaan tarkka laskelma siitä, kuinka iso osa työvoimatarpeesta voidaan realistisesti ajatellen täyttää nuorisokoulutuksella, minkä verran aikuiskoulutuksella ja minkä verran työperäisellä maahanmuutolla. (Moisio 2011, 4; Työvoiman saatavuuden turvaaminen kehittyvälle ja kasvavalle sosiaali- ja terveysalalle 2011, 3, 8, 15.)

Sosiaali- ja terveydenhuollon työllisten määrä kasvaa noin 79 000 henkilöllä vuosien 2010 ja 2025 välillä. Terveydenhuolto- ja sosiaalipalvelut on suuri palveluiden toimiala. Työllisten määrä on kasvanut suhteellisesti eniten sosiaalipalveluiden toimialalla. Terveydenhuollon ja sosiaalialan palveluiden tarve tulee kasvamaan ikääntymisen myötä nopeasti. (Honkatukia, Ahokas & Marttila 2010, yhteenveto, 127, 130.)

Työvoimasta saattaa tulla tulevaisuudessa pula. Tämä näkyy työvoimakustannusten nopeana kasvuna. Tulos riippuu erityisesti terveydenhuolto- ja sosiaalipalveluiden kysynnän kasvua koskevista oletuksista. Työvoiman riittävyys voidaan ratkaista kannustamalla maahanmuuttoa. (Honkatukia, Ahokas & Marttila 2010, 143.)

Väestön ikääntyminen on tunnettu tosiasia ja sillä on vaikutuksensa sekä työmarkkinoille että hyvinvointipalvelujen rahoitusrakenteen kestävyys. Valtakunnallisen ennakoinnin tavoitteena on huolehtia, että työvoiman kysyntä ja tarjonta kohtaavat mahdollisimman hyvin. Työvoima- ja koulutustarpeen ennakointi on myös osa laajempaa kansantaloutta ja yhteiskuntakehitystä koskevaa ennakointityötä. (Osuvuutta pientyvien ikäluokkien koulutukseen 2009, 11, 18.)

Sosiaali- ja terveyspalveluiden työllisyys on viime vuosina kasvanut merkittävästi. Vuonna 2008 alkanut laskusuhdanne heikentää kuntien mahdollisuuksia vastata sosiaali- ja terveyspalveluiden kysyntään. Talustilanne vaikuttaa myös yksityisten sosiaali-

li- ja terveyspalveluiden kysyntään. Toisaalta, kun julkisia palveluja karsitaan, aiheuttaa se kysynnän lisäystä yksityisellä puolella.

Terveydenhuoltopalvelujen toimialan vuoden 2020 työllisyystavoitteisiin ennakoidaan jonkin verran kasvua. Perus- ja lähihoitajien osuutta on painotettu aikaisempaa ennustetta enemmän ja sairaanhoitajien osuutta taas pudotettu. Sosiaalipalveluiden vuoden 2020 työllisyys vastaa suunnilleen aikaisempaa ennustetta. Perushoitajien ja lähihoitajien määrä on kasvanut selvästi vuosina 2004–2006. Tämän vuoksi em. ammattirakenteiden osuutta on hieman nostettu ja sosiaalialan työntekijöiden ja ohjaajien osuutta taas vähennetty. (Hanhijoki, Katajisto, Kimari & Savioja 2009, 10, 17.)

Koulutustarjonnan ennakointia ei voi suoraan toteuttaa toimialaennusteiden pohjalta. Eri toimialojen työvoiman tarve tulee ensin muuttua ammattiryhmittäiseksi tarpeeksi. Tämä tarkoittaa, että toimialat puretaan ammattiryhmiksi, tarkastellaan millaisia ammatteja eri toimialoilla on. Ammattiryhmäennuste on välivaihe, jolla päästään varsinaiseen koulutustarpeen ennakointiin. Koulutustarpeen ennakoinnin kannalta ammattirakenteessa on merkittävää se, millaisella koulutuksella eri ammattiryhmiin rekrytoidutaan. Ammattirakenne-ennusteen toteuttaa Opetushallitus. Opetushallitus on myös laatinut ammattiryhmittäiset poistumalaskelmat. Ammattirakenne-ennusteen laadintaa varten tehdään yhteistyötä työ- ja elinkeinoministeriön kanssa. (Osuvuutta pientyvien ikäluokkien koulutukseen 2009, 20-21.)

Koulutustarpeen ennakoinnissa valtioneuvosto päättää neljän vuoden välein ala- ja atekohtaisesta määrällisestä tarjonnasta nuorten ja aikuisten koulutuksessa, koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmassa. Eri koulutusmuotojen mitoittamisesta päätetään osana niiden ohjausta eli esimerkiksi ammatillisessa koulutuksessa järjestämisluissa ja korkeakoulujen osalta tulosneuvotteluissa.

Sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalla koulutustarve on edellistä ennakointia hieman suurempi. Nuorten ammattikorkeakoulutuksessa keskimääräinen aloittajatarve em. koulutusosalalla on 6590 vuosien 2011–2015 aikana. Kehittämissuunnitelman tavoitteena on, vastaavana ajankohtana, 7150 opintonsa aloittavaa.

Sosiaali-, terveys- ja liikunta-alan koulutuksen aloittajamäärät ovat lisääntyneet noin 750:llä vuodesta 2006 vuoteen 2008. Muutos on ollut ennakointitulosten suuntainen. Aloittajamäärät ovat kuitenkin vielä kaukana ennakointitulosten ja kehittämissuunnitelman mukaisista aloittajatarpeista. Em. koulutusosalalle tarvittaisiin lähes 700 aloittajaa enemmän verrattuna aikaisempiin ennakointituloksiin. Sosiaalipalveluiden toimialalla ennakoidaan 60–80 prosentilla edellytettävän sosiaali- ja terveysalan koulutusta, joten aloittajatarpeen lisäyksestä valtaosa on tällä opintoalalla. Aloittajatarpeen lisäys on siis erityisesti sosiaali- ja terveysalan yhteisillä ohjelmilla.

Ennakoitu aloittajatarve on pääosin aikaisempien ennakointitulosten kaltainen. Suurimmat määrälliset muutokset ovat tekniikan ja liikenteen alalla, vähennystarve 650 aloittajaa, sekä sosiaali- terveys- ja liikunta-alalla, lisäystarve 670 aloittajaa. (Hanhijoki, Katajisto, Kimari & Savioja 2009, 21–22, 35, 36, 39.)

Alueellisen koulutustarpeen ennakoinnin tulee kytkeytyä mahdollisimman tiiviisti alueen omiin toimintasuunnitelmiin ja tavoitteisiin. Alueellisen ennakoinnin tavoitteena on tiedon tuottaminen alueen toimijoille. (Osuvuutta pientyvien ikäluokkien koulutukseen 2009, 21.)

Vieraskielisestä väestöstä on erittäin suuri osa vailla perusasteen jälkeistä tutkintoa. Vieraskielisten on vaikea päästä toisen asteen ammatilliseen koulutukseen, erityisesti sosiaali- terveys- ja liikunta-alalle. Samoin vieraskielisten aikuisopiskelijoiden osuus toisella asteella jää pieneksi. Vuonna 2007 oli Kanta-Hämeessä ammatilliseen koulutukseen (perustaso, ammattitutkinto, erikoisammattitutkinto) valittu yhteensä 113 opiskelijaa. Tutkintoon johtavaan ammattikorkeakoulutukseen valittuja vieraskielisiä uusia opiskelijoita oli yhteensä 73. (Vieraskieliset ja koulutus Tilastotietoja 2009, 3, 25.)

3. Sosiaali- ja terveysalan ennakointi Hämeenlinnassa

Hämeenlinnassa asui 1352 ulkomaan kansalaista vuonna 2010, joka on noin 2 prosenttia asukkaista (KH 17.1.2011 § 12). Sosiaali- ja terveysalan suurimmat työnantajat Hämeenlinnassa ovat Hämeenlinnan kaupunki ja Kanta-Hämeen keskussairaala (Jokinen 2011, 10).

3.1 Hämeen liitto ja Hämeen Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY)

Maakuntien liitot ovat aluekehityksestä vastaavia viranomaisia, jotka koordinoivat maakunnallista ohjelmatyötä ja tuottavat yhteistyössä alueellisten viranomaisten ja asiantuntijoiden kanssa tarvittavat aineistot ja analyysit. Keskeisiä ennakointisektoreita maakuntaohjelmia ja -suunnitelmia varten ovat väestön kehitys, työvoima, tuotanto ja työllisyys, ammattirakenne ja koulutustarve. Ennakoinnissa voidaan käyttää apuna erilaisia malleja, joista Hämeen liitossa on vuodesta 2005 lähtien ollut käytössä Hemaasu-ennakointimalli. (<http://www.hameenliitto.fi/default.asp?docId=24935>.)

Hämeen liitto esittää Kanta-Hämeen työvoima- ja koulutustarve 2020 -raportissa vuodelta 2007 Kanta-Hämeen elinkeinorakenteen kokonaistyöpaikkatavoitteiksi vuodelle 2020 terveydenhuoltopalveluihin 6932 ja sosiaalipalveluihin 7568. Em. raportissa on myös esitetty ammattirakenne-ennuste työpaikoista, jolloin sosiaali- ja terveysalan työpaikkoja olisi vuonna 2020 yhteensä 13 512.

Opetushallituksen laskelman mukaan sosiaali- ja terveysalan työstä poistuu vuoteen 2020 mennessä 3702 henkeä. Ammattirakenteiden ennusteiden perusteina mainitaan muun muassa terveydenhuoltopalvelujen tuotannon tarpeen kasvavan, koska kysyntä kasvaa väestön ikääntymisen myötä, hoitotakuu säätelee palveluntarvetta sekä työterveyshuollossa palvelukysyntä kasvaa, koska työoloikä kohoaa. Sosiaalipalveluiden tuotannon tarve kasvaa taas esimerkiksi ikääntymisen myötä sekä syrjäytymisestä johtuu lisääntyvää palvelukysyntää.

Raportissa on myös esitetty uuden työvoiman tarve koulutusaloittain. Sosiaali-, terveys- ja liikunta-alan ammattikorkeakoulu tutkinnon suorittaneille avautuvia työpaikkoja on 219 ja uuden em. tutkintoasteen suorittaneiden työvoiman kokonaistarve on 228. Koulutuksen aloittajia tarvitaan työvoimatarvetta enemmän johtuen koulutuksen läpikäymisestä tai sen keskeytymisestä. Lisäksi tähän vaikuttavat moninkertainen koulutus eli pääasiassa opintojen jatkamisesta seuraavalla koulutusasteella sekä tutkinnon suorittaneiden työllisyysasteesta. (Kanta-Hämeen työvoima- ja koulutustarve 2020, 16, 18, 33–34, 37, 42–43.)

Koulutus ja osaamisen ennakointi ovat alueen parhaat ja vaikeimmin jäljiteltävät menestystekijät. Työvoiman sekä määrällisen että laadullisen kysynnän ja tarjonnan tasa-painottaminen on ohjelmakauden tärkeimpiä asioita. Työvoiman kysyntään vaikuttaa elinkeinoelämän rakennemuutos, joka vaikuttaa myös julkisella sektorilla. Työvoiman tarjonta on hieman helpommin ennakoitavissa lyhyellä aikavälillä perustuen alueella asuvaan työllisten määrään. Muutoksia alueella käytettävissä olevaan työvoimaan aiheuttavat suurten ikäluokkien ikääntymisen kautta lisääntyvä eläköityminen, muuttoliike ja pendelöinti.

Muutoksiin varautuminen edellyttää toimivaa alueellista ennakointiyhteistyötä. Ennakointityötä tekevien toimijoiden tehtävät ja työnjako tulee selkeyttää, jotta sekä määrällisten että laadullisten koulutus- ja osaamistarpeiden ennakoinnilla pystytään tuottamaan aidosti alueellista päätöksentekoa ja koulutustarjontaa ohjaavaa tietoa. Hämeen liitto vastaa pitkän ja keskipitkän aikavälin ennakoinnista maakunnassa ja Hämeen ELY-keskus puolestaan lyhyen aikavälin ennakoinnista.

Koulutustarjontaa ja -tarpeita ennakoidaan valtakunnan tasolla ja alueellisesti Koulutustarjonta 2016 -hankkeessa, joka toimii samalla pohjatyönä seuraavan Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelman valmistelulle. Kanta-Hämeen koulutustarjonta on maakunnan väestöpohjaa laajempi Hämeen ammattikorkeakoulun valtakunnallisen koulutustarjonnan ja vahvan ammatillisen koulutuksen johdosta.

Työelämän ja osaamistarpeiden muutoksiin on osattava reagoida oikein. Lyhyen aikavälin osaamistarpeiden ja työelämän muutoksiin vastataan täydennyskoulutuksella. Pidemmällä, muutaman vuoden aikavälillä odotettavissa olevat muutostarpeet kohdistetaan tutkintoihin johtaviin koulutuksiin. Osaavan työvoiman riittävyyden näkökulmasta on tärkeää panostaa työttömien koulutukseen ja ohjaukseen. Syrjäytymisen ehkäisyyn on panostettava mahdollisimman aikaisessa vaiheessa aina lapsista ja nuorista lähtien, jotta tulevaa työvoimapotentiaalia ei heitetä hukkaan.

Myös ulkomailta tuleva työvoima on huomioitava. Koska erityisesti osaavasta, ulkomaisesta työvoimasta kilpailu käydään maailmanlaajuisesti, maakunnassa panostetaan maakunnan vetovoimaan myös tästä näkökulmasta. Maahanmuuttajien sopeuttaminen uuteen kotimaahan ja työelämään vaatii nykyisen palvelujärjestelmän ja toimijoiden välisen yhteistyön kehittämistä. Yhteistyötä tehdään Etelä-Suomen yhteistoiminta-alueen puitteissa.

Ennakointi ja tulevaisuuteen katsominen on tärkeä osa uudenlaisen osaamisen kehittämistä. Uudet ideat syntyvät usein toimialojen ja osaamisalojen rajapinnoilla soveltamalla olemassa olevaa osaamista uudella tavalla tai uusiin asioihin. Näistä lähtökohdista on syntynyt Häme Open Campus (HOC), joka on avoin kantahämäläinen yliopisto- ja korkeakoulukeskus. Häme on toistaiseksi yksi Suomen vähiten kansainvälisiä maakuntia. Osana Helsingin laajaa metropolialuetta Häme on kansainvälisesti tunnettu ja tiedetty, houkutteleva kohde kansainvälisille työntekijöille, matkailijoille, yrityksille, investoinneille ja tapahtumille.

Kansainväliset opiskelijat, joita Hämeen ammattikorkeakoulussa jo nyt on paljon, voivat olla merkittävä voimavara maakunnan yrityksille. Häme tarjoaa maahan muuttaville opiskelijoille ja työntekijöille palvelut ja ympäristön toimia, kotoutua ja asettua. Maahanmuuttajien sopeuttaminen uuteen kotimaahan ja työelämään vaatii nykyisen palvelujärjestelmän ja toimijoiden välisen yhteistyön kehittämistä Etelä-Suomen yhteistyöalueen puitteissa. (Hämeen maakuntaohjelma 2011 – 2014, 14 – 17.)

Kanta-Hämeessä vuonna 2007 oli työllisiä terveydenhuollossa n. 5 000 ja sosiaalipalveluissa lähes 6 000. Työllisten määrä toimialaennusteitten mukaisesti vuodelle 2015 osoittaa, että terveydenhuollossa työllisten määrä on lähes 6 000 ja sosiaalipalveluissa 7 000. Sosiaali- ja terveysalan ammattilaisista ennustetaan tarvittavan erityisesti sosiaalialan työntekijöitä ja ohjaajia, sairaanhoitajia ja muita terveydenhuollon asiantuntijoita sekä perusterveydenhuollon asiantuntijoita. (Lipsanen 2011a, 11, 12.)

Ammattirakenne-ennusteluvut osoittavat kuitenkin, että terveys- ja sosiaalipalveluihin halutaan vähemmän työntekijöitä kuin mitä tarve on! Perusteet ilmeisesti liittyvät kustannuksiin. (Virtanen 2011.)

ELY-keskusten alueellisissa linjauksissa otetaan kantaa työmarkkinoiden erityispiirteisiin ja arvioidaan työvoiman saatavuutta alueella eri ammatti- ja toimialoilla. Työmarkkinatilanne on parantunut Hämeen ELY-keskuksen toimialueella verrattuna vuoden takaiseen tilanteeseen. Lokakuun lopussa 2010 Kanta-Hämeen työttömyysaste oli 9,2 % ja rekrytointivaikeudet lisääntyivät. Vaikeuksia oli erityisesti kaupallisella alalla ja terveydenhoitoalalla. Hoitoalalla suurimmat rekrytointivaikeudet olivat haettaessa perhehoitajia ja kotihoidon tuntityöntekijöitä.

Hämeen ELY-keskus on tehnyt alueellisen linjauksen. Nykyisessä tilanteessa työvoiman saatavuus harkitaan pääsääntöisesti kaikilla ammattialoilla, joissa tarvitaan työntekijän oleskelulupaa. Pääsäännöstä poiketen työvoiman saatavuuden parantamiseksi työntekijöiden oleskelulupia voidaan puoltaa ilman erikseen tehtävää työvoiman saatavuusselvitystä muun muassa terveydenhoitoalan ammattilaisille, erityisesti lääkärit, sairaanhoitajat, hammaslääkärit, hammashoitajat ja suuhygienistit. Tämä alueellinen linjaus on voimassa toistaiseksi ja sitä päivitetään tarvittaessa työmarkkinoilla tapahtuvien muutosten tai säädösmuutosten mukaisesti. (Hämeen ELY-keskus 2011a.)

Kanta-Häme, Päijät-Häme ja Uusimaa tekevät yhteistä kannanottoa koulutustarjonnasta Opetus- ja kulttuuriministeriölle. Esitys sisältää maakuntien yhteisen esityksen perusteluineen aloituspaikkatavoitteiksi koulutusasteittain ja opintoaloittain. Kehittämissuunnitelmasta päätettäneen joulukuussa 2011.

Koulutukseen ja työelämän palvelukseen on tulossa pienimmät ikäluokat, Kanta-Hämeen tilanne ei ole kuitenkaan niin dramaattinen kuin vertailtaessa koko Suomen lukuja. Maahanmuuttoluvut on huomioitu näiden laskelmien sisällä. Vuoteen 2025 mennessä monilta aloilta poistuu noin 60 % nykyisestä työvoimasta. Terveydenhuollon ja sosiaalipalveluiden työllisten määrä kasvaa vuoteen 2025 mennessä.

Maahanmuuttajien tarvitsema erityinen tuki on ennakoitu Kanta-Hämeessäkin nousevan ja tämä on huomioitu maakuntien yhteisen esityksen valmistelussa. On vielä huomioitavaa, että esitys koskee vain ja ainoastaan nuorten koulutuksen aloituspaikkoja, ei lainkaan aikuiskoulutuksen paikkatarvetta. (Lipsanen 2011b.)

3.2 Hämeenlinnan kaupunki

Hämeenlinna aloitti kokonaisvaltaisen palvelurakennemuutoksen kaupunginhallituksen päätöksellä joulukuussa 2005. Tätä oli edeltänyt yli kymmenen vuoden aktiivinen seutuyhteistyön ja kaupunkikonsernin kasvun aika. Seudullisia yhtiöitä oli perustettu hoitamaan monia tärkeitä toimintoja, esimerkiksi elinkeinoasioiden hoitamista varten

Kehittämiskeskus Oy Häme, seutuyhteistyöhön ja seudulliseen talous- ja paikkahallintoon Seutukeskus Oy Häme, asuntojen omistamista ja hallinnointia varten Hämeenlinnan Asunnot Oy jne. Samaan aikaan ostopalveluiden ja alihankintojen osuus palvelurakenteessa kasvoi. Hämeenlinnan kaupunkistrategia vuoteen 2015 saakka hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa syyskuussa 2009. Kaupunkistrategiassa luotiin kehittämisen yleiset tavoitteet, joita päätettiin jatkaa ja konkretisoida palvelu- ja hankintastrategiasa, elinkeinostrategiassa ja henkilöstöstrategiassa. (KH 31.5.2010 § 9.)

Hämeenlinnan kaupungin hallitus päätti ehdottaa 1.11.2010 kokouksessaan, että kaupunginvaltuusto hyväksyy vuoden 2011 tilausbudjetin ja vuosien 2012–2013 taloussuunnitelman (KH 1.11.2010 § 18). Tilausbudjettiin 2011 ja taloussuunnitelmaan 2012–2013 on kirjattuna muun muassa, että Hämeenlinnan kaupungin henkilöstöpolitiikan mukaisesti peruspalvelut tuotetaan pääsääntöisesti vakinaisen henkilöstön toimin. Tarvittaessa sijaishenkilöstöä ja vaihtoehtoisesti vuokratyövoimaa ostetaan Seutukry Oy:ltä.

Vuoden 2010 lopussa Hämeenlinnan kaupungin henkilöstömäärä on noin 3850, joista määräaikaista noin 15 %. Vuoden 2011 alusta lukien tullaan lakkauttamaan 185 vakanssia, perustettavia vakansseja on 51 ja muutettavia vakansseja 13. (Tilausbudjetti 2011 & Taloussuunnitelma 2012–2013, 13.)

Vuosina 2010–2015 Hämeenlinnan kaupungin palveluksesta eläköityy noin 700 henkilöä. Tämä on 18 % koko henkilöstöstä. Eläköitymisen huippuvuodet ovat 2013–2015. Eläköitymisten lisäksi henkilöstön vaihtuvuus lisää tiivistyvää kilpailua osaavasta henkilöstöstä. Tämä asettaa myös suuria rekrytointihaasteita. Hämeenlinnan kaupunki työnantajana joutuu kilpailutilanteeseen yksityisten palvelutuottajien kanssa. (KH 31.5.2010 § 9; Mattila 2011.)

Hämeenlinnan kaupungissa on lakkautettavia vakansseja 12. Perustettavaksi esitetään 24 vakanssia, jotka ovat pääsääntöisesti määräaikaisten henkilöstön vakinaistamisen ja palvelutarpeen kasvun edellyttämiä vakansseja. (KH 31.5.2010 § 22.)

3.3 Kanta-Hämeen keskussairaala

Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin kuntayhtymän Taloussuunnitelmassa 2010–2013 on kirjattuna vuoden 2010 henkilöstösuunnitelmaan muun muassa se, että kyseisen vuoden suunnittelun lähtökohtana on, ettei uusia vakansseja perusteta vaan uusien velvoitteiden ja tehtävien hoitamisen edellyttämät vakanssitarpeet hoidetaan sisäisin henkilöstöjärjestelyin.

Henkilöstön rekrytointiin panostaminen ja monipuolisten toimintamuotojen käyttöön-otto osaamisen jatkuvuuden varmistamiseksi on tulevina vuosina merkittävä tehtävä muun muassa eläkepoistuman vuoksi. Yksiköiden muuttuviin henkilöstötarpeisiin vastaaminen edellyttää henkilöstön liikkuvuuden lisäämistä yksiköiden välillä. (Taloussuunnitelma 2010–2013 & Talousarvio 2010, 16.)

Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin kuntayhtymän eläkepoistuma vuoteen 2020 mennessä on noin 585 työntekijää, joista noin 45 % kuuluu hoitohenkilöstön ammattiryhmiin. Työkyvyttömyyseläkkeitä on eläkepoistumasta ollut noin 20–30 %. Näin ollen voidaan arvioida, että kokonaiseläkepoistuma vuoteen 2020 mennessä tulee olemaan

noin 700–760 henkilöä. Vuosittainen poistuma on noin 50–60 henkilöä. (Toimintakertomus 2009, 53; Paaso 2011.)

Tampereen yliopistollisen erityisvastuualueen (Erva) sairaanhoitopiirit ja Päijät-Hämeen sosiaali- ja terveystieteiden kuntayhtymä ovat valmistelleet Erva-alueen strategian vuonna 2009. Strategiassa on kirjattuna muun muassa luku työvoiman saannin turvaamisesta. Tässä luvussa todetaan, että kysymys osaavan työvoiman säilyttämisestä ja rekrytoinnista on merkittävä haaste tulevien tarpeiden kannalta. Edellä mainittuun lukuun on lisäksi kirjattuna, että Erva-alueella suunnitellaan ja koordinoidaan yhteistyössä yliopistojen, korkeakoulujen, ammatti- ja aikuisopistojen sekä muiden koulutuspalvelujen tuottajien kanssa eri ammattiryhmien koulutukseen ja muihin koulutuskysymyksiin liittyvät asiat. (Strategia vuoteen 2015, 13–14.)

4. Maahanmuuttajien ammattikorkeakouluopintoihin valmentava koulutus ja pääsykokeet

4.1 Voimaa-projekti, amk-valma-koulutus ja haastattelujen yhteenveto

Hämeen ammattikorkeakoulu, ammatillinen opettajakorkeakoulu (HAMK/AOKK) oli osatoteuttajana VOIMAA – voimavaroja maahanmuuttajista -hankkeessa. Hanketta hallinnoi Metropolia ammattikorkeakoulu Oy. Hankeaika oli 1.8.2008–31.7.2011.

Hämeen ammattikorkeakoulu vastasi kehitettävien koulutusohjelmien ja toimintamallien pedagogisesta suunnittelusta ja toimi toteutuksissa konsulttina. Ammattikorkeakoulu vastasi projektissa opetus- ja ohjaustehtävissä toimivien perehdyttämisestä yhdessä temaattisten työryhmien kanssa.

Korkeakoulutuksen keskeisiä haasteita ovat ammattikorkeakouluopintoihin valmentavan koulutuksen lisääminen, osaamisen tunnustaminen sekä osaamisen täydentämismahdollisuuksien kehittäminen. Maahanmuuttajien tietotaitoa ei hyödynnetä. Korkeakoulutettuja maahanmuuttajia on työttöminä mm. tekniikan ja hoitotyön aloilla. Tarvitaan malleja myös EU:n ulkopuolelta tulevien maahanmuuttajien tutkintojen täydentämiseen ja rinnastamiseen sekä heidän ohjaamiseen soveltuvaan lisä- ja täydennyskoulutukseen sekä mahdollisuuksiin edetä työurallaan. Osaamisen arvioinnin välineitä on kehitettävä. (VOIMAA – voimavaroja maahanmuuttajista 2008–2011, 1–3.)

Maahanmuuttajien ammattikorkeakouluopintoihin valmentava koulutus (amk-valma) toteutettiin Hämeen ammattikorkeakoulussa ammatillisella opettajakorkeakoululla 4.1.2010–31.3.2011 välisenä aikana. Koulutus oli laajuudeltaan 30 opintopistettä ja sen tavoitteena oli antaa maahanmuuttajataustaiselle opiskelijalle valmiuksia opiskella ammattikorkeakoulussa, sekä arvioida ja päivittää hänen aikaisemmin hankkimaansa osaamista. Valmiudet liittyvät suomen kielen taitoon, opiskelu- ja vuorovaikutustaitoihin sekä suunnitellun opintoalan vaatimiin taitoihin ja tietoihin. Koulutukseen pääsyvaatimuksena oli lukiokoulutusta vastaavat opinnot Suomesta tai kotimaasta. (Koulutuskeskus 2010.) Hyvinvoinnin koulutus- ja tutkimuskeskuksen koulutusohjelmista (hoitotyö, sosiaaliala ja ohjaustoiminta) oli nimetty opiskelijoiden tueksi mentoriopettajat.

Tämän raportin luku 7 esittelee Hallituksen esitystä uudeksi kotoutumisen laiksi, joka sisältää myös viittauksen ammattikorkeakouluopintoihin valmentavan koulutuksen järjestämisestä.

Maaliskuussa 2011 päättyneessä amk-valma-koulutuksessa oli kolme HAMK:n sosiaalialan koulutusohjelmasta kiinnostunutta opiskelijaa. Haastattelin näitä opiskelijoita. Haastatteluteemoja laadittaessa tarkasteltiin Kluuvin TE-toimistossa toteutettua akateemisten maahanmuuttajataustaisten työnhakija-asiakkaiden kartoitusprojektia. Edellä mainitussa projektissa tutkittiin asiakkaiden osaamista, työnantajatoiveita, työtoiveita, työllistymisen esteitä sekä koulutustarpeita (Mankinen & Kivijärvi 2010, 1). Haastattelurunkoa arvioitiin yhteistyössä HAMK:n amk-valma-koulutuksen kouluttajan kanssa. Haastattelulomake on liitteenä 1.

Haastateltavat opiskelijat olivat iältään 26–54-vuotiaita. Alkuperämaan koulutukset olivat hotelli- ja ravintola-alan ammattikoulutus, lukio ja diplomi-insinöörin tutkinto. Suomeen opiskelijat ovat tulleet vuosina 2003–2009. Suomeen tulon syiksi opiskelijat ilmoittivat, että alkuperämaan aviomies asui jo Suomessa, muutti suomalaisen aviomiehen kanssa Suomeen ja avioitui suomalaisen miehen kanssa.

Mistä olet saanut tiedon ammattikorkeakouluopintoihin valmentavasta koulutuksesta?

- kaverin kautta - kaverin kanssa opiskelivat aiemmin Vanajaveden opistossa, kaveri tuli myös amk-valma-koulutukseen
- suomalaisen aviomiehen suomalaisen kaverin vaimo opiskeli päätoimisesti HAMKissa ja häneltä opiskelija sai tiedon valmentavasta koulutuksesta ja mahdollisuudesta em. koulutuksen jälkeen osallistua ammattikorkeakoulun pääsykokeisiin
- aviomies löysi internetistä tietoja opiskelumahdollisuudesta
- maahanmuuttajaystäviltä.

Mitä osaamista ja työkokemusta sinulla on?

- vähän aikaa tarjoilijana ja kukkatarhassa
- toiminut tradenomina ilman ammatillista koulutusta, pääsi tähän työhön, koska osasi suomenkieltä
- tehnyt alkuperämaassa oman alansa töitä.

Edelliseen kysymykseen liittyen – mihin mielestäsi tarvitset lisäkoulutusta?

- ravintola-alalta, haastateltava sai kuitenkin selville ettei HAMKissa ole mahdollisuutta opiskella tätä alaa
- ”tulini vain kouluun” – lastentarhanopettajankoulutus kiinnostaa, siksi on kiinnostunut sosiaalialan koulutusohjelmasta
- tarvitsee ammatillisen koulutuksen, lukio on suoritettuna
- tarvitsee amk-valma-koulutuksen todistusta ja voi sen saatuaan hakeutua ammattikorkeakoulun pääsykokeisiin, muuten ei mielestään voi päästä Suomessa töihin

- tradenomikoulutus kiinnostaisi, mutta pääsykokeissa paljon matemaattisia tehtäviä ja ne ovat opiskelijalle liian vaikeita, siksi hakeutuu sosionomikoulutukseen.

Miten ja mihin mielestäsi ammattikorkeakouluopintoihin valmentava koulutus valmentaa sinua?

- on saanut enemmän tietoa HAMKista, aiemmin ei ole tiennyt tästä mitään
- on saanut tietoja millaista opiskelu on ammattikorkeakoulussa
- suomenkielen oppiminen on ollut tärkeintä
- Suomen historiaan, kulttuuriin ja suomalaisiin tapoihin
- on tärkeä oppia ja osata kuunnella opettajaa
- haastattelijan kommentti: yksi haastateltava ei ymmärtänyt kysymystä useista yrityksistä huolimatta – haastateltava puhui siitä, mitä sosionomikoulutus sisältää ja erityisesti siitä mihin tulisi puuttua, jos lapsilla on ongelmia.

Millä tavalla valmentava koulutus kuvaa niitä ammatteja, joihin voit Hämeen ammattikorkeakoulussa hakeutua?

- sosiaalialan työpaikkoihin on käyty tutustumassa, joihin amk -tutkinnon suorittamisen jälkeen on mahdollisuus hakeutua työhön
- hoitotyön osalta ei opintokäyntejä ole ollut
- opiskelijat ovat osallistuneet esimerkiksi multisensorisuutta ja seksuaaliterveyttä käsitteleville luennoilla ja näin saaneet vähän tietoa sosiaalialasta ja hoitotyöstä
- sosiaalialan koulutusohjelmasta saanut tietoja
- opiskelija voisi valita toisena vaihtoehtona hoitotyön koulutusohjelman, jos on pakko valita.

Mitä olet oppinut valmentavassa koulutuksessa?

- suomen kieltä
- ammattikorkeakouluopinnoista saanut paljon informaatiota
- tietoja siitä, mitä ammattikorkeakoulussa on mahdollisuus opiskella
- tietoja siitä, millaiset ammattikorkeakoulun pääsykokeet ovat
- vain suomen kieltä, muita kieliä ei koulutuksessa opiskella, kotonakin puhuu vielä paljon englantia, koska haluaa välttää suomen kieltä.

Mitkä ovat tulevaisuuden suunnitelmasi valmentavan koulutuksen jälkeen?

- jää ensin vauvan kanssa kotiin, osallistuu myöhemmin HAMKin pääsykokeisiin
- sosiaalialan koulutusohjelman varhaiskasvatus kiinnostaa
- lastentarhanopettajan työt kiinnostavat
- jää kotiin lapsia hoitamaan, vanhempi lapsi menee syksyllä kouluun
- haluaa sosiaalialan koulutukseen, mutta ei osallistu pääsykokeisiin vielä tänä keväänä.

Aiotko osallistua ammattikorkeakoulun pääsykokeisiin?

- ei tänä keväänä, myöhemmin kyllä
- osallistuu pääsykokeisiin tänä keväänä
- ei ehkä vielä tänä keväänä
- ehkä myöhemmin.

Tulisiko mielestäsi valmentavan koulutuksen sisältöä muuttaa? Mitä koulutuksessa tulisi esimerkiksi olla enemmän tai mitä vähemmän?

- suomen kielen opetusta enemmän
- informaatiota valmentavasta koulutuksesta enemmän esim. sanomalehtiin
- vaikea sanoa, koska ei ole aiempaa ammattikoulutusta
- ei osaa sanoa.

Haastattelijan arvio haastateltavan suomenkielen taidosta:

Yksi opiskelija keskusteli sujuvasti haastattelijan kanssa.

Yksi opiskelija pystyi vastaamaan yksinkertaistettuihin peruskysymyksiin ja ymmärsi jonkin verran monisanaista, mutta yksinkertaistettua puhetta.

Yksi opiskelija ei ymmärtänyt yksinkertaistettua, monella eri tavalla ilmaistuja kysymyksiä. Hän kyllä tuotti puhetta, mutta ei juurikaan kyennyt vastaamaan esitettyihin kysymyksiin.

Yhteenvedon voidaan todeta, että oikeustieteen tohtori Tuomas Ojasen (kts luku 4.4.) ilmaisema oikeudellinen näkökulma siitä, että valmentavien opintojen vaikuttavuus tulisi kyetä osoittamaan maahanmuuttajataustaisten henkilöiden pääsyyllä tutkintoon johtavan koulutuksen piiriin. Kun vaikuttavuus kyettäisiin osoittamaan, olisi se ensisijainen vaihtoehto maahanmuuttajataustaisten henkilöiden aseman parantamiseksi opiskelijavalinnoissa. Jos osoittautuu, etteivät valmentavat opinnot yksinään riitä maahanmuuttajataustaisille heidän opiskelijamääränsä lisäämiseksi ammattikorkeakouluissa, tuolloin on perusteltua tukeutua muihin vaihtoehtoihin. (Ojanen 2011.)

Hämeen ammattikorkeakoulu ei ole saanut tietoa uuden amk-valma-koulutuksen toteutumisesta. TE-keskukselle oli tehty esitys rahoituksen saamisesta, mutta vastausta ei oltu saatu (Metsänen 2011a).

4.2 Maahanmuuttajat ja Suomen ammattikorkeakoulun pääsykoe

Haastattelin 7.2.2011 Intiasta Suomeen vuonna 2001 muuttanutta miestä. Mies on kertomansa mukaan suorittanut alkuperämaassa Suomen tradenomikoulutusta vastaavia opintoja. Hän ei ole pyrkinyt opiskelemaan tradenomiksi Suomessa. Hän on lukenut Hämeen ammattikorkeakoulun nettisivuilta tradenomikoulutuksen pääsykoetehtäviä ja ne ovat hänen mukaansa erittäin vaikeita. Mies on Suomen kansalainen ja suorittanut täällä lähihoitajan tutkinnon.

Mies on osallistunut Suomessa neljä kertaa ammattikorkeakoulun pääsykokeisiin sekä Hämeen ammattikorkeakoulussa että Diakonia-ammattikorkeakoulussa Helsingissä. Molemmissa ammattikorkeakouluissa haastateltava oli osallistunut sosiaalialan ja hoi-

totyön koulutusohjelmien pääsykokeisiin. Mies kertoi masentuneensa jokaisen kielteisen päätöksen jälkeen niin, ettei kyennyt kysymään palautetta pääsykokeista.

Mies kuvaili, että pääsykokeessa tulee vastata hyvin nopeasti erilaisiin kirjallisiin tehtäviin. Esimerkkinä hän kertoi pitkän tekstin, josta tuli löytää 5 eri teemaa. Aikaa oli hänen mielestään aivan liian vähän tehtävän suorittamiseen, koska tehtävän läpilykemiseen meni paljon aikaa. Lisäksi hän mainitsi tehtävän, jossa tuli löytää ”mikä ei kuulu joukkoon”. Tämän hän koki erityisen vaikeana, koska tässä tehtävässä korostui eri kulttuurien näkökulmaerot. Mies tiesi, että pääsykokeissa oli myös matemaattisia tehtäviä, muttei ollut kertomansa mukaan harjoitellut niitä koskaan ennen pääsykokeita. (Intialainen mies 2011.)

Edellä kuvatun haastattelun jälkeen sain intialaisen miehen innoittamana brasilialaiselta naiselta sähköpostiviestin. Hän kirjoittaa, että on kiinnostunut täydentämään Brasiliassa käymänsä teknisen sairaanhoitajakoulutuksen vastamaan suomalaista sairaanhoitajakoulutusta. (Brasilialainen nainen 2011.)

Vastausviestissäni informoin, että tällä hetkellä ei ole vielä muuta mahdollisuutta aloittaa tai täydentää alkuperämaassa suoritettua sairaanhoitajatutkintoa kuin hakea Hämeen ammattikorkeakouluun parhaillaan olevan yhteishaun kautta. Laitoin viestiin lisäksi nettilinkit, joista hän voi lukea lisää yhteishausta, hakukelpoisuudesta sekä siitä, että kaikki hakukelpoiset kutsutaan valintakokeeseen. Kirjasin viestiin lisäksi valinta-koepäivän sekä HAMK:n nettisivulla olevan informaation valintakokeen sisällöstä.

4.3 Mukautettu pääsykoemahdollisuus maahanmuuttajille

Suomen Psykologikeskus Asiantuntijat Oy:n psykologi Jussi Kiikkerä kertoo mahdollisuudesta toteuttaa ns. mukautettu pääsykoe maahanmuuttajille.

Hän toteaa, että oppilaitoksen on ennen pääsykoetta tehtävä päätös mahdollisuudesta valita maahanmuuttajia opiskelijoiksi ilman ns. normaalia amk-pääsykoetta. Päätöksessä on määriteltävä hakukelpoisuus ja hakemisen rajaukset, esimerkiksi maahanmuuttajien oikeudet ja myös suomalaistaustaisten hakijoiden oikeudet ja rajoitukset halutessaan pyrkiä tällaiseen koulutukseen. Hänen mukaansa hallinnollisen päätöksen tästä asiasta tekee ammattikorkeakoulu, joka voi halutessaan päättää erilaisista opiskelijavalintatavoista vaikka tutkinto olisikin kaikille sama. Ilman tällaista, vaikka vain muodollista päätöstä henkilöiden tutkiminen olisi hyvin vaikeaa, koska henkilötietolaisissa (Henkilötietolaki, HetiL 523/1999) arkaluonteisten henkilötietojen, esimerkiksi etniseen alkuperään liittyvien tietojen käsittely on kielletty. Jos kuitenkin amk päättää suunnata koulutusta jollekin erityisryhmälle, niin silloin erityispiirteitä voidaan käsitellä.

Ulkomaalaistaustaisille opiskelijoille suunnattu pääsykoe on sovellettu yleisen pääsykokeen pohjalta ja esimerkiksi tehtävien tekemiseen on enemmän aikaa. Testituotosten vertailuryhmän muodostaa vastaavaan koulutukseen hakeneet. Psykologi Jussi Kiikkerän mukaan tasa-arvokysymykset ovat nousseet esiin tämän mukautetun pääsykoemahdollisuuden myötä. Muutamat suomalaiset hakijat, jotka ovat jääneet ilman amk -opiskelupaikkaa ihmettelevät, miten ne, jotka eivät osaa kunnolla suomenkieltä saavat kuitenkin mahdollisuuden päästä opiskelemaan tutkintoa erilaisen kokeen kautta.

Psykologi Jussi Kiikkerä kertoo ulkomaalaistaustaisten opiskelijoiden pääsykokeen ja haastattelun painottavan esimerkiksi elämänhallintaa, ts. elääkö hän tasapainoista elämää omien kokemustaustojensa ja vallitsevien olojen suhteen ja onko henkilöllä lisäksi energiaa tai mahdollisuutta suuntautua usein hyvin haasteelliseen opiskeluun. Suomalaisuuden kriteerit eivät voi olla pääasia vaan se, että henkilö pystyy löytämään sopivat toimintatavat uudessa kulttuurissa. Pääsykokeessa etsitään erityisesti koulutuksen ja työelämän tarpeista lähtevää tietoa. Soveltuvuus on kokonaisuus eikä sitä ilmennä pelkästään hyvä kielitaito, suomenkielihän kehittyi koko ajan.

Ulkomaalaistaustaisten opiskelijoiden pääsykokeeseen on kuitenkin asetettu kriteereitä, mitkä vaativat kartoittamaan opiskeluun liittyviä valmiuksia, tiedonhallintaa, ajattelun johdonmukaisuutta, matemaattista ajattelua, keskittymiskykyä ja oleellisen tiedon löytämistä. Koe sisältää myös persoonallisuuteen liittyviä testejä. Ulkomaalaistausten henkilöiden tutkiminen ja arviointi on erittäin vaativa tehtävä kulttuurieroista ja koulutuksellisista taustoista johtuen ja näitä tekijöitä jokaisen arviointia tekevän on hyvä tiedostaa omassa toiminnassaan. (Kiikkerä 2011.)

4.4 Oikeudellinen asiantuntijalausunto positiivisesta erityiskohtelusta

Professori Ojanen esittää lausunnossaan yhteenvetoja maahanmuuttajien koulutustarpeista Hämeen, Lahden, Laurea ja Metropolia ammattikorkeakoulujen toimialoilla pääkaupunkiseudulla.

Alla olevan taulukon 1. mukaan nykyisiä maahanmuuttajaopiskelijoita on neljässä eri ammattikorkeakoulussa yhteensä 1997.

Taulukko 1. Nykyiset opiskelijat ja hakijat vuosina 2009 ja 2010. (Ojanen 2011, liite 2.)

	Nykyiset opiskelijat 20.9.2010	Hakijat 2009	Hakijat 2010
Hämeen amk	436	741	832
Lahden amk	242	490	1076
Laurea amk	498	468	550
Metropolia amk	821	2289	2208
Yhteensä	1997	3988	4666

Hakijoita vuonna 2009 oli nykyiseen opiskelijamäärään nähden kaksinkertainen määrä. Hakijamäärä vuonna 2010 oli 17 % suurempi kuin vuonna 2009. Suuri hakijamäärä puoltaisi sellaisten toimenpiteiden suunnitteluun, jotta maahanmuuttajataustaisia opiskelijoita voitaisiin hyväksyä opiskelijoiksi nykyistä enemmän. (Ojanen 2011, liite 2.)

Taulukossa 2. on kuvattuna nuorten koulutusohjelmat, nykyiset opiskelijat ja niihin hakijat vuosina 2009 ja 2010.

Taulukko 2. Nuorten koulutusohjelmat. Nykyiset opiskelijat ja hakijat vuosina 2009 ja 2010. (Ojanen 2011, liite 2.)

	Nykyiset opiskelijat 20.9.2010	Hakijat 2009	Hakijat 2010
Hämeen amk	424	647	738
Lahden amk	216	472	1032
Laurea amk	444	385	521
Metropolia amk	723	1901	1702
Yhteensä	1807	3405	3993

Maahanmuuttajataustaisten hakijoiden hakeutuminen nuorten koulutusohjelmiin on vuosina 2009 ja 2010 yli kaksinkertaistunut nykyiseen maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden määrään verrattuna.

Taulukossa 3. on kuvattuna aikuisten koulutusohjelmat, niiden nykyiset opiskelijat ja niihin hakijat vuosina 2009 ja 2010.

Taulukko 3. Aikuisten koulutusohjelmat, nykyiset opiskelijat ja niihin hakijat vuosina 2009 ja 2010. (Ojanen 2011, liite 2.)

	Nykyiset opiske- lijat 20.9.2010	Hakijat 2009	Hakijat 2010
Hämeen amk	5	0	0
Lahden amk	10	17	39
Laurea amk	34	35	24
Metropolia amk	47	121	300
Yhteensä	96	173	363

Maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden määrä on aikuisten koulutusohjelmissä alhainen. Olisi syytä pohtia, miksi hakijamäärät ovat alhaiset. (Ojanen 2011, liite 2.)

4.5 Hämeen ammattikorkeakoulu ja opiskelijavalintojen kehittämistyöryhmä

Hämeen ammattikorkeakoulun opiskelijapalvelupäällikkö Leena Luoma lähetti koulutusohjelmille sähköpostiviestin 30.3.2011, koskien opiskelijavalintoja. Alla otteita sähköpostiviestistä:

”...Korkeakoulujen opiskelijavalintojen kehittämisryhmän ja OKMn nopeuttamistyöryhmän esitysten perusteella on käynnistetty korkeakoulujen sähköisen hakujärjestelmän suunnittelu. Tavoitteena on, että vuonna 2013 yliopistoilla ja ammattikorkeakouluilla on käytössään yhteinen hakujärjestelmä. Yhteisen hakujärjestelmän tavoitteena on osaltaan vaikuttaa nuorten nopeampaan siirtymiseen toiselta asteelta korkeakouluihin...”

”...Korkeakoulujen sähköisen hakujärjestelmän (KSHJ) esitutkimusta tehdään tämän kevään aikana. Hankkeella on johtoryhmä (pj Hannu Siren, OKM) ja ohjausryhmä (pj

Ilmari Hyvönen, OKM). Lisäksi on perustettu esitutkimusvaiheen asiantuntijaryhmä, jonka työskentelyn pohjalta tehdään raportti. Lähes valmis raportti esitellään yleisötilaisuudessa 4.5. Esitutkimusraportti lähtee korkeakouluihin lausuntokierrokselle 16.5-30.5.2011. Syksyllä siirrytään hakujärjestelmän määrittelyvaiheeseen...”

...”Korkeakoulujen sähköisen hakujärjestelmän (KSHJ) yleisötilaisuus pidettiin 29.3.2011. Keskeisiä keskustelussa olevia asioita:

- tulossa oma kiintiö niille, joilla ei ole eikä ole ollut opiskeluoikeutta korkeakoulussa
- kk voi päättää kiintiön käytöstä ja sen suuruudesta
- keväällä ja syksyllä on vain yksi haku (joihinkin koulutuksiin hakuaika voi päättyä aikaisemmin kuin toisiin (esim. vieraskieliset ohjelmat ja taideala)
- kuusi hakutoivetta (sis. amk- ja yo-hakutoiveet), vain yhtä kk-paikkaa tarjotaan ...” (Luoma 2011a.)

Edellä esitettyihin sähköpostiviestin katkelmiin liittyen haastattelin Leena Luomaa huhtikuussa 2011, koskien erityisesti edellisen viestin kohtia ”kiintiö” ja ”korkeakoulun mahdollisuudesta päättää kiintiön käytöstä ja sen suuruudesta”. Haastattelijan ennako-oletuksena oli mahdollisuus, että nämä edellä mainitut kohdat voisivat koskea myös opiskelijoiksi hakeutuvia maahanmuuttajia.

Maahanmuuttajille suunnatuista kiintiöistä ei Hämeen ammattikorkeakoulussa ole ollut puhetta. Maahanmuuttajat ovat kuitenkin olleet keskustelussa opettajakorkeakoululla olleen amk-valma-koulutuksen (kts kpl 4.1) yhteydessä. Maahanmuuttajan alkupe-
rämaan yliopisto-opintojen hakukelpoisuus tarkoittaa Suomessa ammattikorkeakoulun hakukelpoisuutta. Ammattikorkeakouluilla on myös ns. harkinnanvarainen valintamahdollisuus, joka tarkoittaa sitä, että hakukriteerit eivät vielä hakuaikana täyty. Tätä mahdollisuutta ei juuri käytetä, koska tällaisissa tilanteissa nousee keskusteluun se, että syrjitäänkö sellaisia henkilöitä, joilla hakukelpoisuus jo hakuaikana täyttyy.

Edellisessä kappaleessa (4.4) esitelty Metropolia ammattikorkeakoulun pyytämä oikeudellinen asiantuntijalausunto professori Tuomas Ojaselta ”...maahanmuuttajataustaisten henkilöiden positiivisesta erityiskohtelusta tilanteessa, jossa ammattikorkeakoulu valitsee opiskelijoita tutkintoon johtavaan koulutukseen...” on keskustelussa vielä keväällä 2011 HAMKin opiskelijavalintaryhmässä. Opiskelijavalintaryhmä valmistelee valintaperustepäätöksiä ja opetusjohtaja tekee lopulliset päätökset. (Luoma 2011b; Ojanen 2011.)

HAMKin opiskelijavalintaryhmässä 19.4.2011 keskusteltiin professori Tuomas Ojasen lausunnosta lyhyesti. Asia ei herättänyt juuri keskustelua, sillä suurimmalle osalle ryhmäläisiä aihe ei ollut erityisen tuttu. Ojasen lausunto tulee palaverin muistion liitteeksi HAMKin portaaliin.

Leena Luoman mukaan maahanmuuttajataustaisten hakijoiden erityiskohtelulle ei periaatteessa ole esteitä, mutta asia vaatii perusteellista selvittelyä ennen kuin voidaan mitään muutoksia tehdä. Professori Ojasen lausunnossa oli todettu mm. selvästi, että ensin pitää katsoa, voidaanko valmentavilla opinnoilla parantaa maahanmuuttajien mahdollisuuksia päästä korkeakoulutukseen. Hämeen ammattikorkeakoulussa jäädään mielenkiinnolla odottamaan tehdäänkö Metropolia ammattikorkeakoulussa muutoksia

tämän lausunnon perusteella. Professori Ojanen toivoi vielä lisää selvittelytyötä. (Luoma 2011c.)

Hämeen ammattikorkeakoulun opiskelijavalintatyöryhmän muistioon kokouksesta 19.4.2011 on kirjattuna keskustelua harkinnanvaraisen valinnan periaatteista:

”Leena Luoma kertoi maahanmuuttajataustaisten henkilöiden positiivista erityiskohtelua opiskelijavalinnassa käsittelevästä lausunnosta, jonka Metropolia on pyytänyt professori Tuomas Ojaselta. Lausuntoa on pyydetty siksi, että halutaan helpottaa maahanmuuttajataustaisten hakijoiden pääsyä ammattikorkeakouluopintoihin. Lausunnossa todetaan, että valmentavat koulutukset ovat ensisijainen tapa helpottaa opiskelupaikan saamista, erityiskohtelu ei saa olla syrjivää ja että erityiskohtelu ei voi olla pysyvää ja se vaatii ensiksi alueellisen tarpeen selvittämistä. Todettiin, että tarvittavaa selvitystyötä ei ole vielä tehty ja asiasta tiedetään vielä liian vähän, joten erityiskohtelua ei voida vielä ottaa mukaan 2012 valintaperusteisiin. Keskusteltiin harkinnanvaraisesta valinnasta nuorten vieraskielisten koulutusohjelmien haussa. Toivottiin, että suuria muutoksia harkinnanvaraisen valinnan käytössä ei tehtäisi. Päätettiin jatkaa keskustelua valintaperusteiden valmistelun yhteydessä.” (http://portal.hamk.fi/portal/page/portal/Henkilostoportaaali/Yhteiset_palvelut/Koulutuksentakipalvelut/Tyoryhmat/Opiskelijavalintaryhma.)

5. Projektiyhteistyö

5.1 Tie hoitajaksi -projekti (Eura S11248)

Projektin tavoitteena on luoda maahanmuuttajataustaisille hoitoalan ammattilaisille polku pätevyitä suomalaisen tutkintojärjestelmän mukaiseksi hoitoalan ammattilaiseksi. Hankkeessa etsitään keinoja arvioida maahanmuuttajataustaisen henkilön soveltuvuutta sosiaali- ja terveysalalle. Hankkeessa tutkitaan myös ulkomaisen ja suomalaisen tutkinnon vertailtavuutta.

Projektissa koulutetaan työelämään mentoreita, jotka toimivat maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden tukena työelämässä sekä tukevat työyhteisön monikulttuurisuusosaamista. Mentorit ja klinikkakouluttajat arvioivat opiskelijan osaamista aidoissa työtehtävissä.

Projektin yhteistyökumppaneita ovat Lahden ammattikorkeakoulu, Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnia, Etelä-Kymenlaakson ammattiopisto EKAMI, Lahden kaupunki, Carea - Kymenlaakson sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen kuntayhtymä, Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPer ry, terveydenhuoltoalan koulutuksen saaneiden terveydenhuollon ja sosiaalihuollon tehtävissä työskentelevien ammattilaisten etujärjestö Tehy ry ja Päijät-Hämeen Työ- ja elinkeinotoimisto.

Projektia hallinnoi Koulutuskeskus Salpaus. (Kolstela 2011; (http://www.salpaus.fi/salpaus/projektit/tyoelamayhteisty_aluekehitys/tie_hoitajaksi.html.)

Projektin maantieteellisenä kohdealueena ovat Uusimaa, Päijät-Häme, Kymenlaakso, seutukuntina Helsinki, Kotka-Hamina, Kouvola, Lahti ja kuntina Espoo, Lahti, Heinola, Orimattila, Nastola, Kotka, Artjärvi, Kouvola. Projektin kohderyhminä ovat maa-

hanmuuttajataustaiset henkilöt, joilla on vakituinen tai jatkuva oleskelulupa Suomessa alkuperäisestä kotimaasta riippumatta, Eu-alueelta Suomeen muuttaneet henkilöt sekä EU:n ulkopuolta Suomeen muuttaneet henkilöt. Kohderyhmän henkilöillä tulee olla kotimaassaan suoritettu hoitoalan tutkinto tai riittävän pitkä työkokemus hoitoalalta.

Kohderyhminä ovat lisäksi Etelä-Suomen alueen kuntatyönantajat, hoitoalan työntekijät, heidän monikulttuurisuusosaamisensa kehittyminen ja työssä oppimisen ohjauksen kehittyminen sekä alueelliset koulutusjärjestelmät, joiden rakenteet ovat tähän saakka olleet liian jäykkiä maahanmuuttajataustaisen opiskelijan vastaanottamiseen ja tukemiseen.

Välillisinä kohderyhminä ovat alueellisten koulutusjärjestelmien kouluttajat; lisääntynyt ammattitaito kohdata maahanmuuttajataustaisia henkilöitä, tutkintojen vertailtavuudessa ja osaamisen tunnistamisessa kehittyminen, ammattiliitot (Super ja Tehy); hoitotyöntekijöiden työssä jaksaminen ja hoitotyön laatu sekä maahanmuuttajataustaisien henkilöiden järjestöt.

(<https://www.eura2007.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S11248>.)

5.1.1 Koulutuskeskus Salpaus

Tie hoitajaksi -hankkeen hankeaika on 1.12.2009 – 31.10.2012. Projektissa kartoitetaan maahanmuuttajataustaisien hoitoalan ammattilaisten mahdollisuuksia pätevyitä suomalaisen tutkintojärjestelmän mukaisiksi hoito- ja kasvatustalouden ammattilaisiksi.

Projektissa kehitetään osaamisen tunnistamista työelämässä ja klinikkaopettajamallia. Projektissa koulutetaan työelämään mentoreita, jotka toimivat maahanmuuttajataustaisien opiskelijoiden tukena työelämässä sekä lisäävät kulttuurien välistä vuorovaikutusta. Maahanmuuttajataustaisille henkilöille kehitetään uusia soveltuvuuden arviointimenetelmiä sekä verrataan terveydenhuoltoalan ulkomaisia ja suomalaisia tutkintojärjestelmiä.

Kohderyhminä ovat maahanmuuttajat, joilla on kotimaassaan suoritettu sosiaali- ja terveysalan tutkinto tai työkokemus alalta.

Koulutus toteutetaan Uudellamaalla (Espoo), Kymenlaaksossa (Kotka) ja Päijät-Hämeessä (Lahti). Koulutus rahoitetaan Hämeen ELY-keskuksen Työtä ja Osaamista – Tie hoitajaksi ESR -projektista. (Tie hoitajaksi -projekti 2011; Kolstela 2011.) Hämeen ELY-keskuksen Työtä ja Osaamista – Tie hoitajaksi ESR -projektista kerrotaan tämän raportin luvussa 7.

TE –toimisto valitsi opiskelijoiksi kotimaassaan sosiaali- ja terveysalan koulutuksen käyneitä tai niitä, joilla oli em. alalta työkokemusta. Lahdessa opiskelijoiksi rekrytoitiin jo aiemmin valmentavassa koulutuksessa olleita maahanmuuttajia.

Koulutuskeskus Salpauksessa on tällä hetkellä 15 opiskelijaa ja Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omniassa 10 opiskelijaa, yksi opiskelija on keskeyttänyt opintonsa. Koulutus jatkuu Lahdessa syyskuun loppuun 2011, Kotkassa joulukuuhun 2011 ja Espoossa huhtikuuhun 2012 saakka. Projekti ei sisällä varsinaista koulutusosiota vaan opiskelijoiden ”koulutus” tapahtuu työelämäjaksolla, joka toteutetaan niin, että joka viikko opiskelijat ovat harjoittelussa 3 päivää ja teoriaopinnoissa 2 päivää.

Opiskelijoina on sairaanhoitajia ja kättilöitä Venäjältä. Muut opiskelijat ovat lähihoitajatasoisia ja heillä on alkuperämaasta työkokemusta esimerkiksi lääkärin apulaisena toimimisesta, pakolaisleirillä toimimisesta jne.

Mentorikoulukset ovat jo päättyneet. Päiväkodeilla ja eri sairaalaosastoilla toimii näin ohjaajina jo koulutetut mentorit. Mentorikoulutuksessa on esimerkiksi vahvistettu ohjaajien monikulttuurisuusosaamista. Mentorien ja opiskelijoiden työvälineenä on ollut myös perustettu netti-bloki, jossa on ollut mahdollista keskustella erilaisista opiskeluun liittyvistä asioista. (Kolstela 2011.)

5.1.2 Lahden ammattikorkeakoulu

Lahden ammattikorkeakoulussa on meneillään Tie hoitajaksi -hankkeeseen liittyvä valmistava koulutus. Koulutusajankohta on

13.1.2011 – 30.9.2011. Valmistavassa koulutuksessa on kaikkiaan 15 opiskelijaa. Opiskelijoiden alkuperämaan tutkintoina ovat muun muassa

kättilö- ja sairaanhoitajatutkinnot (2), ekonomisti, kaupan alan tutkinto ja ylioppilastutkinto (2). Aiemmat tutkinnot ovat EU:n ulkopuolelta.

Valmentavassa koulutuksessa panostetaan suomenkielen opiskeluun ja ammattisanaston vahvistamiseen. Koulutuksen alussa on kahden kuukauden teoriajakso, jonka jälkeen opiskelijat siirtyvät harjoittelujaksolle. Teoriaopinnot jatkuvat harjoittelun aikana niin, että koko koulutuksen ajan on viikoittain harjoittelua 3 päivää ja teoriaopiskelua 2 päivää. Valmentavan koulutuksen harjoittelu tapahtuu pitkäaikaissairaiden osastoilla. Opiskelijoiden aiemman osaamisen tunnistaminen on haasteellista.

Lahden ammattikorkeakoulu lähettää aiempien tutkintojen rinnasteisuushakemukset Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastoon (VALVIRA). Rinnasteisuuspäätöksensä aiheutuneet kulut ovat jokaisen opiskelijat itsensä kustannettavia, hanke ei osallistu kustannuksiin. Kustannusten vuoksi ainakaan toistaiseksi kumpikaan ammattikorkeakoulun pääsykokeisiin muodollisesti pätevä maahanmuuttaja ei ole hakenut em. rinnasteisuuspäätöstä em. lupa- ja valvontavirastosta. VALVIRA ei ”tarkista” suomenkielen taitoa silloin, kun opiskelijaksi hakeva on EU-maasta.

Tie hoitajaksi -hankkeen aikana on tarkoitus kartoittaa opiskelijoiden aiemmin hankittu osaaminen. Tarkoituksena myös selvittää, mitkä voisivat olla vaihtoehtoisia tapoja ”mitata” ulkomaisten opiskelijoiden soveltuvuutta suomalaisiin ammattikorkeakouluopintoihin, suomalaisilla testeillä? Toistaiseksi opiskelijan hakeutuessa koulutukseen hänen tulee läpäistä kaikille suunnatut valintakokeet. (Sillanpää 2011.)

Suomenkielen taitotason tulee olla B1-tasoa. Opiskelija selviytyy tavallisissa suullisissa ja kirjallisissa kielenkäyttötilanteissa melko luontevasti sekä työssä että vapaa-aikana. Havaitsee eroja muodollisen ja epämuodollisen tekstin ja puheen välillä. Ymmärtää monenlaisia yleiskielisiä tekstejä pääosin. Pystyy tuottamaan jäsentynyttä tekstiä, esimerkiksi lyhyen esseevastauksen, ja perustelemaan mielipidettään. Opiskelija selviytyy tavallisissa suullisissa ja kirjallisissa kielenkäyttötilanteissa kohtalaisesti sekä työssä että vapaa-aikana. Opiskelijan kielitaito riittää käytännönläheiseen työhön ja ammatillisiin opintoihin, jos hän saa tukea. Ymmärtää pääasiat yleiskielisestä tekstistä. Kykenee

ilmaisemaan itseään kirjallisesti, esimerkiksi vastaamaan suppeasti mutta ymmärrettävästi tiedusteluihin ja laatimaan sähköpostitiedotteen. (www.amiedu.fi/esitteet/Suomen_kielen_taidon_arviointi.pdf.)

Lahden ammattikorkeakoulun opettaja valitsi yhdessä työvoimahallinnon edustajan kanssa meneillään olevan valmentavan koulutuksen opiskelijat. Valinnassa kiinnitettiin huomiota erityisesti suomenkielen taitoon ja vaatimukseen siitä, että sosiaali- ja terveysalalta tuli olla aiempi tutkinto tai työkokemusta. Hakijat olivat valitsijoille entuudestaan tuttuja, koska olivat osallistuneet jo aiempaan valmentavaan koulutukseen. Erillistä pääsykoetestiä ei ollut.

Hankkeen aikana on tarkoitus kartoittaa aiemmin hankittu osaaminen. Mitkä voisivat olla vaihtoehtoisia tapoja mitata ulkomaisten soveltuvuutta verrattuna suomalaisiin testeihin? (Sillanpää 2011.)

5.2 Työtä ja osaamista – tie hoitajaksi -projekti (Eura S11270)

Työtä ja osaamista – tie hoitajaksi -projekti toteutuu 1.3.2010 – 31.10.2012. Toteuttaja-organisaatio on Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY –keskus). Projektin varsinaisina kohderyhminä ovat työttömät maahanmuuttajat, lomautetut sekä syrjäytymisriskissä olevat nuoret ja korkeasti koulutetut maahanmuuttajat, jotka osaamisen lisäämisen ja työmarkkina-aseman parantamisen takia ovat työvoimapolitiittisen koulutustuen tarpeessa. Välillisinä kohderyhminä ovat TE-toimistojen henkilökunta, työpaikat ja koulutusorganisaatiot.

Projektissa toteutetaan valmentavaa ja ammatillista työvoimakoulutusta jonka tavoitteena on maahanmuuttajien osaamisen lisääminen, syrjäytymisen ehkäisy ja työllistymisen paraneminen. Työvoimakoulutus voi liittyä myös muihin alueella toteutettaviin ESR-rahoitteisiin projekteihin, joissa kehitetään työvoimakoulutukseen liittyviä toimintoja ja jotka liittyvät ja täydentävät Hämeen, Uudenmaan ja Kaakkois-Suomen ELY-keskusten ESR-osarahoittamien muiden projektien kehittämistoimintaa (ns. kumppanuusprojekteihin) joissa varsinainen työvoimakoulutukseen liittyvä kehittämistyö tapahtuu eli prosessit, uudet mallit, hyvät käytännöt. (<https://www.eura2007.fi/rrtiepa/projekti.php?projektkoodi=S11270>.)

Työtä ja osaamista - tie hoitajaksi -projektissa on tähän mennessä kilpailutettu kolme koulutusosiota. Hankintailmoitus valmentaville koulutuksille on ollut julkaistuna HILMA-tietojärjestelmässä kesäkuussa 2010. Tarjouspyynnössä koulutuspaikkakunniksi on määritelty Lahti, Kotka ja Espoo eli projekti toteuttaa Tie hoitajaksi -hankkeen koulutusosuudet. Yhteistyöneuvottelussa keväällä 2011 todettiin Hämeenlinnan olevan mahdollinen tarjouskilpailupaikkakunta jatkossa. (Ritala 2011.)

6 MUU YHTEISTYÖ

6.1 Koulutuskeskus Tavastia

Yhteistyöneuvottelu pidettiin helmikuussa 2011 Koulutuskeskus Tavastiassa. Neuvottelussa sovittiin maahanmuuttajien valmentavan koulutuksen (MaVa) opiskeluryhmän osallistumisesta Hämeen ammattikorkeakoulun sairaanhoitajaopiskelijoiden projektiopintoina toteuttamaan Terveyttä edistävä hoitotyö -opintojaksoon. HAMKin Terveysten edistämisen koordinaattori Sari Mäki teki em. neuvottelun pohjalta ehdotuksen opiskelijoiden projektiopintojen sisällöstä. Pääpaino olisi terveellisissä elämäntavoissa.

Koulutuskeskus Tavastian MaVa -ryhmässä oli 15 opiskelijaa, joiden alkuperämaina ovat Irak, Afganistan, Myanmar, Kongon demokraattinen tasavalta, Puola, Venäjä, Turkki ja Viro.

Hämeen ammattikorkeakoulun sairaanhoitajaopiskelijoiden toteuttamat Terveyttä edistävä hoitotyö -opintojakson projektiopinnot kuvataan tarkemmin luvussa 6.4.1.

6.2 Vanajaveden opisto

Osallistuin Vanajaveden opiston kotoutumiskoulutuksen peruskurssi 2 eli kotoutumiskoulutuksen loppuvaiheessa olevien maahanmuuttajien oppitunnille 22.2.2011. Oppitunnilla informoin maahanmuuttajia muun muassa ammattikorkeakouluopinnoista, ammattikorkeakouluun valmentavasta koulutuksesta (amk -valma) ja ammattikorkeakoulun pääsykokeista.

Jokainen opiskelija kertoi itsestään ja siitä, mihin aikoo opiskelemaan kotoutumiskoulutuksen jälkeen. Opiskelijoita pyydettiin myös kertomaan millaista koulutusta ylipäänsä halusi lisää. Opiskelijat halusivat lisää suomen kielen opiskelua, ammattikorkeakouluopinnot tuntuivat tällä hetkellä liian vaikeilta, useampi opiskelija haluaisi työhön päiväkotiin ja olisi kiinnostunut tähän mahdollisuuteen johtavasta koulutuksesta, atk -kurseja haluttiin myös lisää, ravintola-alan opinnot kiinnostavat ja osa on hakeutumassa opiskelemaan koulutuskeskus Tavastiaan, osa opiskelijoista ei vielä tiennyt, mitä haluaa jatkossa opiskella.

Opiskelijoilla oli hyvin eritasoinen suomenkielen taito. Osa kykeni puhumaan kokonaisia lauseita, mutta jotkut vain muutamia ymmärrettäviä sanoja.

Opiskelijoita oli paikalla 13, joista 10 naista ja 3 miestä. Opiskelijoiden kansalaisuus on thai, tsetsen, dari, irak, somali, venäjä 5 opiskelijaa, viro, USA, swahili, englanti. Ikäjakama on 20 – 60 vuotta. Opiskelijoiden koulutustausta: lukio-opinnot suoritettuna, 3 v. hammaslääkäriopinnot - ei ole todistusta suoritetuista opinnoista, ei mitään koulutusta, farmaseutti - josta paperit myös englanniksi, geologi - todistus englanniksi, toisen asteen koulutus, lukio ja 3 v yliopisto-opintoja, lääkäri - paperit venäjäksi, englannin kielen tutkinto, ei koulutusta, kokin paperit venäjäksi, ekonomin paperit venäjäksi. Kenelläkään ei ollut alkuperämaassa suoritettua tutkinnosta rinnasteisuuspäätöstä. (Mäkirinta 2011.)

6.3 Opin Ovi Osaamiseen -projekti, Koulutustorstait

Hämeenlinnan seudun aikuiskoulutusta tarjoavien oppilaitosten edustajat ja Hämeenlinnan työ- ja elinkeino toimiston koulutusneuvoja kertovat aikuisille suunnattujen koulutusten ajankohtaisista hauista ja muista opintoihin liittyvistä asioista. Tällöin on mahdollisuus tavata myös päivystävä ammatinvalintapsykologi. (http://www.opinovi.fi/index.php?option=com_content&view=article&id=574%3Akoulutustorstait-alkaneet-haameenlinnan-seudun-tyoe-ja-elinkeinotoimistossa&catid=97%3Ahameenopin-ovi-ajankohtaista&Itemid=514&lang=fi)

Mahanmuuttajille suunnattu koulutustorstai pidettiin 12.5.2011, teemoina sosiaali- ja terveystalalle valmentava koulutus maahanmuuttajille, työvoimakoulutus, maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistava koulutus ja maahanmuuttajien polut ammattikorkeakouluopintoihin ja yliopistoihin. Esittelin tässä koulutustorstaisissa REKRY-AMRE-hanketta, Hämeen ammattikorkeakoulua, pääsykokeita yms. Ohjasin myös muutamaa opiskelijaa ammattikorkeakoulua koskevissa nettihauissa.

Tilaisuuteen osallistui runsaasti maahanmuuttajia, jotkut olivat myös kiinnostuneita ja innostuneita kuulemaan ammattikorkeakoulun pääsykokeista.

6.4 Hämeen ammattikorkeakoulu, Hyvinvoinnin koulutus- ja tutkimuskeskus

Hämeen ammattikorkeakoulun suunnittelija edustaa REKRY-AMARE-hankkeen HAMKin osahankkeessa hoitotyön, sosiaalialan sekä ohjaustoiminnan koulutusohjelmia. Em. koulutusohjelmat muodostavat Hyvinvoinnin koulutus- ja tutkimuskeskuksen. Hanketoiminta tapahtuu sen osaamiskeskittymässä.

6.4.1 Hoitotyön koulutusohjelma

Hoitotyön koulutusohjelman kolme sairaanhoitajaopiskelijaa toteutti Terveyttä edistävä hoitotyö -opintojakson 7 opintopisteen projektiopinnot keväällä 2011 koulutuskeskus Tavastian maahanmuuttajien valmentavan koulutuksen (MaVa) opiskelijaryhmän kanssa.

Opintojakson tavoitteena on, että sairaanhoitajaopiskelija syventää näkemystään terveyttä edistävän työn merkityksestä perusterveydenhuollossa. Opiskelija osaa soveltaa terveyttä edistävän hoitotyön periaatteita ja työmenetelmiä yksilön, perheen ja yhteisön terveyden edistämiseksi. (<https://soleops.hamk.fi>.)

Ensimmäiselle tapaamiskerralle sairaanhoitajaopiskelijat olivat laatineet maahanmuuttajaopiskelijoiden täytettäväksi kyselylomakkeen, jossa haluttiin tietoja esimerkiksi kielitaidosta, kauanko henkilö on ollut Suomessa, aiemmat opinnot/ammatti, harrastukset, onko vastaajalla jokin erityisruokavalio, uskonto, mitä toiveita opiskelijoiden toteuttamille tunneille henkilöllä on, mitä urheilulajia tms. vastaaja haluaisi kokeilla kirjatuista vaihtoehdoista. Kyselylomakkeeseen liitettiin vastaajan paino, pituus, näiden perusteella laskettu painoindeksi, rasvaprosentti, verenpaine sekä kysymys siitä, kuinka monta tuntia vastaaja nukkuu.

Sairaanhoitajaopiskelijoiden ja maahanmuuttajaopiskelijoiden tapaamiset toteutettiin ennakkoon sovitulla Terveyttä edistävä hoitotyö -opintojaksoon liittyvillä teemoilla. Taulukossa 4. on esitetty opintojakson toteutuksen sisältö.

Taulukko 4. Sairaanhoitajaopiskelijoiden Terveyttä edistävä hoitotyö –opintojakson toteutuksen sisältö

Päivä	Teema	Toiminnallinen osuus	HUOM sairaanhoitajaopiskelijat
torstai 14.4 klo 13.00–16.00 toteutuspaikka: HAMK (Ainola rakennus), sosiaali- ja terveysala, Korkeakoulunkatu 3. Opiskelijat tulevat vastaanottamaan ryhmää 1 krs aulaan neuvonnan viereen.	Terveellinen ravitsemus -ruoka-aineympyrä, ravitsemuksen monipuolisuuden merkitys ihmiselle -lautasmalli -oikea ateriarytmi	Rentoutuminen	Huomioikaa ravitsemuksen kulttuuriset erot. Ravitsemukseen liittyviä opaslehtisiä löytyy Hyvinvoinnin klinikalta.
torstai 21.4 klo 13.00–16.00	Terveellinen ravitsemus -oikeat annoskoot (esim. 1800 kcal, 2 000 kcal aterioiden esittely) -BMI -ylipainon terveystriskit	yksilölliset mittaukset: paino, pituus, BMI, RR Rentoutuminen	Huomioikaa ravitsemuksen kulttuuriset erot. Ravitsemukseen liittyviä opaslehtisiä löytyy Hyvinvoinnin klinikalta.
torstai 28.4 klo 13.00–16.00	Liikunta -liikunnan terveysvaikutukset -liikuntapiirakan esittely -oman liikuntapiirakan täyttäminen -liikuntapäiväkirjan esittely	Liikuntaa. Kotitehtäväksi liikuntapäiväkirjan pitäminen viikon ajaksi.	Liikuntasalia, kuntosalia tai peilisalia saa varattua Hely Rannan kautta
torstai 5.5 klo 13.00–16.00	Liikunta -aloittelijan liikuntamuodot -erilaisten liikuntamuotojen esittely -Hämeenlinnan liikuntamahdollisuudet	Liikuntapäiväkirjojen tarkastus. Liikuntaa	Liikuntasalia, kuntosalia tai peilisalia saa varattua Hely Rannan kautta

Sairaanhoitajaopiskelijat olivat valmistelleet myös teoriaosuudet sovituihin aihepiireistä. Teoriaosuuksissa käsiteltiin monipuolista ruokavaliota, terveellistä ravitsemusta, ylipainon terveysvaikutuksia, unen merkitystä terveydelle sekä liikuntaa. Opiskelijat esittelivät myös UKK-instituutin viikoittaisen liikuntapiirakan ja Hämeenlinnan liikuntamahdollisuuksia. Lisäksi opiskelijoita ohjattiin erilaisissa rentoutumistilanteissa.

Sairaanhoitajaopiskelijat tekivät viimeisellä tapaamisella palautekyselyn. Alla on esiteltynä kysymykset sekä niihin saadut autenttiset vastaukset.

Oliko kurssi hyödyllinen?

Minusta on mukava ja hyödyllinen koska me tutustumme hamkin mahdollisuuksiin ja me tutustumme hamkin koulutuksiin.

Me opin mikä oli terve meille.

Oli.

Opetus hyvästä ruosta (Terveellinen).

Kuntosali.

Jo / kyllä.

Kurssi oli hyvä, mukava.

Minusta oli tosi hyvä. Olin tosi hyödyllinen, koska olen tutustua ja tiedä ja se olin mielenkiintoinen.

Suosittelteko ensi vuoden ryhmälle tätä kurssia?

Kyllä varsinkin maahanmuuttajille.

Joo.

Voi olla.

Ehkä.

Jos on mahdollista haluan suosittelen ensi vuoden ryhmälle tätä kurssia.

Mikä oli hyvää kurssissa?

Minusta oli tutustumisa hamkin koulutuksiin.

Rentoutua.

Kaikki oli hyvää.

Kaikki hyvin, aina oli jotain tekemistä.

Uusia informatiota elintarvikeista oli hyvä ja verenpaine ja paino mittaminen oli mukava. Tottakai rentoutua oli ☺ tosi hyvä.

Kurssissa oli hyvä rentoutua koska kuunella musiikki, ajatella.

Hyvä, että tutustua ja tiedä millainen tätä kurssi on. Ja olen tosi hyvä, että olin liinkuuta.

Mikä oli huonoa kurssissa?

Ei ole mitään.

Ei mitä.

Pidä olla vähän enemmän suunnittelma. mutta kiitoksia paljon.

Kurssi ja ihmisiä ei ole huono, mutta oma ryhmässä jonku ihminen häirise.

Mistä olisit halunnut lisää tietoa?

Ei kiitos.

En tiedä.

En osaa sanoa.

Ooks vaikea opetus HAMK-ssa? ☺

Enemmän ihmisen vartalosta ja vartalon osat nimet suomeksi.

Haluan eneman liikuuta.

Sairaanhoitajaopiskelijoiden opintojakson suoritukseen kuului myös raportin kirjoittaminen. Opiskelijat kuvaavat raportissaan REKRY-AMARE-hanketta sekä maahanmuuttajaryhmää että neljän tapaamisen sisältöä. Opiskelijoiden itsearvioinnissa he pohtivat saamiaan REKRY-AMARE-hankkeen taustatietoja vähäisiksi. He pohtivat myös olisiko maahanmuuttajataustaista opiskelijoista ollut hyvä tietää enemmän ennen ensimmäistä tapaamista. Sairaanhoitajaopiskelijat toteavat kuitenkin, että maahanmuuttajaryhmäläisiä oli helppo lähestyä ja yhteistyö heidän kanssaan sujui erinomaisesti, pieniä kielimuureja lukuun ottamatta. Opiskelijat arvioivat projektin sujuneet hyvin ja jokaisella kerralla toteutettu teoria ja toiminnallinen osuus sujuivat hyvin. (Pitkänen, Taskinen & Toppi 2011.)

Koulutuskeskus Tavastian vastuuhenkilöiden kanssa käytiin palautekeskustelu toteutuneesta yhteistyöstä. Palautteen pohjalta alkoi suunnittelu syksyn 2011 yhteistyön osalta.

6.4.2 Sosiaalialan koulutusohjelma

Keväälle aiemmin suunniteltu yhteistyö opiskelijoiden kanssa peruuntui.

Kaksi sosionomiopiskelijaa tekee opinnäytetyötä hankkeessa ja he ovat suunnitelleet haastattelevansa korkeasti koulutettuja maahanmuuttajia ja mallintavat haastattelujen pohjalta maahanmuuttajien polkua Suomen työelämään.

6.4.3 Ohjaustoiminnan koulutusohjelma

REKRY-AMARE-hankkeen toimintaan ei ohjaustoiminnan koulutusohjelmasta ole saatu osallistujia, useista markkinointitilaisuuksista huolimatta.

7 AJANKOHTAISTA

7.1 Hallituksen esitys 185/2010 Eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä

7.1.1 Lain valmistelu vuonna 2009

Maahanmuutto- ja Eurooppaministeri Astrid Thorsin mukaan vuonna 2009 valmistella olleen kotouttamislain lähtökohtana oli, että kotouttamistoimenpiteet koskevat kaikkia maahanmuuttajia. Hänen mukaansa kaikkiin maahanmuuttajiin olisi kontakti heti heidän saavuttuaan Suomeen ja kaikille annettaisiin perustietoa keskitetysti. Tämän jälkeen maahanmuuttaja ohjataan tarvittaessa alkukartoitukseen ja siitä kotoutumisen polulle.

Ministeri Thors korosti, etteivät maahanmuuttajat eivätkä ole yhtenäinen ryhmä. Alkukartoituksessa katsottaisiin, millaista tukea yksilötasolla tarvitaan. Maahanmuuttajat ohjattaisiin erilaisille kotoutumisen poluille yksilöllisen tarpeen mukaan. Yhdelle riittää kielikoulutus, toinen tarvitsee ammattipätevyuden varmistamista.

Ministeri Thorsin mukaan myös helposti väliinputoajiksi jäävät ryhmät pyritään ottamaan uudessa laissa huomioon. Hän mukaansa tällaisia ryhmiä ovat esimerkiksi kotiin lapsia hoitamaan jäävät äidit. Heidän mahdollisuutensa esimerkiksi kielenopiskeluun tulee turvata, jotta he eivät jää yhteiskunnan ulkopuolella.

Ministerin mukaan maahanmuuttajille tehtävä kotoutumissuunnitelma tulisi tehdä viranomaisia sitovaksi. Myös viranomaisten ja kolmannen sektorin yhteistyön parantaminen ja tehostaminen on tärkeää, sillä usein järjestötasolla voidaan hyvin hoitaa kotouttamiseen liittyviä tehtäviä. (Thors 2009.)

7.1.2 Hallituksen esitys 185/2010

Lailla tuettaisiin ja edistettäisiin kotoutumista sekä maahanmuuttajien osallisuutta yhteiskunnassa. Laki sisältäisi muun muassa säädökset määräaikaaisesta kokeilusta aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen ja maahanmuuttajalasten ja -nuorten opetuksen uusien mallien kokeilemiseksi. (HE 185/2010.)

Kotoutumisen tavoitteeksi tulisi selonteon mukaan asettaa maahanmuuttajien työttömyyden alentaminen, kouluttautumisedellytysten lisääminen, syrjäytymisen ehkäisy sekä kotoutumiskoulutuksen määrän ja saatavuuden lisääminen. Ammatillista koulutusta järjestetään sekä omaehtoisena että työvoimapoliittisena koulutuksena. Maahanmuuttajille järjestettävän ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavan koulutuksen tavoitteena on antaa opiskelijoille kielelliset, kulttuuriset ja muut tarvittavat valmiudet ammatillisiin opintoihin siirtymistä varten. Valmistavaa koulutusta on järjestetty vuodesta 1999 lähtien.

Maahanmuuttajille erikseen järjestettävä ammatillinen työvoimakoulutus kohdentuu laajasti tarjolla olevaan koulutukseen kaikilla ammattialoilla. Suurimpia koulutusaloja on esimerkiksi terveyden- ja sairaanhoito. Riittävän kielitaidon saavutettuaan maahan-

muuttajat osallistuvat pääosin samoihin koulutuksiin kuin muutkin työnhakijat. (HE 185/2010.)

Maahanmuuttajille suunnattu koulutus opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla on osa yleistä koulutusjärjestelmää. Maahanmuuttajille suunnattuun koulutukseen sisältyvät perusopetukseen valmistava opetus, suomi/ruotsi toisena kielenä opetus (perusopetuksessa, ammatillisessa peruskoulutuksessa ja lukiossa) oman äidinkielen opetus (perusopetuksessa, ammatillisessa peruskoulutuksessa ja lukiossa), maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistava koulutus sekä ammattikorkeakouluopintoihin valmentava koulutus. Maahanmuuttajille kohdennetaan myös täydennyskoulutusta sekä vapaan sivistystyön opintoja. (HE 185/2010.)

7.1.3 Valtioneuvoston asetus

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti säädetään kotoutumisen edistämisestä annetun lain (1386/2010) 9§:n 2 momentin nojalla maahanmuuttajan alkukartoitukseen sisältyvän alkuhaastattelun ja tarvittaessa tarkentavia toimenpiteitä. Alkuhaastattelussa selvitetään maahanmuuttajan yleiset kotoutumisen valmiudet. Alkuhaastattelu ja tarkentavat toimenpiteet tehdään maahanmuuttajan äidinkielellä tai kielellä, jota maahanmuuttajan voidaan todeta asian laatuun nähden riittävästi ymmärtävän.

Alkukartoitus toteutetaan siten, että sen perusteella maahanmuuttaja voidaan ohjata työmarkkinoille, tarvettaan vastaavaan koulutukseen tai muihin kotoutumista edistäviiin toimenpiteisiin ja palveluihin.

(<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2010/20101386>;

<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2011/20110570>.)

7.2 Osallisena Suomessa -hankkeen pilotti Hämeenlinnassa

Osallisena Suomessa -hanke on yksi suurimmista vireillä olevista maahanmuuttajien kotouttamisen tehostamiseen tähtäävistä hankkeista. Hankkeen tavoitteena on kehittää kokeilujen perusteella kotouttamiskoulutuksen uusi malli, joka otettaisiin valtakunnalliseen käyttöön kokeilun jälkeen. Koulutuksesta annettaisiin jatkossa myös pysyvä lainsäädäntö.

Kehittämistyön lähtökohtana on sisäasiainministeriön kokeilulakityöryhmän 18.11.2009 jättämä esitys Maahanmuuttajien tehokkaan kotouttamisen kolme polkua - Osallisena Suomessa -ohjelma.

Hanke toteutetaan sisäasiainministeriön, työ- ja elinkeinoministeriön, opetusministeriön, Suomen Kuntaliiton, Suomen Kulttuurirahaston ja Svenska Kulturfondenin yhteistyöllä ja yhteisrahoituksella.

Vuoden 2010 aikana kehitettiin kotoutumiskoulutuksen ja alkuvaiheen ohjauksen uudet mallit ja valmisteltiin kokeilun toimeenpano. Kokeilun toimeenpano käynnistyi kunnissa ja TE-toimistoissa vuonna 2011 ja jatkuu vuonna 2012. Hankkeen väliarviointi tehdään vuoden 2012 loppuun mennessä. Vuonna 2013 suoritetaan hankkeen arviointi ja selvitetään edellytykset ottaa kokeilun toimenpiteitä osaksi voimassaolevaa lainsäädäntöä.

töä. (<http://www.intermin.fi/intermin/home.nsf/pages/C516B7969A6C4B9DC22577B-B0040AF7D>.)

Osallisena Suomessa paikallinen hanke alkoi Hämeenlinnassa 1.3.2011. Hankkeen tehtävänä on luoda maahanmuuttajien nopean työllistämisen edistämiseksi pysyvä, eheä ja asiakaslähtöinen rakenne. Kohderyhmänä ovat maahanmuuttajat, joilla on valmiudet työllistyä nopeasti. (Leander 2011.)

7.3 Sosiaali- ja terveysalan valintakoe vuonna 2013

Sosiaali- ja terveysalan opiskelijavalintaan liittyen on työvaliokuntien yhteiskokouksessa esitetty, että valintakoe muuttuisi 2-vaiheiseksi vuonna 2013.

Valintakoemuutoksissa on esitetty, että kaikille hakukelpoisille ensimmäisessä vaiheessa aineistokoe on sote-alalla kaikille sama ja järjestetään samana päivänä. Materiaali on saatavissa netistä kuukautta ennen koetta suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. Hakijan tulee sitovasti ilmoittaa hakulomakkeessa koepaikkansa. Kokeessa mitataan motivaatiota ja opiskeluvalmiuksia. asiantuntijaryhmä valitsee aineiston ja laatii monivalintakokeen.

Toisessa vaiheessa pidetään soveltuvuuskoe, vähintään kolminkertainen osallistujamäärä aloituspaikkoja kohden. Soveltuvuuskokeessa on yhteiset valtakunnalliset linjaukset. Jokainen ammattikorkeakoulu suunnittelee ja toteuttaa ne itsenäisesti. Soveltuvuuskokeessa mitataan motivaatiota, opiskelu- ja työvalmiuksia sekä sosiaalisia valmiuksia. Soveltuvuuskokeessa on myös mahdollisesti yhteinen valmistava tehtävä. Katso liite 2.

Prosessi etenee vuoden 2011 aikana niin, että keväällä valmis Valintakoe 2013 -esitys esitellään Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvoston (Arene ry) opiskelijavalintaprojektille ja asiantuntijaryhmä nimetään valmistelemaan valintakokeen I vaihetta. Syksyllä asiantuntijaryhmän työskentely jatkuu ja se esittelee loppusyksystä ajatuksiaan opiskelijavalintaverkon kokouksessa. Tässä kokouksessa valmistellaan II vaiheen yhteisiä raamituksia. Ammattikorkeakoulut aloittavat I vaiheen (tilat, resurssit) sekä II vaiheen (sisältö) käytännön toteutuksen suunnittelua. Tiedot on oltava oppaissa yms. kesän 2012 alussa.

Vuonna 2012 prosessi etenee niin, että keväällä asiantuntijaryhmä esittelee lopulliset ajatuksensa opiskelijavalintaverkon kokouksessa. Tässä kokouksessa päätetään 2013 opiskelijavalintaesityksestä Arenelle, joka esittää vuoden 2013 opiskelijavalintasuosituksensa. Ammattikorkeakoulut tekevät omat päätöksensä ja valmistelevat I ja II vaihetta opastietoja varten.

Syksyllä ammattikorkeakoulut valmistelevat kevään valintoja.

Prosessin eteneminen vuonna 2013 tapahtunee niin, että keväällä asiantuntijaryhmä huolehtii, että valintojen I vaiheen aineisto on netissä kuukautta ennen valintoja sekä kysymysmateriaali ammattikorkeakouluissa.

(www.sosiaaliportti.fi/File/.../Opiskelijavalinta_Kommentit_sote_2013.pdf)

Osa B Ajanjakso elokuu 2011 – joulukuu 2011

8 Hämeen ammattikorkeakoulu ja maahanmuuttajien pääsykoejärjestelmä

Hämeen ammattikorkeakoulun Hyvinvoinnin koulutus- ja tutkimuskeskus muuttuu 1.1.2012 Hyvinvointiosaamisen koulutus- ja tutkimuskeskukseksi. KT-keskuksen johtajaksi on nimetty Hanna Maijala ja keskukseseen on perustettu uusi opetusjohtajan virka. Tähän tehtävään on nimetty Eeva-Liisa Breilin. Kts luku 13 uuden organisaation osalta.

Eeva-Liisa Breilin on toiminut vuosia Forssassa hoitotyön koulutusohjejohtajana ja hän on myös HAMK:n opiskelijavalintaryhmän jäsen. (Katso luku 4.5.) Kävin hänen kanssaan neuvottelun Hämeen ammattikorkeakoulun johdolle tehtävästä esityksestä positiivisesta erityiskohtelusta opiskelijavalintaan liittyen. Keskustelussa totesimme, että REKRY-AMARE-hankkeen HAMK:n osahankkeen raportissa 1. on kuvattuna tämän hetkinen Hämeenlinnan sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten tarve eli tarvetta ei juurikaan ollut syksyllä 2010. (Jokinen 2011, 10-13.)

Koska sosiaali- ja terveysalan ammattilaisista ei tällä hetkellä ole pulaa, ei Eeva-Liisa Breilin mukaan ole myöskään perusteltua tehdä esitystä maahanmuuttajien positiivisesta erityiskohtelusta Hämeen ammattikorkeakoulun pääsykokeissa. (Breilin 2011.)

Keskustelimme myös ammattikorkeakouluopintoihin valmentavan koulutuksen tärkeydestä. Hämeen ammattikorkeakoulun ammatillinen opettajakorkeakoulu ei ole saanut tietoa TE-keskuksesta mahdollisen rahoituksen saamisesta uutta ammattikorkeakouluopintoihin valmentavaa (amk-valma) koulutusta varten (Breilin 2011; Metsänen 2011b).

Tämän raportin luvussa 4.1 on esitetty professori Tuomas Ojasen kannanotto ja tässä kohdin on huomioitava hän esityksensä valmentavasta koulutuksesta: "... nähdäkseni on oikeudelliselta kannalta selvää, että jos valmentavilla opinnoilla voidaan tosiasiaa luoda edellytyksiä maahanmuuttajataustaisten henkilöiden pääsulle tutkintoon johtavan koulutuksen piiriin, tähän keinoon on ensisijaisesti turvauduttava..." (Ojanen 2010).

Mahdolliseen esitykseen Hämeen ammattikorkeakoulussa, maahanmuuttajataustaisten henkilöiden positiivisesta erityiskohtelusta sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalla, palattaneen syksyllä 2012 (Breilin 2011).

9 Koulutustarjous Osallisena Suomessa - nopeasti työhön

Tämän raportin luvussa 7.2 on esitelty Osallisena Suomessa –hanketta. Hämeen ELY-keskus esitti tarjouspyynnön (nro 12/2012) Osallisena Suomessa -hankkeeseen liittyvään työvoimapolitiittiseen koulutukseen. Koulutuksen tavoitteena on kehittää maahanmuuttajien kotoutumiskoulutukselle vaihtoehtoinen, selkeä ja johdonmukainen malli nopeasti työmarkkinoille suuntaaville maahanmuuttajille. Koulutus toteutetaan non-stop –koulutuksena tammikuu 2012 ja helmikuu 2013 välisenä ajankohtana. Koulutuksen tavoitteena on parantaa opiskelijoiden ammattitaitoa niin, että opiskelija työllistyy

nopeasti oman alansa työhön. (Hämeen ELY-keskus 2011b; Hämeen ELY-keskuksen tarjouspyyntö nro 1-22/2012 työvoimapolitiittisista aikuiskoulutuksista keväälle 2012.)

Hämeenlinnassa päättyy 7.9.2011 tarjousaika Osallisena Suomessa – nopeasti työhön työvoimapolitiittisen koulutuksen järjestämiseen (Leander 2011). Hämeen ammattikorkeakoulun, Hyvinvoinnin koulutus- ja tutkimuskeskuksen täydennyskoulutusyksikkö jätti tarjouksen työvoimapolitiittisen koulutuksen järjestämisestä, tarjouspyyntöesityksen mukaisesti. Hämeen ELY-keskuksen päätöksellä (päiväys 19.10.2011) Hämeen ammattikorkeakoulu ei saanut toteutettavakseen em. työvoimapolitiittista koulutusta.

10 REKRY-AMARE -HANKKEEN SEMINAARIT

10.1 Korkeasti koulutetut maahanmuuttajat, ulkomailla suoritettujen tutkintojen tunnustaminen, ammattioikeudet ja ohjaus Suomessa

REKRY-AMARE-hankkeen seminaari järjestettiin Hämeen ammattikorkeakoulussa 12.9.2011 kahdessa osassa niin, että aamupäivä oli suunnattu viranomaisille sekä oppilaitosten edustajille ja iltapäivän kohderyhmänä olivat maahanmuuttajat.

Seminaarin suoramarkkinointi tapahtui sähköpostitse Hämeen ammattikorkeakoulun sidosryhmille ja muille hankkeen yhteistyökumppaneille. Sidosryhmät jakautuivat seuraavasti: pääsykokeista vastaavat tahot, seudullisen yhteistyön kehittämisen sidosryhmät, sosiaali- ja terveysalan yritys- ja rekrytointiyhteistyö, työ- ja elinkeinotoiminnan yhteistyö, maahanmuuttajatyö, oppilaitosyhteistyö, REKRY-AMARE-hankkeen ohjausryhmä varajäsenenä ja Hämeen ammattikorkeakoulun sisäinen sidosryhmä. Kutsu lähetettiin kaikkiaan lähes sadalle vastaanottajalle. Seminaarikutsu oli nähtävillä myös HAMKin portaalissa sekä MATTO – Maahanmuutto-ohjelmien tukirakenne -hankkeen nettisivuilla. (<http://portal.hamk.fi/portal/page/portal/Henkilostoportaali>; (<http://www.intermin.fi/matto>.) Hankkeen hallinointi maksoi lisäksi koko hankkeen budjetista lehti-ilmoituksen, joka oli Hämeenlinnan kaupunkiutiset -lehdessä 7.9.2011.

Ylitarkastaja Sinikka Tamminen Opetushallituksesta esitteli Ulkomailla suoritettujen tutkintojen tunnustamista ja vertailua Suomessa. REKRY-AMARE-hankkeen suunnittelija Jenni Korjus esitteli AMARE-ohjauskeskusten luomia ohjaus- ja neuvontamalleja. Seminaaripäivän kommenttipuheenvuorot pitivät Hämeen ammattikorkeakoulun lehtorit Alla Lemenchova-Toivonen ja Mare Orman. Seminaaripäivän esiintyjien (5 henkilöä) lisäksi aamupäivään osallistui 18 kuulijaa ja iltapäivään 3 kuulijaa. Seminaaripäivän ohjelma on liitteenä 3.

Hämeen Sanomien toimittaja teki seminaaripäivästä artikkelin otsikolla Maahanmuuttajille ei ole tarjolla riittävää kielikoulutusta. Maahanmuuttajan tulee läpäistä niin kirjallinen kuin suullinenkin suomen kielen kielikoe. Kielen opiskelua vaikeuttaa kuitenkin tarjolla oleva riittämätön kielikoulutus. Artikkelin haastateltiin kahta maahanmuuttajaa, jotka myös korostivat suomen kielen taidon tärkeyttä. Haastateltavat pitävät suomenkieltä vaikeana. (Lähdekorpi 2011.) Artikkelin liitteenä 4.

Seminaaripäivän esitysten dioihin voi tutustua osoitteessa http://www.rekryamare.fi/?page_id=2

10.2 Sosiaali- ja terveysalan monikulttuurinen tulevaisuus

REKRY-AMARE-hankkeen seminaari järjestettiin Hämeen ammattikorkeakoulussa 11.10.2011. Seminaarin markkinointi tapahtui samoille kohderyhmille kuin 12.9.2011 järjestetty seminaari. Lehti-ilmoitusta ei tähän seminaariin tehty.

Seminaaripäivän aloitti Valviran lakimies Helena Virtanen, joka alusti aiheesta Terveystieteiden ammattilaisten päteväyttämisestä. Terveystieteiden maisteri Jutta Hartikainen jatkoi aiheesta Kokemuksia maahanmuuttajahoitajien perehdyttämisestä. Diakonia ammattikorkeakoulun lehtori Marjaana Karhia kertoi Kokemuksia maahanmuuttajille suunnatuista koulutuksista ja opiskelijoiden sijoittumisesta suomalaisen sosiaali- ja terveydenhuollon työpaikkoihin. Opteam Oy:n HR-konsultti Päivi Mäenpää kertoi Näkökulmia filippiiniläisten sairaanhoitajine rekrytointiprosesseista. Case Hämeenlinna -osuudessa Hämeen ammattikorkeakoulun lehtori Mare Orman esiintyi otsikolla Maahanmuuttajataustaisena ammattilaisena sosiaalialan työtehtävissä. Koulutuskeskus Tavastian osastonjohtaja Tiina Alhainen alusti aiheesta Sosiaali- ja terveysaloille valmentava koulutus maahanmuuttajille toisen asteen opetuksen näkökulmasta. Hämeen ammattikorkeakoulun yliopettaja Riitta Metsänen kertoi Kokemuksia maahanmuuttajille tarkoitettua ammattikorkeakouluun valmentavasta koulutuksesta. Seminaaripäivän ohjelma liitteenä 5.

Seminaaripäivän esiintyjien (9 henkilöä) lisäksi osallistujia oli 26 henkilöä.

Seminaaripäivän esitysten dioihin voi tutustua osoitteessa http://www.rekryamare.fi/?page_id=2

11 Kokemuksia Hämeen ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveysalan vaihto-opiskelijoista

Hämeen ammattikorkeakoulun Hyvinvoinnin koulutus- ja tutkimuskeskuksen palvelukoordinaattori Kirsi Liimatainen teki kyselyn sosiaali- ja terveysalan vaihto-opiskelijoille. Vaihto-opiskelijoille tehdyn kyselyn saatekirje ja kyselylomake ovat liitteenä 6.

Kirsi Liimatainen kertoo kysymysten perustuvan osin REKRY-AMARE-hankkeessa keväällä 2011 Tuomo Kauhan tekemään Kiinalaiset akateemiset maahanmuuttajat tulevaisuuden työvoimana Suomessa –kyselyyn. Edellä mainitun kyselyn kohderyhmänä olivat kaikkien alojen akateemiset maahanmuuttajat. Kyselyyn osallistuivat Kymenlaakson ammattikorkeakoulun, Helsingin yliopiston, Lahden ammattikorkeakoulun, Hämeen ammattikorkeakoulun ja Aalto-yliopiston kiinalaiset opiskelijat. Kyselyn tavoitteena oli selvittää opiskelijoiden tarpeita opiskeluun, työllistymiseen ja integroitumiseen liittyvissä asioissa. Tarkoituksena oli myös selvittää kiinalaisopiskelijoiden kokemuksia opiskelu- ja työkuulttuurista Suomessa sekä selvittää akateemisten kiinalaisten opiskelijoiden tarpeet sopivimpiin rekrytointimalleihin ja rekrytointitarpeisiin

liittyen. (Kauha 2011.) Tuomo Kauha toimii Kouvolassa Koulutuskeskus Sinoan kehittämispäällikkönä sekä REKRY-AMARE-hankkeessa Helsingin yliopiston, koulutus- ja kehittämiskeskus Palmenian, Kouvolan yksikössä.

11.1 Kohderyhmä

Hämeen ammattikorkeakoulussa toteutetun kyselyn kohderyhmänä olivat HAMK:n suomenkielisissä hoitotyön ja sosiaalialan koulutusohjelmissa vaihdossa vuosina 2006-2011 olleet opiskelijat sekä MSc in Disaster Healthcare –koulutuksen opiskelijat. Edellä mainitun kohderyhmän sähköpostiosoitteet koottiin HAMK:n hoitotyön kansainvälisen kv-koordinaattorin yhteystiedoista.

11.1.1 HAMK Vaihto-opiskelijat, Bachelor-taso

HAMK vaihto-opiskelijoilla tarkoitetaan tässä niitä ulkomaisten yliopistojen vaihto-opiskelijoita, jotka saapuvat kolmen kuukauden (3 kk) mittaiseen harjoitteluvaihtoon joko Hämeenlinnassa tai Forssassa toteutettaviin hoitotyön koulutusohjelmiin sekä Hämeenlinnassa toteutettavaan sosiaalialan koulutusohjelmaan. Vaihto edellyttää Erasmus- tai muuta yhteistyösopimusta HAMK:n ja lähettävän korkeakoulun välillä. Vaihdon kesto on useimmiten tämä edellä mainittu kolme kuukautta. Vaihtoon saapuva opiskelija on pääosin opintojensa puolivälissä tai jälkipuolella, joten hän on yleensä jo kotimaassaan harjoitellut ja työskennellyt erilaisissa sosiaali- ja terveysalan työyhteisöissä. Vaihdon aikana opiskelija suorittaa Hämeenlinnan alueella harjoittelua pääosin sairaaloissa, terveyskeskuksissa, avoterveydenhuollossa tai muissa erilaisissa hoito- ja huolenpidon laitoksissa. Vaihdon aikana opiskelija perehtyy suomalaisiin sosiaali- ja terveysalan työkäytänteisiin.

11.1.2 MSc in Disaster Healthcare-opiskelijat, Master-taso

Master of Science (MSc) in Disaster Healthcare -koulutus on HAMK:n ylemmän AMK-yksikön ja brittiläisen University of Glamorganin (Wales, UK) yhteistyössä toteuttama maisteritason koulutus.

Ylempi ammattikorkeakoulututkinto (Master's Degree) on suunniteltu henkilöstön osaamisen nostamiseen ja työelämän tarpeisiin. Opinnot antavat valmiuksia oman alan tutkitun tiedon hankkimiseen, käsittelyyn ja soveltamiseen koulutettavan omassa työssä ja sen kehittämisessä. Pääsyvaatimuksena ylempään ammattikorkeakoulututkintoon on AMK-tutkinto tai muu soveltuva korkeakoulututkinto sekä kolmen vuoden työkokemus. Ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot antavat kelpoisuuden julkiseen virkaan, jonka vaatimuksena on ylempi korkeakoulututkinto. (<http://portal.hamk.fi/portal/page/portal/Henkilostoportaali/Koulutusjatutkimus/Ylemmatamktutkinnot>)

Master of Science (MSc) in Disaster Healthcare -koulutus toteutetaan pääosin verkossa hyödyntäen erilaisia oppimisympäristöjä. Opiskelu koulutusohjelmassa kestää noin kolme vuotta. Koulutukseen sisältyvä vuosittainen kahden viikon intensiivijakso järjestetään joko Suomessa tai Walesissa.

MSc in Disaster Healthcare -opiskelijat ovat bachelor -tason, useimmiten sairaanhoitajan tutkinnon suorittaneita aikuisopiskelijoita, jotka päivittävät tutkintoaan Master -ta-

soiseksi. Opintoihin kuuluvan harjoittelun aikana sekä tutkinnon suorittuaan opiskelijat voivat työskennellä esimerkiksi kenttäsairalan johtotehtävissä ympäri maailmaa tai kriisi- ja poikkeusolojen organisaatioiden asiantuntijatehtävissä.

11.2 Aineiston keruu ja aikataulu

Aineisto kerättiin Webropol -kyselysovelluksella ja toteutettiin sähköpostikyselynä marraskuussa 2011. Kysely lähetettiin marraskuun alussa saatteineen sähköpostitse 64 vastaanottajalle. Kyselyyn vastaamisesta muistutettiin vielä marraskuun 14. päivänä, vastausaikaa oli 18.11.2011 saakka. Kyselyyn vastasi 14 henkilöä, joka on 21,9 % kaikista mahdollisista vastaajista.

11.3 Koonti vastauksista

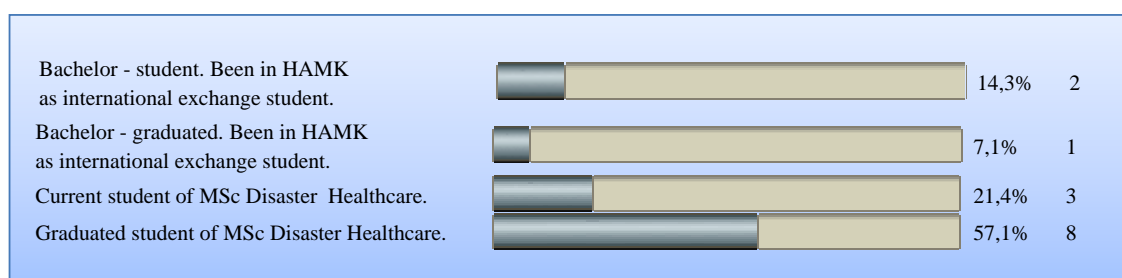
Kyselyyn saatiin siis yhteensä 14 vastausta:

Kaksi (14%) bachelor-opiskelijaa, jotka olivat olleet HAMKissa vaihto-opiskelijoina ja opiskelivat vielä omassa yliopistossaan.

Yksi (7%) bachelor -opiskelija, joka oli ollut HAMKissa vaihto-opiskelijana ja valmistunut jo omasta yliopistostaan.

Kolme (21%) Master -opiskelijaa, jotka ovat yhä opiskelijoina MSc in Disaster Healthcare -koulutuksessa.

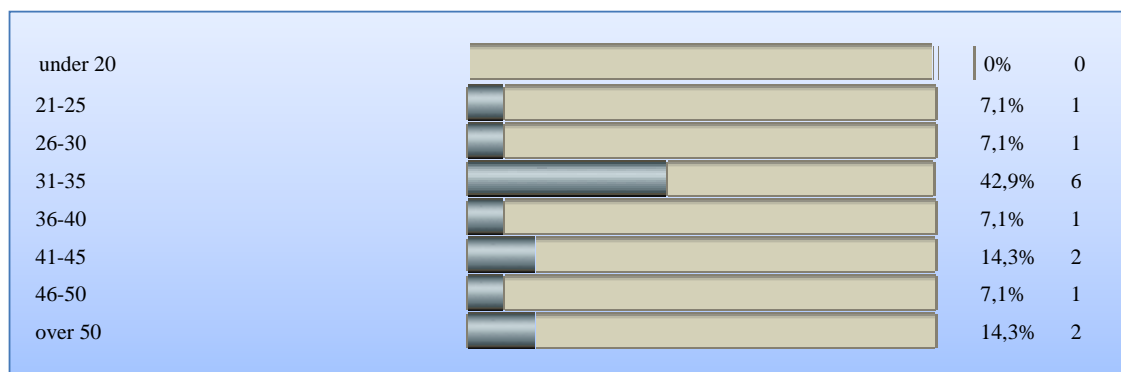
Kahdeksan (57%) Master -opiskelijaa, jotka olivat valmistuneet MSc in Disaster Healthcare -koulutuksesta.

Kuvio 1. Vastaajien lukumäärä

Kyselyyn vastaajista suurin osa oli kotoisin Euroopasta. Iso-Britanniasta oli kolme vastaajaa ja Kreikasta, Venäjältä, Norjasta, Italiasta, Englannista sekä Ugandasta oli kustakin yksi vastaaja. Suomalaisia vastaajia oli viisi. Suomalaisten vastaajien osuus selittyy sillä, että MSc Disaster Healthcare -koulutukseen osallistuu myös suomalaisia opiskelijoita.

Vastaajista naisia oli 11 (78,6 %) ja miehiä 3 (21,4 %). Lähes puolet (43 %) vastaajista oli iältään 31 – 35-vuotiaita eikä alle 20-vuotiaita vastaajia ollut lainkaan.

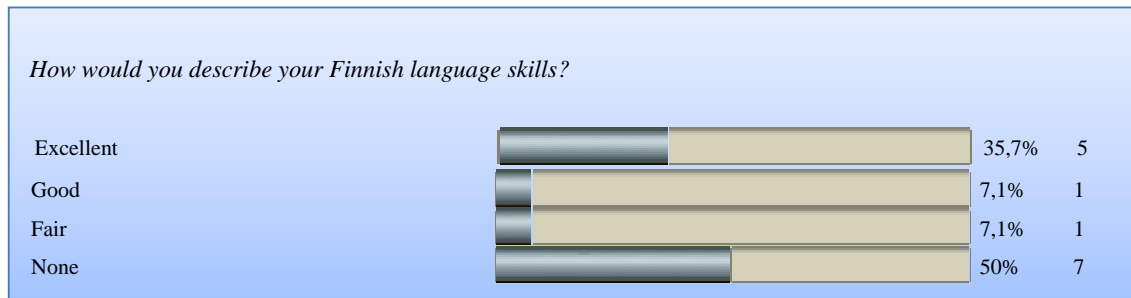

Kuvio 2. Vastaajien ikä

Kysyttäessä kielitaitoa suurin osa vastaajista ilmoitti osaavansa enemmän kuin yhden kielen. Kaikki vastaajat kertoivat hallitsevansa englannin kielen. Lisäksi useampi vastaaja ilmoitti osaavansa ruotsin, espanjan tai ranskan kieltä. Viidellä vastaajalla suomen kielen taito oli erinomainen, joka selittyyneen suomalaisten MSc in Disaster Healthcare -koulutuksessa olevien suomalaisten opiskelijoiden määrällä. Puolet vastaajista ilmoitti, etteivät osaa lainkaan suomea.

<i>Native language</i>	<i>What other languages do you speak?</i>
Swedish	Finnish, English
Finnish	English Swedish
English	None
Greek	English Italian
Russian	English
English	French
English	
Finnish	Swedish, French,
Luo	English, Ethur
Finnish	Norwegian, Swedish, English
Czech	English, German, Russian, Spanish
Italian	English Spanish
Finnish	English, Swedish, little German and little French
Finnish	English, Swedish, French, Sign language

Kuva 1. Äidinkieli ja muut puhutut kielet

Kuvio 3. Suomen kielen taito

Suomen kielitaito jokapäiväisessä elämässä arvioitiin tärkeäksi. Vastaajat olivat kuitenkin sitä mieltä, että suomalaiset osaavat tarvittaessa puhua englantia, mutta saattavat olla arkoja käyttämään vierasta kieltä. Vastaajien mielestä täydellinen suomen kielen hallinta ei välttämättä ole edellytys työskentelyyn Suomessa. Mutta kielitaito on erityisen tärkeää työskennellessä asiakkaiden kanssa sekä aloilla, joissa vaaditaan erilaisten lomakkeiden ja virallisten dokumenttien täyttämistä. Suomessa on mahdollista pärjätä vieraalla kielellä. Pärjääminen vieraalla kielellä riippuu myös omasta aktiivisuudesta ja kommunikointitavoista. Osa vastaajista oli myös opetellut hieman suomen kieltä vaihto-opiskelunsa aikana.

How do you see the need of Finnish language skills in every-day life in Finland?

1. Imperative if you are working in the healthcare sector.
2. You manage with the skills you have.
3. Needed i some contexts but many people are good English speakers.
4. I have not lived in Finland but the occasions i have visited i was able to daily task with my English knowledge.
5. Very necessary, but because of erudition of the population English quite suffices.
6. Necessary if living and working in Finland for example in longer study periods (over 3 months), but not required to participate in 2 week summer schools in Finland as part of this course.
7. Essential.
8. I really need it in my own work.
9. It is important to have the language skills for free expression putting in mind all aspects of well being. However as most can speak/understand other languages, it would be okay not restrict communication only to Finnish.
10. Very important.
11. Fundamental.
12. It is important because most of the people don't understand other languages or they understand but not able to or too shy speak in foreign language.
13. Necessity because not all Finns speak English.

Kuva 2. Suomen kielitaidon tarve jokapäiväisessä elämässä Suomessa

How do you see the need of Finnish language skills when working or practising in Finland?

1. If you don't have any contact with customers while working, you can survive with English.
2. Reports and formal paper give sometimes a bit more challenges.
3. As above.
4. On the occasions that i was involved in the disaster relief msc all bodies of the university were communicating in fluent English.
5. Need sometimes. If you stay in Finland for work. I think you should know Finnish language.
6. Essential to be learning Finnish whilst working or practising, but not essential. to have mastered the language to be competent in working.
7. Essential.
8. Absolutely needing.
9. Language is a means of communication and we were all born speaking our native language, therefore we have to respect and preserve it (culture). It is equally important that we need those skills as others may not be able to express freely in foreign languages, besides, it also takes into account the complete well being of an individual.
10. Very important.
11. Essential.
12. If your working in a hospital settings the language is very important. patients and clients needs to receive services in their mother language. but if not working straight with clients the Finnish language is not so necessary, especially when colleagues speaks other languages and the organisation is global.
13. Also necessity.

Kuva 3. Suomen kielitaidon tarve työssä tai harjoittelussa

How do you experience coping with foreign language in Finland?

1. -
2. English goes usually without problems.
3. Not too amny problems as many people speak good english.
4. I am always happy to learn a foreign language.
5. Very comfortable.
6. I did not find it a problem, everyone was very accommodating, and had an excellent knowledge of English. During the summer programme I did not find it necessary to learn Finnish, and it was not a barrier to my learning. I did learn some Finnish as part of another programme in Finland (for 3 months), and enjoyed learning Finnish.
7. Got by, everyone was very good at speaking English.
8. Usually it's easy, cause situations need that. (for example teaching).
9. It was a challenge, but I was more motivated to learn than before. Challenges are always there, but the more the new situation, the more interest is developed. When you have the interest, you will be highly motivated and all will go well.
10. No experience.
11. I have been in Finland only for two weeks in my life. I managed with English quite well.
12. See the earlier answer.
13. Have no experience because I'm Finnish.

Kuva 4. Pärjääminen vieraalla kielellä Suomessa.

Kaikki vastaajat olivat työskennelleet terveydenhuollon tehtävissä joko omassa kotimaassaan tai jossain muussa maassa. Vastaajat olivat työskennelleet esimerkiksi sairaan- ja terveydenhoitajana sairaaloissa, kouluissa ja terveydenhuollossa, humanitaarisen avun parissa, hoitotyön opettajana sekä armeijan sairaanhoidon tehtävissä.

In which areas have you worked in your home country or some other country than Finland?

1. -
2. Patient work at emergency care (Finland & Ethiopia) cholera prevention program (Zimbabwe) field hospital (Haiti) disaster preparedness planning (Finland).
3. Health care military service.
4. Icu nurse humanitarian aid nurse and medical coordinator in Afghanistan and sierra leone.
5. The Ostomy therapist, the medical assistant The masseur.
6. Nursing teaching.
7. In Hospitals, Schools and in the community.
8. In healthcare.
9. I worked at a primary school, as a theater nurse and sensitizing the community on health issues as a public health nurse.
10. Health care.
11. Health care.
12. I worked as a Nurse in Italy, Sierra Leone, Kenya and Afghanistan.
13. Health care and teaching health care humanitarian.
14. Health care.

Kuva 5. Työn osa-alueet joilla vastaaja on työskennellyt muualla kuin Suomessa

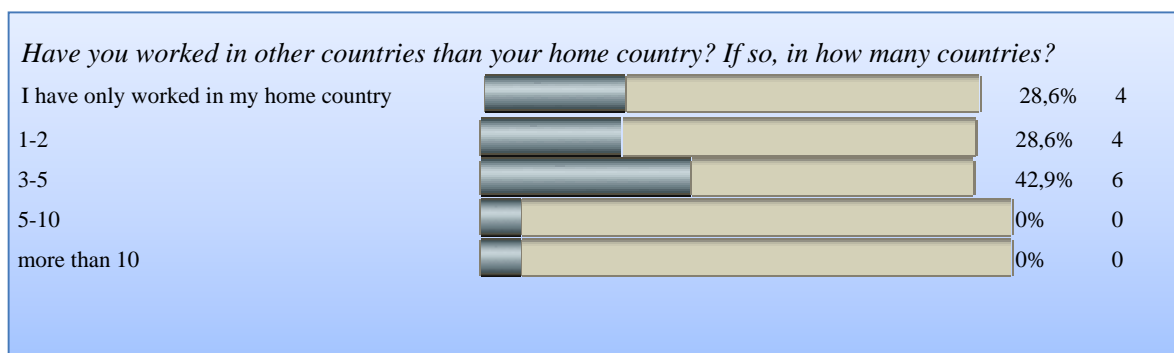
Suomessa vastaajat ilmoittivat voivansa työskennellä esimerkiksi sairaaloissa, terveydenhoitajana, kouluterveydenhuollossa, kriisitilanteisiin valmistautumiseen liittyvissä projekteissa tai hierojana.

Would it be possible for you to work in Finland? In which areas?

1. Yes, hope so. I have for the last years.
2. I currently work in a disaster preparedness planning project.
3. ? Healthcare.
4. Yes, i would be willing to work in Finland.
5. The masseur (Thai Traditional Massage and Therapeutic massage).
6. Nursing.
7. In Hospitals, Schools and in the community.
8. I'm working in Finland in healthcare.
9. Given the chance, I would love to. I would prefer to work as a community nurse (public health nursing.)
10. Yes, health care, education.
11. I'm not sure. Possibly in healthcare after registering with appropriate body.
12. Maybe as a Nurse.
13. -
14. Healthcare.

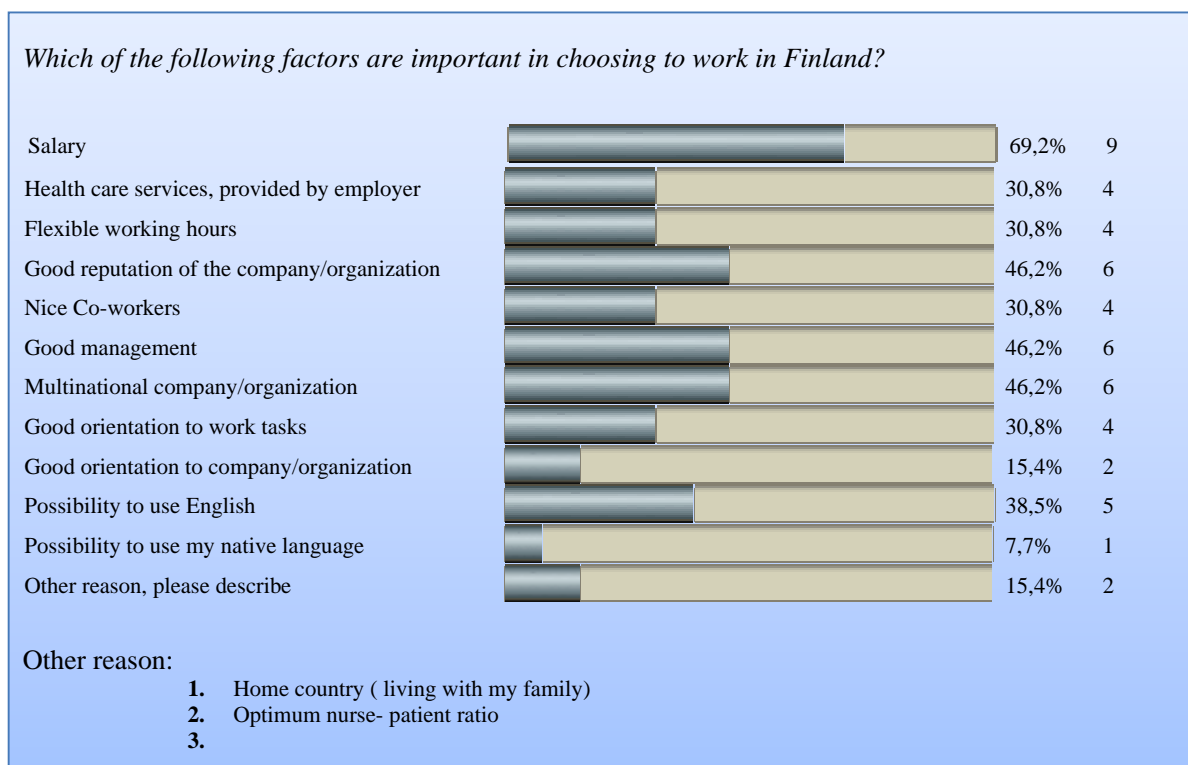
Kuva 6. Työn osa-alueet joilla vastaaja voisi työskennellä Suomessa

Vastaajista neljä oli työskennellyt ainoastaan omissa kotimaassaan. Neljä vastaajaa oli oman kotimaansa lisäksi työskennellyt 1–2 maassa ja kuusi vastaajaa oli oman kotimaansa lisäksi työskennellyt 3–5 eri maassa.

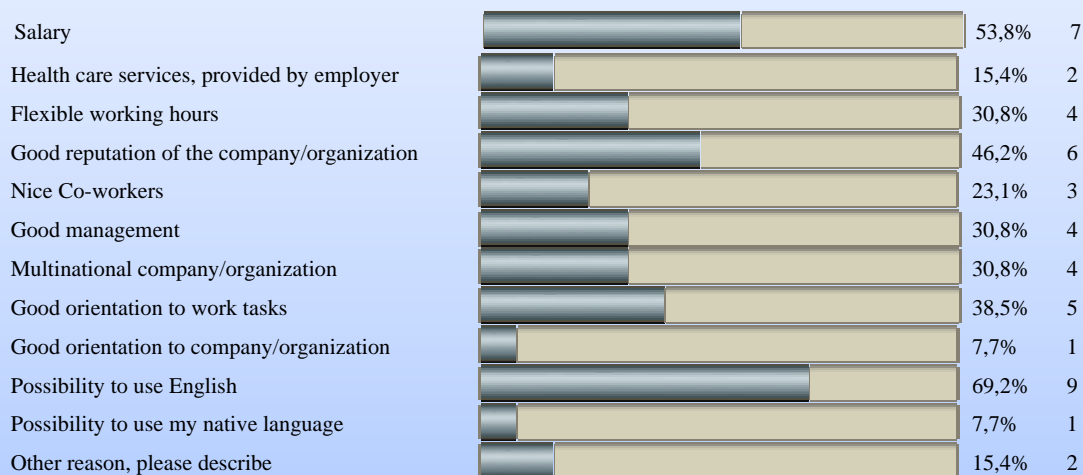
Kuvio 4. Työskentely muissa maissa oman kotimaan lisäksi

Työpaikan valintaan Suomesta vaikutti vastaajien mielestä eniten työstä saatava palkka, yrityksen maine, hyvä johtaminen sekä kansainvälisen organisaatio. Työn valintaan jossain muussa maassa kuin Suomessa vaikuttavat eniten, mahdollisuus käyttää englannin kieltä työssä, työstä saatava palkka sekä organisaation hyvä maine. Lähes kaikki vastaajat suosittelisivat Suomea ystävälleen tai kollegalleen sekä työskentelyettä asuinpaikkana. Suomea ja suomalaisia pidetään ystävällisenä ja hyvänä paikkana työskennellä ja asua.

Kuvio 5. Mitkä tekijät ovat tärkeitä, jos työ- tai harjoittelupaikka on Suomessa.

What are the main reasons for choosing a working place in some other country than Finland?

Other reason:

1. diverse cultures, challenging environment
2. experience and interest in the respective task

Kuvio 6. Mitkä tekijät ovat tärkeitä, jos työ- tai harjoittelupaikka on muualla kuin Suomessa.

Vastaajat suosittelisivat Suomea ystävilleen ja kollegoilleen mahdollisena työ- ja opiskelupaikkana, koska koulut ovat erinomaisia ja ihmiset miellyttäviä. Työyhteisöt ovat liksiksi innostavia ja vahvistavat oppimista. Kieli ei myöskään ole esteenä ja työyhteisöissä on mahdollisuus oppia paljon. Suomen kulttuuri ei juuri poikkea vastaajan kotimaan kulttuurista ja se helpottaa työskentelyä Suomessa.

Would you recommend Finland as a place for study or practice to your friend or colleague in your home country?

1. Schools are excellent. People are nice even a little quiet.
2. Absolutely very friendly people /work environment.
3. Yes, in my experience all were friendly and the organization was inspiring and created a learning environment.
4. Yes! It is the fine country in which magnificent people, nature and conditions for life.
5. Yes, because the language was not a barrier, and it was possible to learn a lot. People were very welcoming and pleased to practice English. The culture was similar to the UK so no great challenges in work practices.
6. It was a great place to practice.
7. Yes I can recommend.
8. I would, due to its educational/health care standards. They never show racism at all. Workload does not cause burn out. The people have self driven attitude to work.
9. Yes.
10. Yes. Although my experience is quite limited.
11. I have not enough data and experience to answer this question.

Kuva 7. Suosittelisiko vastaaja Suomea ystäväille tai kollegalle mahdollisena työ- tai opiskelupaikkana

Vastaajat voisivat suositella Suomea ystävälleen tai kollegalleen asuinpaikaksi, koska maa on kaunis ja puhdas. Lisäksi suomalaiset ovat ystävällisiä. Osalla vastaajista ei ollut tarpeeksi tietoa Suomesta ja eivät näin ollen osanneet vastata kysymykseen.

Would you recommend Finland as a place to live to your friend or colleague in your home country?

1. As above.
2. I have never lived in Finland.
3. It would be Imatra because of affinity of this city to the Russian border.
4. Yes, because it is beautiful and clean.
5. Yes, a very friendly country.
6. Yes I can. I'm Finnish.
7. I would, because of the standard of work/ performance and the quality of care. Besides, the availability of all that are required for service delivery.
8. Yes.
9. I don't know the country well enough to say.
10. I have not enough data and experience to answer this question

Kuva 8. Suositteisiko vastaaja Suomea ystävälle tai kollegalle mahdollisena asuinpaikkana

Kyselyyn liitettiin neljä kysymystä, jotka kohdistettiin ainoastaan Bachelor-tason vaihto-opiskelijoille. Vastaajia pyydettiin myös vertaamaan nykyistä mielikuvaansa Suomesta siihen mielikuvaan, joka vastaajilla oli ennen saapumistaan Suomeen. Kysymykset liittyivät vaihtoon hakeutumiseen ja vaihtopaikan valintaan. Vastauksia saatiin kaksi.

Vastaajat pitivät Suomea korkean koulutustason ja teknologian maana, unohtamatta Suomen rauhallisuutta.

Why did you apply to exchange to Finland?

1. Via my University.
2. Finland is one of topmost countries with excellent education policy/standard and with high skills and technology in health service delivery. It is also a peaceful country and well focused.

Kuva 9. Miksi vastaaja hakeutui vaihtoon Suomeen.

Hämeen ammattikorkeakouluun vastaaja hakeutui kokemuksen vuoksi. Vaihto-opiskeluaikana haluttiin oppia myös Suomessa muutakin kuin terveydenhuollon asioita. Suomalainen hyvinvointi kokonaisuudessaan oli kiinnostavaa.

Why did you apply to exchange to HAMK?

1. For the experience.
2. Exchange students used to move from one University to another, but that time, we wanted to settle in a place and learn more, not only health issues, but all aspects of Finnish well being and we were posted to HAMK. I now love HAMK naturally.

Kuva 10. Miksi vastaaja hakeutui vaihtoon HAMKiin

Vastaajien mielestä harjoittelu ja opiskelu Suomessa sujui hyvin. Paikalla sinänsä on opiskelijoiden mielestä suuri merkitys. Opiskelijat kokivat, että heidät vastaanotettiin ystävällisesti sekä työyhteisöissä että vapaa-ajalla.

What is your current impression of practising/studying in Finland compared to that before arriving to Finland?

1. It was very good.
2. People and place matter a lot. Willingness and readiness to involve one in a system. A suitable environment allow things that may be impossible to happen positively.

Kuva 11. Vastaajan nykyinen mielikuva harjoittelusta ja opiskelusta Suomessa verrattuna mielikuvaan, joka vastaajalla oli ennen saapumistaan Suomeen.

Vastaajien mielestä suomalaiset ovat ystävällisiä. Vastaajat kokivat, että Suomesta ja suomalaisista saatu kuva oli positiivisempi kuin heidän mielikuvansa ennen Suomeen saapumista oli ollut.

What is your current impression of living in Finland compared to that before arriving to Finland?

1. I thought it was a lot better. Everyone very friendly.
2. Having found friendly people ready to help/ mentor, I found things were okay, not as I expected. I had great imaginations yet all were built on what we had known for better health.

Kuva 12. Vastaajan nykyinen mielikuva elämisestä Suomessa verrattuna mielikuvaan, joka vastaajalla oli ennen saapumistaan Suomeen.

Vastaajia pyydettiin antamaan avoin palaute koskien työskentelyä, harjoittelua ja opiskelua Suomessa. Vastaajien mielestä Suomi tarjosi heille unohtumattoman kokemuksen ja vastaajat myös kokivat oppineensa paljon opiskelunsa aikana. Vastauksista kävi kuitenkin ilmi myös se, että suomen kielen taitoa tarvitaan Suomessa työskentelyyn ja opiskeluun.

Comments on working, practising or studying in Finland.

1. Very good facilities efficient friendly people lovely. countryside good links to scandinavia interesting culture / country history / places to visit etc
2. It is a new and intriguing experience.
3. It was magnificent experience which I won't forget. Fine hospitals and symbathetic people. Simply dream.
4. A great experience, learnt a great deal.
5. Yes, a very friendly country with a great chance to practice.
6. I'm sure it's not always easy to live and work in MIDDLE OF Finnish people
7. The little experience I had was so interesting. I valued the quality of work and the positive attitudes of everybody involved, especially home visiting.
8. Things are well organised in Finland , no corruption
9. In Finland there are many schools with possibilities to study in english and they provide good courses for finnish language studies also.

Kuva 13. Vastaajien kommentit liittyen työskentelyyn, harjoitteluun tai opiskeluun Suomessa.

11.4 Yhteenveto

Kyselyn perusteella voidaan todeta, että vastaajat arvostivat Suomea sekä asuin- että työskentelypaikkana. Vastaajat olivat työskennelleet lähinnä hoitotyön eri osa-alueilla eri maissa ja kokivat että voisivat työskennellä hoitotyön eri osa-alueilla myös Suomessa. Työpaikan valintaan Suomesta vaikutti vastaajien mielestä esimerkiksi hyvä johtaminen, työyhteisön maine sekä palkkaus. Työskentelyyn omassa maassa vaikutti edellä mainittujen lisäksi mahdollisuus käyttää omaa äidinkieltä. Vastaajista suurin osa suosittelee Suomea ystävälleen tai kollegalleen sekä työskentely- että asuinpaikkana. Kysely osoittaa, että suomenkielen kirjallinen ja suullinen taito ovat kuitenkin edellytyksenä työskentelyyn ja asumiseen Suomessa. (Liimatainen 2011.)

12 Yhteistyö Hämeen ammattikorkeakoulun opiskelijoiden kanssa

12.1 Hoitotyön koulutusohjelma

12.1.1 Terveyden hoitotyön asiantuntijuus

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kykenee osallistumaan terveyttä edistävään projektitoimintaan, opiskelija sisäistää terveyden edistämisen osaksi terveyden hoitajan työtä ja opiskelija ymmärtää terveyden edistämisen merkityksen ihmiselle. (<https://soleops.hamk.fi>)

Hoitotyön koulutusohjelman kuusi (6) terveydenhoitajaopiskelijaa toteutti projektiopinnot syksyllä 2011 koulutuskeskus Tavastian maahanmuuttajien valmentavan koulutuksen (MaVa) opiskelijaryhmän kanssa. Maahanmuuttajien valmentavan koulutuksen ryhmässä oli 17 opiskelijaa, joista 13 miestä ja 4 naista. Opiskelijat olivat kotoisin Irakista, Somaliasta, Afganistanista, Angolasta, Burmasta, Israelista, Turkista, Meksikosta ja Romaniasta. Opiskelijoiden suomenkielentaito oli suhteellisen hyvää ja he ymmärsivät pääosin selkeästi puhuttua suomenkieltä. Opiskelijat pystyivät vaihtelevasti muodostamaan ymmärrettäviä, useamman sanan lauseita.

Terveydenhoitajaopiskelijoiden teemana oli terveellinen ravitsemus ja liikunta. Ryhmä kokoontui 4 kertaa. Tapaamiset sisälsivät teoriaopetusta ja toiminnallisia tuokioita. Terveydenhoitajaopiskelijat keräsivät palautetta viimeisellä tapaamisella. Palautetta oli mahdollisuus antaa kirjoittamalla tyhjälle paperille tai piirtämällä hymyileviä, neutraaleja tai vihaisia naamoja. Saatu palaute oli positiivista ja suurin osa ryhmäläisistä koki oppineensa jotain uutta näissä ryhmätapaamisissa. (Airaksinen, Isosomppi, Sartama, Ståhl, Tiilikainen & Uravuori 2011.)

12.1.2 Opinnäytetyö

Terveydenhoitajaopiskelija ja sairaanhoitajaopiskelija ovat aloittaneet opinnäytetyön tekemisen yhdessä, työ on vielä alkuvaiheessa. Opinnäytetyön toimeksiantajana on Hämeenlinnan terveystalot -liikelaitos ja tutkittavaksi aihealueeksi on nimetty hoitohenkilöstön asenteiden tutkiminen.

12.2 Sosiaalialan koulutusohjelma

12.2.1 Osallistava paikallisyhteistyö

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää yksilön ja yhteiskunnan välisen suhteen ja osaa jäsentää sitä kansalaisuutta edistävästä ja osallistavasta näkökulmasta, osaa toimia erilaissa kansalais- ja viranomaisverkostoissa ja luoda niitä, tuntee hyvinvointia ja sosiaalista turvallisuutta tukevan palvelujärjestelmän ja siihen liittyvän lainsäädännön, osaa vahvistaa ja luoda kansalaisuutta tukevaa yhteisöllisyyttä ja osallisuutta. (<https://soleops.hamk.fi>)

Neljä (4) sosionomiopiskelijaa toteuttaa tämän kolmen (3) opintopisteen laajuisen projektityön, yhteistyökumppaneinaan Vanajaveden opisto ja Hämeenlinnan setlementti.

Vanajaveden opisto järjestää muun muassa kototutumiskoulutusta maahanmuuttajille (<http://www.vop.fi.htm>). Hämeenlinnan setlementti ry. on suomalaisten ja maahanmuuttajien yhteinen yhdistys, joka on perustettu vuonna 1997. Setlementtiliikkeen perusravot ovat arjen keskellä toteutuva lähimmäisenrakkkaus, yhteisöllisyys ja erilaisten ihmisten välinen yhteistyö. Käytännössä setlementtityö on toimintaa, jonka suunnittelussa osallistujat ovat itse mukana, jolloin toiminta vastaa heidän tarpeisiinsa. Setlementin tarjoama apu on helposti sitä tarvitsevien saatavilla. Hämeenlinnan setlementin toiminta kohdistuu erityisesti Hämeenlinnan seudulla asuviin maahanmuuttajiin, mutta samalla tavoitteena on saada suomalaisia ja maahanmuuttajia toimimaan yhdessä. Lapsille, nuorille ja perheille on tarjolla monipuolista ryhmätoimintaa ja neuvontaa. Setlementissä koordinoidaan lisäksi Hämeenlinnan seudun sosiaali- ja terveysalan yhdistysten välistä yhteistyötä. (<http://www.hmlsetlementti.net/>)

Sosionomiopiskelijat kuvaavat projektiraportissaan kuinka opintojakson tavoitteena on tukea maahanmuuttajia yhteiskunnan täysivaltaiseen kansalaisuuteen. Opiskelijoiden mukaan maahanmuuttajien kansalaisuuteen tukeminen poikkeaa monista muista asiakasryhmistä. Lisäksi opiskelijat esittelevät maahanmuuttajatyössä huomioitavia erityistarpeita sekä muita työssä huomioitavia seikkoja. Opiskelijoiden mukaan sosionomilla on laaja tietämys maahanmuuttajien palveluista ja niitä tuottavista tahoista. Asiakaslähtöinen palveluohjaus nopeuttaa oikean tuen saamista sekä helpottaa maahanmuuttajaa sopeutumaan uuteen yhteiskuntaan.

Opiskelijoiden mukaan sosionomi voi myös järjestää ja ohjata maahanmuuttajille vertaistukiryhmiä sekä kulttuurin tutustumiseen liittyvää vapaa-ajan toimintaa. Myös kieliryhmien ohjaaminen ja kielenopiskelussa auttaminen ovat, opiskelijoiden mukaan, sosiaalialan ammattilaisille sopivia tehtäviä. Lisäksi maahanmuuttajille suunnattu tukihenkilötoiminnan organisoiminen voi kuulua sosionomin työnkuvaan. (Aho, Arvola, Siitjärvi 2011.)

12.2.2 Opinnäytetyö

Joulukuussa 2011 sosionomeiksi valmistuvat Susanna Kaarlampi ja Eveliina Sampakoski tekivät opinnäytetyön REKRY-AMARE-hankkeelle. Opinnäytetyön nimi on Korkeasti koulutettujen maahanmuuttajien kokemuksia työllistymisestä Kanta-Hämeessä.

Opiskelijat keräsivät kokemuseräistä aineistoa haastatteleamalla neljää korkeasti koulutettua maahanmuuttajaa. Tutkimuskysymyksenä oli: Millaisia kokemuksia korkeasti koulutetuilla maahanmuuttajilla on työllistymisestä edistävistä ja vaikeuttavista tekijöistä Kanta-Hämeessä?

Opinnäytetyön tuloksena voidaan todeta, että suurin osa työllistymiseen vaikuttavista tekijöistä liittyy tutkintoon, omaan asenteeseen, verkostoon, palveluihin ja kielitaitoon. Opiskelijat kirjoittavat opinnäytetyössään: "Sosionomin tehtävä on tukea maahanmuuttajan kotoutumista ja auttaa häntä sopeutumaan uuden kotimaan tapoihin ja kulttuuriin. Opastuksen yhteydessä tulisi aina varmistaa, että asiat on ymmärretty oikein." (Kaarlampi & Sampakoski, 46.)

Opiskelijat tekivät haastatteluista julisteen, jossa kuvaavat haastateltujen polkua suomalaiseseen työelämään. Juliste on opinnäytetyön liitteenä. Opinnäytetyö on julkaistu ammattikorkeakoulujen verkkokirjastossa theseus.fi, osoitteessa <https://publications.theseus.fi/handle/10024/34668>.

12.3 Ohjaustoiminnan koulutusohjelma

Ohjaustoiminnan koulutusohjelmassa toteutettiin Työelämäpäivä 10.11.2011 Päivässä työelämän edustajat esittelevät aihealueita, joista opiskelijat valitsevat pääaineprojektinsa. Olin esittelemässä REKRY-AMARE-hanketta ja kaksi opiskelijaa valitsi hankkeen pääaineprojektinsa työelämäkumppaniksi. Projekti alkaa tammikuussa 2012.

13 AJANKOHTAISTA

13.1 Valtakunnallisesti

13.1.1 Maahanmuuttajasairaanhoitajat jäävät huomaamatta työvoimana

Suvi Nieminen toteaa väitöskirjansa lehdistötiedotteessa, että maahan muuttaneet ulkomaalaistaustaiset sairaanhoitajat kohtaavat usein merkittäviä vaikeuksia päästä ammattiaan vastaavaan työhön. Pätevyöitymisprosessin suoritettuaan he kuitenkin sijoittuvat verrattain sujuvasti osaksi terveydenhuollon työmarkkinoita ja työyhteisöjä.

Tutkimustulosten mukaan maahanmuuttajasairaanhoitajien suurin haaste koskee ulkomailla hankitun osaamisen tunnistetuksi ja tunnustetuksi saamista. Pätevyöitymisprosessi eli ulkomailla suoritettua sairaanhoitajatutkinnon päivittäminen suomalaisten standardien mukaiseksi näyttäytyy haastattelujen valossa epäyhtenäiseltä sekä hankalana että työläännä prosessina. Prosessista suoriuduttuaan maahanmuuttajasairaanhoitajat päätyvät suomalaisen työelämään ja työyhteisön jäseniksi. (Nieminen 2011.)

Väitöstutkimuksen mukaan maahanmuuttajasairaanhoitajien työvoimaresurssi jää helposti tunnistamatta. Maahanmuuttajasairaanhoitajien sijoittumista terveydenhuollon markkinoille edesauttavat aikaisempaan työkokemukseen pohjautuva vahva ammattidentiteetti ja ammatillinen osaaminen. Lisäksi työharjoittelujaksoilla solmitut suhteet helpottivat tietä työelämään. (Hämeen Sanomat 2011a, 7.)

13.1.2 Koulutusmäärät joutuvat remonttiin

Opetusministeriö ehdottaa sosiaali- ja terveysalan koulutuksen lisäämistä lähivuosina. Ministeriö ehdottaa myös kulttuurialan koulutuksen tuntuvaa vähentämistä. Edellä esitetyt tavoitteet tulevat osaksi koulutuksen kehittämissuunnitelmaa, jonka valtioneuvosto loppuvuodesta vahvistaa.

Valtion taloudellinen tutkimuskeskus (VATT) teki kaksi erilaista ennustetta Suomen tulevaisuudesta. Ensin laskettiin, mitä työvoiman tarpeelle tapahtuu, jos kaikki jatkuu nykyisellä kehitysurallaan. Jälkimmäinen laskelma perustui oletukseen, että asiat menevät hyvin ja esimerkiksi vienti lähtee nousuun. Koulutustavoitteiden pohjaksi valittiin jälkimmäinen tulevaisuudenkuva.

Esitetyt ehdotukset edustavat siis optimistista käsitystä siitä, millaista työvoimaa Suomessa tulevaisuudessa tarvitaan. Sosiaali- ja terveysalalle tarvittavat lisäykset olisivat laskelmien mukaan osin niin suuria, että niitä ei ehditä viidessä vuodessa mitenkään toteuttaa. Esimerkiksi lääkärikoulutuksen laskelmat näyttäisivät suurempaa lisäystarvetta kuin nyt ehdotetut. (Tyynysniemi 2011, E 1.)

Nuorten koulutustarjontaa ammattikorkeakouluissa aiotaan supistaa vuonna 2013 noin 2200 aloituspaikalla. Jokaisessa maakunnassa olisi kuitenkin edelleen yksi tai useampi korkeakoulu. Edellinen hallitus kaavaili, että ammattikorkeakouluja olisi vastaisuudessa 18, kun niitä nyt on 25. (Liiten 2011a A 9.)

Kulttuurialan aloituspaikoista saattaa kadota lähes puolet jo ensi syksynä. Opetusministeriön mukaan koulutusmäärät ovat olleet tällä hetkellä ylimitoitettuja yhteiskunnan ja työelämän tarpeisiin. (Ekdahl 2011, 10.)

13.1.3 Ammattikorkeakoulut osakeyhtiöiksi

Opetusministeri Jukka Gustafsson on asettanut työryhmän valmistelemaan ammattikorkeakoulujen rahoituksen ja ohjauksen muutostyötä. Uusi ammattikorkeakoululaki tulisi voimaan vuoden 2014 alussa. Uudistuksen myötä vastuu ammattikorkeakoulujen rahoituksesta siirtyy kokonaan valtiolle. Ammattikorkeakouluista tulee itsenäisiä oikeushenkilöitä ja käytännössä ne olisivat joko osakeyhtiöitä tai säätiöitä. Ammattikorkeakoulujen valtion rahoitusosuuteen kohdistuvat noin 50 miljoonan euron säästöt asteittain vuoteen 2015 mennessä. Ammattikorkeakouluissa pitää ryhtyä valmistelemaan henkilöstön irtisanomisia tai ainakin radikaaleja yt-neuvotteluja. Henkilöstöä pitänee vähentää aiemmin arvioitu 2000 henkilötyövuotta. Suurin osa koskee opettajia, mutta leikkaukset koskevat myös tukihenkilöitä. (Liiten 2011a A 9; Liiten 2011b A 10.)

Hallituksen linjaukset ammattikorkeakoulujen uudistuksista muuttavat ammattikorkeakoulut osakeyhtiöiksi. Ammattikorkeakoulujen ylläpitäjät vaihtelevat tällä hetkellä kunnista säätiöihin ja kuntayhtymistä osakeyhtiöihin. Hallituksen perusteluna on mahdollisesti se, että kaikki tulevat uudistuksen myötä samalle viivalle. Tavoitteena on myös antaa ammattikorkeakouluille niin autonominen asema, että ne pystyvät itse päättämään, missä on järkevä toimia. Tällä hetkellä Suomessa on 25 ammattikorkeakoulua, opetusministeri Jukka Gustafsson ei ole ottanut kantaa koulujen lukumäärään, pieniä sivutoimipisteitä jouduttaneen kuitenkin lakkauttamaan. (Ryynänen 2011, 5.)

13.1.4 Ammattikorkeakoulut pettyivät uudistuksen viivästymiseen

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvoston puheenjohtaja kertoo ammattikorkeakoulujen olevan hyvin pettyneitä rahoitusuudistuksen lykkäytymiseen ainakin vuodella. Rahoitusuudistuksen tarkoituksena on antaa itsenäisyyttä ammattikorkeakouluille.

Valtioneuvosto on hyväksynyt vuoteen 2016 asti ulottuvat koulutuksen linjaukset, niihin ei sisälly ammattikorkeakoulu-uudistukset ainakaan aiemmin luvatussa muodossa. Marraskuussa hallitus vielä linjasi, että ammattikorkeakoulujen rahoitus siirtyisi uuden lain myötä kokonaan valtiolle vuonna 2014. Uudistus oli määrä toteuttaa kustannusneutraalisti valtion ja kuntien kesken. Sopuun ei kuitenkaan päästy siitä, mistä rahat otettaisiin.

Opetusministeri J. Gustafsson kertoi, että valtiollistaminen ja oikeudellisen aseman uudistaminen siirtyvät nyt osaksi suurempaa valtionosuusjärjestelmän uudistusta. Opetusministerin mukaan ei löytynyt kustannusneutraalia tapaa luopua kuntarahoituksesta, koska haluttiin välttää heijastusvaikutukset perusopetukseen, lukioon ja ammattikouluun.

Kehittämissuunnitelmassa luvataan kuitenkin, että ammattikorkeakoulujen rahoitus ja säädösohjausta uudistetaan jo vuoden 2014 alusta, jotta rakenteellinen kehittäminen eli yksiköiden karsinta saisi vauhtia. Myös ammattikorkeakoulujen toimiluvat uusitaan. (Liiten 2011c, A16.)

13.1.5 Maahanmuuttaja käännytettiin pääsykokeista

Maahanmuuttajaa ei hyväksytty sosiaali- ja terveysalan toisen asteen koulutuksen pääsykokeisiin.. Opiskelija ei saanut osallistua varsinaiseen soveltuvuuskokeeseen, vaikka oli menestynyt kielikokeessa moitteettomasti. Opiskelija ei saanut osallistua, oppilaitoksen mukaan, pääsykokeeseen, koska hänellä ei ollut vielä oleskelulupaa.

On huomattavaa, että opiskelua varten myönnettävän oleskeluluvan voi saada maahanmuuttovirastosta vasta sitten, kun oppilaitokselta on tullut hyväksymiskirje. Oppilaitoksen rehtori perusteli, ettei ”opiskelija olisi tullut valituksi missään tapauksessa. Meillä on linjaus, että jos ei ole maassaolo-oikeutta, ei tule valituksi.” Rehtori perusteli lisäksi ”.joitain vuosia sitten Suomen kouluihin tuli runsaasti opiskelijoita, joilla opiskelu ei välttämättä ollut ensisijainen tavoite. Opiskelupaikka auttoi maahan pääsyssä.”

Opetushallituksen opetusneuvos pitää erikoisena sitä, ettei hakija saanut osallistua pääsykokeeseen, koska ”hakijan mahdollisuus selviytyä opinnoissa tulisi ratkaista pääsykokeessa.” Kyseinen maahanmuuttaja on asunut Suomessa vuodesta 2008, eikä hän lannistunut edellä esitetystä takaiskusta. Hän haki toiseen oppilaitokseen, soveltuvuuskoee meni hyvin ja hän pääsi opiskelemaan haluamalleen sosiaali- ja terveysalalle. (Karjalainen 2011, A 5.)

13.1.6 Maahanmuuttaja saa tietopaketin Suomesta

Suomeen muuttavat saavat vastedes yksityiskohtaisen perustietopaketin suomalaisesta yhteiskunnasta. Kymmenelle kielelle käännetty esitevihko neuvoo muun muassa kuinka hankkia asunto, pankkitili ja kännykkä sekä miten hakea työtä. Tämän arkielämän oppaan voi saada jo kotimaassa hakiessa viisumia tai heti Suomessa esimerkiksi maistraattiin rekisteröitymisen yhteydessä. Aikaisemmin annettu tieto on ollut hajanaista.

Syyskuun alusta voimaan tullut uusi kotouttamislaki velvoittaa viranomaisia antamaan perustietopaketin. Lain tarkoituksena on nopeuttaa työllistymistä alkuvaiheen ohjauksella parantamalla. Tiedon lisäksi Suomeen muuttaneet voivat pyytää ja saada kunnalta tai

TE-keskukselta alkukartoituksen. Tässä kartoituksessa selvitetään muun muassa, mitä palveluita ja koulutusta maahanmuuttaja tarvitsee. Maahanmuuttajalle voidaan tehdä lisäksi yksityiskohtainen kotoutumissuunnitelma, jonka toteutumista seurataan.

Uusi kotoutumislaki huomioi kaikenlaiset muuttajat. Aikaisemmin työelämän ulkopuolella olevat saattoivat jäädä kotouttamiskoulutuksen ulkopuolelle. Muutokset tuovat kunnille lisää tehtäviä, mutta jokaisen maahanmuuttajan alkukartoituksesta kunta saa 700 euroa. Ministeri Lauri Ihalainen toteaa, että parasta kotoutumista on koulutus ja työ. Alkukartoituksella ja kotoutumissuunnitelmalla haetaan, hänen mukaansa, välineitä sille, miten ihminen voisi sijoittua työmarkkinoille. (Ropponen 2011, 7.)

Syyskuun 1. päivänä voimaan tulevan kotoutumislain tavoitteena on tukea maahanmuuttajien aktiivista osallisuutta suomalaisessa yhteiskunnassa sekä edistää heidän kotoutumistaan. Uudella lailla halutaan erityisesti parantaa kotoutumisen alkuvaiheen ohjausta: Suomeen muuttavalla on mahdollisuus kotoutumispalveluihin ja -neuvontaan. Oleskeluluvan myöntämisen tai oleskeluoikeuden rekisteröinnin yhteydessä jokaiselle jaetaan tietoa suomalaisesta yhteiskunnasta, työelämästä sekä kansalaisten oikeuksista ja velvollisuuksista. Lain tavoitteena maahanmuuttajien nopeampi työllistyminen

Uuden kotoutumislain lähtökohtana on vastata maahanmuutossa viime vuosina tapahtuneisiin muutoksiin. Aikaisemmin lain lähtökohtana olivat pakolaisina tai paluumuuttajina Suomeen saapuvat henkilöt, mutta nykyisin Suomeen muutetaan monista eri syistä ja uudessa kotoutumislaissa huomioidaan kaikenikäiset ja -taustaiset muuttajat.

Kotoutumispolitiikassa painottuvat jatkossa erityisesti toimenpiteet, joilla tuetaan perheiden, lasten ja nuorten kotoutumista. Aikuisten kohdalla tavoitteena on työllisyyden parantaminen. Ohjausta avoimille työmarkkinoille parannetaan kotoutumisen alkuvaiheen palveluilla, kuten henkilön osaamista selvittävällä ja kaikille tarjolla olevalla alkukartoituksella sekä siihen perustuvalla kotoutumissuunnitelmalla ja -koulutuksella. Alkukartoituksessa arvioidaan henkilön työllistymis-, opiskelu- ja muita kotoutumisvalmiuksia sekä muiden kotoutumista edistävien toimien tarpeita. Henkilö ohjataan tämän jälkeen toimenpiteisiin tarvelähtöisesti.

Kotoutumislain voimaantulon yhteydessä julkaistaan uusi Perustietoa Suomesta -opas, jota aletaan jakaa poliisin ja maistraattien toimipisteissä sekä ulkoasiainministeriön edustustoissa. Opas löytyy myös verkossa osoitteesta www.lifeinfinland.fi. (<http://www.valtioneuvo.fi/ajankohtaista/tiedotteet/tiedote/fi.jsp?oid=336409>.)

13.2 Paikallisesti

13.2.1 Lakiuudistus ja Hämeenlinnan työ- ja elinkeinotoimisto

Kotoutumislain tavoitteena on tukea maahanmuuttajien aktiivista osallisuutta suomalaisessa yhteiskunnassa. Lain tavoitteena on myös edistää heidän kotoutumistaan. Uudella lailla halutaan erityisesti parantaa kotoutumisen alkuvaiheen ohjausta, tällöin Suomeen muuttavalla on mahdollisuus kotoutumispalveluihin ja kotoutumisneuvontaan.

(<http://www.intermin.fi/intermin/bulletin.nsf/PFBD/E5757D505C2B5BC1C22578FE-00374C6E>.)

Uuteen lakiin on kirjattuna kuntien velvollisuudet.. Kuntien velvollisuus panostaa laajemmin kotouttamispalveluihin. Kuka tahansa maahanmuuttaja voi osallistua kotouttamispalveluihin.

Maahanmuuttajan alkuvaiheen ohjaus ja neuvonta siirtyy poliisille ja maistraatille. ESR-rahoitteisissa hankkeissa on tuotettu eri kielistä materiaalia alkuvaiheen ohjaustilanteita varten. Vastuuta maahanmuuttajien alkuohjaukseen ja neuvontaa on laajennettu. Laissa on määrätty myös, että jokaisella kuntasektorilla tulee olla maahanmuuttaja-taustainen asiantuntija.

Uusi laki ei tuo suoranaisesti uusia tehtäviä Hämeenlinnan TE-toimistolle (Komsu 2011).

13.2.2 Ensimmäinen ammattibarometri

Hämeessä on tehty ensimmäinen ammattibarometri, josta selviää seuraavan puolen vuoden aikana tapahtuva työvoiman kehitys. Tässä barometrissa selviää, millaisista ammattiosajista on pulaa, missä ammateissa on ylitarjontaa sekä miltä osin työvoiman saatavuus vastaa työmarkkinoiden tarpeita.

Ammattibarometrin mukaan Hämeessä on erityisen paljon puutetta osaavasta työvoimasta sosiaali- ja terveysalan ammateissa. Näitä ammatteja ovat esimerkiksi lääkärit, sairaanhoitajat, perushoitajat ja sosiaalityöntekijät. Ammattibarometrit laaditaan jatkossa tammi-, touko- ja syyskuun lopussa. Barometri julkaistaan Hämeen ELY-keskuksen Alueen tila ja näkymät –sivulla. (Tuominen 2011, 3.)

13.2.3 Hammashuollon tilanne edelleen huono

Hämeenlinnan kaupunki on joutunut tilille laittoman pitkistä hammaslääkärijonoista, ajanvarauksen ongelmista ja huonosta yhteydenpidosta potilaisiin. Etelä-Suomen aluehallintovirasto on pyytänyt kaupungilta selvitystä jatkuviin edellä mainittuihin ongelmiin. Terveystieteiden tutkimuskeskuksen mukaan hoitoon pitäisi päästä alle kolmessa kuukaudessa tai jos potilaan tila sallii, niin viimeistään puolen vuoden kuluessa. (Suhonen 2011, 3.)

Hämeenlinnan Terveyspalvelut -liikelaitos joutui tekemään aluehallintovirastolle selvityksen suun tervetieteiden tutkimuskeskuksen liittyen. Terveystieteiden tutkimuskeskuksen mukaan Hämeenlinnan terveyskeskuksessa on jatkuvasti ongelmia hoitoon pääsyn toteuttamisessa kuuden kuukauden sisällä. Johtava ylihammaslääkäri kertoo, että lääkäripulaa on saatu jonkin verran parannettua kuuden osa-aikaisen ostopalvelulääkärin avulla. Lisäksi kesätoissa oli kolme hammaslääketieteen opiskelijaa.

Liikelaitos on puolen vuoden välein toteuttanut julkisen haun, mutta hakijoita ei ole ollut. Liikelaitos olisi kesällä voinut palkata kuusi hammaslääkärinä, mutta hakemuksia tuli vain yksi. (Lainesalo 2011, 3.)

Tällä hetkellä on arvioitu, että vain neljännekseen hammaslääkärien ajanvaraukseen tulevista soitoista pystytään vastaamaan. Loppiaisen jälkeen hammaslääkäriajan peruminen ja vaihtaminen on mahdollista tehdä myös netissä. Numeroon soitettaessa asiakas kuulee tiedotteen, jossa häntä pyydetään valitsemaan ajan peruuttamisen, kiireellisen ensiavun, ajan muuttamisen tai muuan asian välillä. Uuden toimintatavan

onnistumisen edellytys on tietysti se, etteivät kaikki asiakkaat ilmoittaudu kiireellistä apua tarvitseviksi. (Antila-Andersson 2011a, 5.)

13.2.4 Vuokratyövoiman käyttö Kanta-Hämeen keskussairaalassa

Hämeenlinnassa sosiaali- ja terveysalan suurimmat työnantajat kuuluvat Seuturekry Oy:n ja Kanta-Hämeen keskussairaalan rekrytointipalvelujen piiriin ja nämä palvelut toimivat erillisinä palveluina (Jokinen 2011, 10).

Hämeen Sanomat -lehdessä oli 28.8.2011 Kanta-Hämeen keskussairaalan keikkatyöläisille suunnattu rekrytointi-ilmoitus, jonka oli laatinut Sairaanhoidopalvelu Medicum. Ilmoituksessa esitettiin, että Medicum on valittu Kanta-Hämeen keskussairaalan hoitohenkilöstön ensisijaiseksi sopimustoimittajaksi 31.5.2012 saakka (+mahdollinen optio-vuosi). Rekrytointi-ilmoituksessa nimettiin yhdeksän eri työkohdetta, johon keikkatyöläisiä nyt rekrytoitiin. (Hämeen Sanomat 2011b, 20.)

Kanta-Hämeen keskussairaala pyrkii turvaamaan nopean sijaisten saannin vuokratyövoiman avulla. sairaanhoitopiirin johtaja Jarmo Väänänen kertoo, että sopimus on tehty neljän vuokratyövoimaa välittävän yrityksen kanssa, jotta hoitohenkilökunta saataisiin tarvittaessa nopeasti. Väänänen mukaan sijaistarpeesta palkataan kuitenkin 98% oman rekrytointijärjestelmän kautta. Sijaisia ei kuitenkaan aina ole riittävästi saatavilla. Väänänen jatkaa, että vuokratyövoimaa välittäviltä yrityksiltä keskussairaala on saanut muutaman työntekijän. Tällä hetkellä heitä ei ole töissä yhtään. (Pippingsköld 2011, 5.)

13.2.5 Sairaanhoidopiirin säästökuuri

Kanta-Hämeen sairaanhoidopiiri yrittää paikata talouttaan kovalla säästöohjelmalla, mahdollisten toimenpiteiden joukossa ovat myös lomautukset. Säästöohjelman tavoitteena on säästää tämän ja ensi vuoden aikana yhteensä 4,9 miljoonaa euroa. Summasta 1,9 miljoonaa euroa on tarkoitus saada vielä kokoon loppuvuoden aikana. Suomessa on liikaa akuuttisairaaloita ja Kanta-Hämeen keskussairaala saattaa tulevaisuudessa olla karsittavien joukossa. Potilaat voidaan ohjata Helsinkiin ja Tampereelle. (Vierumäki 2011, 1, 11.)

Sairaanhoidopiiri joutuu ottamaan velkaa selvittääkseen kalliiden ostopalvelujen aiheuttamasta budjettilylyksestä. Kanta-Hämeen keskussairaala ja Riihimäen yksikkö on joutunut tiukalle säästökuurille. Riihimäen yhteispäivystyshanke on jäädytetty.

Tämän vuoden käyttötalous on ylittymässä noin 10 miljoonalla eurolla. Monet säästökeinoista saattavat säästää yhdessä kohdassa, mutta aiheuttaa menoja muualla. Jos esimerkiksi luovutaan lisätöistä, joilla on purettu hoito- ja leikkausjonoja, Valvira saattaa asettaa puolen miljoonan euron uhkasakon eli tuolloinhan säästöä ei ainakaan synny. Sairaanhoidopiirin johtaja Jarmo Väänänen toteaa, että elämme kädestä suuhun, koska rahastoja ei ole. (Antila-Andersson 2011b, 1, 3.)

Sairaanhoidopiirin hallitus hyväksyi vajaan viiden miljoonan säästölistan, siitä pudotettiin lomautukset pois. Erikoissairaanhoidon päivystys keskitetään Hämeenlinnaan ja ostopalveluita pyritään vähentämään. Ongelmana tosin on se, että tällöin hoito- ja leikkausjonot taas kasvavat. Yli määrääjän jonottaneita oli syyskuussa toista tuhatta.

Joitain toimenpiteitä siirretään myös erikoissairaanhoidosta perusterveydenhuollon puolelle. (Antila-Andersson 2011c, 3.)

13.2.6 Sairaanhoidopiirin laboratoriotoiminta yhdistetään Pirkanmaan sairaanhoidopiiriin

Sairaanhoidopiirin yhtymävaltuusto päätti kokouksessaan 14.12.2011, että keskus-sairaalan laboratorio siirtyy Fimlab Laboratoriot oy:n omistukseen 1.4.2012 alkaen. Tällöin keskussairaalan palveluksesta siirtyy uuteen yhtiöön noin 90 työntekijää vanhoina työntekijöinä.

Osakassopimuksen mukaan Kanta-Hämeen sairaanhoidopiiri omistaa Fimlab oy:stä 15 % ja Pirkanmaan sairaanhoidopiiri loput. Kanta-Häme saa yhtiön 7-jäseniseen hallitukseen kaksi edustajaa.

Nyt tehtyä muutospäätöstä perustellaan säästöillä, joita arvioidaan nykyistä suuremmassa yksikössä syntyvän 1,5 – 2 miljoonaa euroa vuodessa. Toisena perusteena esitetään, että näin taataan henkilöstön riittävyys tulevaisuudessa. (Antila-Andersson 2011d, 3.)

13.2.7 Vanajaveden sairaalan tilanne

Vanajaveden sairaalatoimintaa on kahdessa sairaalassa, Vanajaveden ja Lammin sairaaloissa. Vanajaveden sairaalassa on kolme osastoa, joissa hoidetaan akuutti-, kuntoutus-, tutkimus- ja arviointi- sekä pitkäaikaishoitoa tarvitsevia potilaita. Tutkimus- ja arviointiyksikön kokonaisuuteen kuuluvat myös muisti- ja geriatrian poliklinikka sekä Ikä+ terveydenhoitopiste. Lammin sairaalassa on yksi osasto, jossa hoidetaan pitkäaikaishoitoa tarvitsevia potilaita. (<http://www.hameenlinna.fi/Terveyspalvelut-erillisivusto/Terveyspalvelut/Sairaalaosastot/>)

Syksyllä 2011 lakkautettiin Vanajaveden sairaalan ykkösosasto. Hoitajat työskentelevät nyt sairaalan muilla osastoilla vakituisina sijaisina. Ylihoitaja ja haastatellut työntekijät ovat tyytyväisiä tähän uuteen järjestelyyn. Ylihoitajan mukaan on ollut vaikeaa saada hoitajia sekä lyhyempiin että pidempiaikaisiin sijaisuuksiin. Sairaala helpotti omaa sijaistilannettaan ottamalla käyttöön tämän uuden toimintatavan. (Happonen 2011a, 5.)

13.2.8 Vanhusten kotihoito ja pitkäaikaishoiva yhdistyvät

Hämeenlinnan kotihoidon ja pitkäaikaishoivan hallinnollinen yhdistäminen tapahtuu vuoden vaihteessa. Muutos koskee noin 550 työntekijää. Kotihoidon vakituisina asiakaina oli viime vuonna noin tuhat ikäihmistä. Tehostetussa palveluasumisessa on tarjolla 156 paikka ja vanhainkodeissa 266 paikkaa.

Yhtenä tavoitteena palvelualojen yhdistämisessä on henkilöstön käyttö aikaisempaa joustavammin yli vanhojen organisaatiorajojen. (Antila-Andersson 2011e, 10.)

13.2.9 HAMK ja FUAS – Federation of Universities of Applied Sciences

Opetus- ja kulttuuriministeriö on esittänyt Hämeen ammattikorkeakoulusta karsittavaksi 70 aloituspaikkaa sekä useiden koulutusohjelmien keskittämistä Hämeenlinnaan. Ministeriön esitys ei ole vielä lopullinen, vaan ammattikorkeakoululla on aikaa jättää oma vastaesityksensä 17. helmikuuta 2012 saakka. (Happonen 2011b, 5.)

Suomen suurin ammattikorkeakoululiittouma on muodostunut Hämeen ammattikorkeakoulun, Lahden ammattikorkeakoulun ja Laurea ammattikorkeakoulun yhteisestä itsenäisten ammattikorkeakoulujen strategisesta FUAS-liittoumasta. FUAS-liittouman opiskelijamäärä 21.000 on n. 15 % koko maan ammattikorkeakouluopiskelijamäärästä.

FUAS-liittouman myötä laajalle metropolialueelle muodostuu kansainvälisiä vaatimuksia vastaava ja kansainvälistä kilpailukykyä oleellisesti vahvistava korkeakouluverkko.

Korkeakoulut ovat sitoutuneet OKM:n solmitussa tavoitesopimuksessa vuosille 2010 – 2012 vahvistamaan Helsingin laajan metropolialueen kansainvälistä kilpailuasetelmaa kumppanuussopimuksella ja toimenpideohjelmalla, joka tiivistää korkeakoulujen yhteistyötä ja selkiyttää työnjakoa. FUAS-liittouman strategisia tavoitteita toteutetaan käytännössä yhteisten hankkeiden ja työryhmien sekä yhteisen strategisen ohjauksen toimintamallin avulla. (<http://www.fuas.fi/Tiedotusvalineille/Sivut/default.aspx>.)

FUAS on luultavasti vahvin ja toimivin liittoumarakenteista, joita ammattikorkeakoulut ovat Suomessa muodostaneet. Tämä mitataan lähiaikoina OKM:n sopimuspalautteiden, OKM:n ”Ammattikorkeakoululaitoksen uudistamisen suuntaviivat” paperin ja KESU:n linjausten mukaisesti.

FUASin tulokset yhteisten hankkeiden, Tutkimus- kehittämis- ja innovaatiotoiminnan (TKI), kansainvälisten opintojen ja erityisesti kesäopintojen alueilla ovat odotusarvoja korkeammat. Yhteistyö etenee hyvin myös opiskelijahallinnon, tietohallinnon, oppimisen kehittämisen, henkilöstön kehittämisen, aikuiskoulutuksen ja virtuaalioppimisen alueilla. Tulevat haasteet kohdentuvat erityisesti strategisesti tärkeille TKI ja kv-alueille, joissa halutaan lisätä merkittävästi suoritettuja opintopisteitä.

FUASista on sen ohjausryhmässä 17.10.2011 sovittu sen lisäksi, että itsenäiset ammattikorkeakoulut HAMK, LAMK ja Laurea halutaan kirjattavaksi AMK lakiin, niin FUASin tyypiset liittoumakorkeakoulurakenteet kirjattaisiin sinne myös. Tämä jämäköittäisi tavoitteiden saavuttamista, eikä liittoumasta olisi helppo irrottautua. Jatkuvuus ja synergioiden hyödyntäminen olisi nykyistä määrätietoisempaa ja pitkäjänteisempää. (Ilo-mäki 2011.)

13.2.10 HAMKin organisaatiomuutos

Hämeen ammattikorkeakoulun hoitotyön, sosiaalialan ja ohjaustoiminnan koulutusohjelmat muodostavat Hyvinvoinnin koulutus- ja tutkimuskeskuksen. Koulutus- ja tutkimuskeskuksen hanketoiminta tapahtuu keskuksen osaamiskeskittymässä. Osaamiskeskittymän lähiesimiehenä on toiminut tutkimuspäällikkö. Vuoden 2012 alusta koulutus- ja tutkimuskeskus muuttuu Hyvinvointiosaamisen koulutus- ja tutkimuskeskukseksi. KT-keskuksen johtajaksi on nimetty, em. ajankohdasta lähtien, Hanna Maija-

la ja tutkimusjohtajaksi Merja Saarela. Keskukseen on perustettu uusi opetusjohtajan virka ja siihen on nimetty Eeva-Liisa Breilin. Tutkimuspäällikön tehtävä lakkautetaan vuoden 2012 alusta.

14 Hankkeen workshop Saksassa

REKRY-AMARE-hankkeella on sovittuna kansainvälinen workshop pidettäväksi maaliskuussa 2012 Saksassa. Kävin neuvottelun elokuussa 2011 Hämeen ammattikorkeakoulun kansainvälisten asioiden päällikkö Marja Räikkösen kanssa siitä, millaiset mahdollisuudet HAMKilla voisi olla kumppanuudesta Saksan sosiaali- ja terveysalan kanssa.

Kansainvälisten asioiden päällikön Marja Räikkösen mukaan HAMKia kiinnostavia yhteistyöasioita voisivat esimerkiksi olla, mikä rooli Saksan korkeakouluilla on sosiaali- ja terveysalan maahanmuuttajien kouluttajana. Olisi tärkeää saada tietoja myös, millaisia hyviä käytänteitä Saksassa on ollut käytössä. Onko Saksassa käytössä ns. positiivinen erityiskohtelu pääsykokeissa (katso erityisesti luku 4 tästä raportista) ja jos on, niin onko se tuonut helpotusta maahanmuuttajien koulutukseen pääsyyn. Lisäksi olisi mielenkiintoista ja tärkeää tietää, millaisia kokemuksia Saksassa tästä mahdollisesta erityiskohtelusta on, ovatko maahanmuuttajat esimerkiksi keskeyttäneet opintojansa, kun eivät ole selviytyneetkään suoritettavista opinnoista. Valmistuvatko opiskelijat ylipäätään ja siirtyvätkö koulutustaan vastaavaan työhön ja millaisia kokemuksia näistä asioista Saksassa on.

Lisäksi olisi mielenkiintoista tietää onko Saksassa ns. hyväksilukumenettelyä, jos opiskelijalla on jo aiempi tutkinto. Suomessahan Opetushallitus vertailee tutkintoja, onko Saksassa vastaavanlaista instanssia. (Räikkönen 2011a.)

Lokakuussa sain tietää, että Saksan seminaari järjestetään 13 – 14.3 2012 joko Berliinissä tai Potsdamissa (Spies 2011). Hämeen ammattikorkeakoululla ei ole sopimuksia kummankaan kaupungin korkeakoulujen kanssa (Räikkönen 2011b). Asiaan tulee palata heti vuodenvaihteen jälkeen.

15 Yhteenveto

Julkista keskustelua on edelleen hallinnut tieto siitä, että sosiaali- ja terveysalalla on puutetta työntekijöistä. Maahanmuuttajat osallistuvat edelleen samoihin pääsykokeisiin kuin muut opintoihin hakeutujat. Maahanmuuttajille suunnattuun, pääsykokeisiin liittyvään positiiviseen erityiskohteluun, tuntui vielä elokuussa 2011 olevan mahdollista palata syksyllä 2012, mutta jää nähtäväksi onko se ensimmäisiä asioita prioriteettitallalla.

Maahanmuuttajien pätevyyskoulutuksia on vielä vähän tarjolla. Helsingin Diakonia-ammattikorkeakoulu on järjestänyt koulutusta sairaanhoitajille, terveydenhoitajille, kättilöille ja välskäreille, joilla ei EU-pätevyyttä. Pääkaupunkiseudulla asuvat etusijalla. Koulutus on Helsingin kaupungin ja TE-toimiston yhteishanke. Kilpailuttamisten jälkeen koulutusta on järjestetty Diakonia-ammattikorkeakoulussa vuodesta 2005. Opiskelijalla on koulutuksen aikana mahdollisuus työmarkkinatukeen. (Karhia 2011.)

AHOT-hanke, jota hallinoi Turun yliopisto on paneutunut korkeakouluopiskelijoiden AHOT-käytäntöihin. AHOT eli aikaisemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen on tärkeä osa elinikäistä oppimista. Osaamista syntyy myös työelämässä, järjestötehtävissä, käytännöllisesti katsoen elämässä yleensä. Aiemmin hankitun osaamisen tunnustamisesta on hyötyä yksilölle, korkeakouluille, työnantajille ja koko yhteiskunnalle. Hankkeen toimenpiteiden avulla kehitetään korkeakoulujen työelämäosaamista ja oppimisen asiantuntijuutta. Tavoitteena on, että opiskelijoiden aiemmin opittu tulee tarkasteluun johdonmukaisesti, yhdenmukaisesti ja tasapuolisesti ja että organisaatiot saavat koulutus- ja kehittämistyönsä avuksi aiemmin opitun tunnistamisen ja tunnustamisen välineitä. (<http://www.ahot.utu.fi/>)

Nyt näyttää siltä, että keskustelua hallitsevat erityisesti ammattikorkeakouluihin kohdentuvat muutokset. Ammattikorkeakoulut muuttuvat osakeyhtiöiksi, uusi ammattikorkeakoululaki astuu voimaan 1.1.2014, ammattikorkeakoulujen lukumäärä, rahoituksen muutos, ammattikorkeakoulujen johtamista ja hallintoa uudistetaan, ammattikorkeakoulujen koulutusmäärien supistetaan ja ammattikorkeakoulujen pääsykoejärjestelmien muutokset 2-vaiheisiksi. Miten tässä turbulenssissa käy maahanmuuttajiin liittyvien erityiskysymysten.

Hämeen ammattibarometrin mukaan on erityisen paljon puutetta osaavasta työvoimasta sosiaali- ja terveystalouden ammateissa. Onko esimerkiksi mahdollista lisätä maahanmuuttajien valmentavaa koulutusta ja alkuperämaassa suoritettujen tutkintojen päivittämisiä suomalaisten tutkintojen mukaisiksi?

Hämeenlinnan kaupungilla on lisäksi paljon pohdittavaa talouden ja erilaisten toimintojen muuttamisten vuoksi, kuten raportissa on esitetty.

Lisäksi Hämeen ammattikorkeakoulussa on organisaatiomuutos 1.1.2012 alkaen. Koulutus- ja tutkimuskeskusten lukumäärä vähennetään. Samalla luovutaan myös KT-keskusten paikkakuntasidonnaisuudesta. Hyvinvoinnin koulutus- ja tutkimuskeskus muuttuu Hyvinvointiosaamisen koulutus- ja tutkimuskeskukseksi. Nykyisen KT-keskuksen johtaja on nimetty uuden KT-keskuksen tutkimusjohtajaksi ja uuteen KT-keskukseen on perustettu uusi opetusjohtajan tehtävä. Nykyisen KT-keskuksen tutkimuspäällikön tehtävä on lakkautettu.

Maailma elää suurissa muutoksissa niin globaalisti, koko Suomen kuin paikallisesti Hämeenlinnankin näkökulmasta. Olen pohtinut useaan otteeseen REKRY-AMARE-hankkeen HAMKin osahankkeen painopistealueita vuodelle 2012. Tässä raportissa esitetyt seikat ovat kuitenkin vaikeuttaneet fokuksen nimeämistä.

LÄHTEET

Aho, M., Arvola, V. & Siitajarvi, S. 2011. Hämeen ammattikorkeakoulu, sosiaalialan koulutusohjelma. Projektiointojen raportti 8.12.2011.

Airaksinen, E., Isosomppi, M., Sartama, P., Ståhl, J., Tiilikainen & Uravuori, R. 2011. Koulutuskeskus Tavastian Mamu -ryhmä, hoitotyön koulutusohjelma. Projektiointojen raportti 13.10.2011.

Antila-Andersson, H. 2011a. Netti apuun hammaslääkärin aikavarauksessa. Artikkelit. Hämeen Sanomat 20.10.2011.

Antila-Andersson, H. 2011b. Sairaanhoidopiiri etsii miljoonien eurojen säästöjä. Ympäri vuorokautinen päivystys loppuu Riihimäellä säästösyistä. Artikkelit. Hämeen Sanomat 28.9.2011.

Antila-Andersson, H. 2011c. Keskussairaalan säästölista lyötiin lukkoon. Artikkelit. Hämeen Sanomat 29.9.2011.

Antila-Andersson, H. 2011d. Laboratoriot yhdistyvät ensi aprillipäivänä. Artikkelit. Hämeen Sanomat 15.12.2011.

Antila-Andersson, H. 2011e. Vanhusten kotihoito ja pitkäaikaishoiva yhdistyvät vuodenvaihteessa. Artikkelit. Hämeen Sanomat 7.9.2011.

Brasilialainen nainen 2011. Sähköpostiviestit 15.2.2011, 17.2.2011 ja 30.3.2011.

Breilin, E-L. 2011. Hoitotyön koulutusohjelmajohtaja, Forssan yksikkö. Neuvottelu 23.8.2011.

Ekdahl, H. 2011. Puolet kulttuurialan aloituspaikoista katoamassa. Artikkelit. Hämeen Sanomat 24.11.2011.

Hanhijoki, I., Katajisto, J., Kimari, M. & Savioja, H. 2009. Koulutus ja työvoiman kysyntä 2020. Väliarvio 2009. Opetushallitus 2009.

Happonen, R. 2011a. Sairaala pyörii nyt vakituisin voimin. Artikkelit. Hämeen Sanomat. 20.10.2011.

Happonen, R. 2011b. Nyt alkaa väentö. Artikkelit. Hämeen Sanomat 26.10.2011.

HE 185/2010. Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta. Nettiversio 18.2.2011.

Henkilötietolaki, HetiL 523/1999.

Honkatukia, J., Ahokas, J. & Marttila, K. 2010. Työvoiman tarve Suomen taloudessa vuosina 2010-2025. Valtion taloudellinen tutkimuskeskus (VATT). Tutkimukset 154.

http://www.opinovi.fi/index.php?option=com_content&view=article&id=574%3Akoulutustorstait-alkaneet-haameenlinnan-seudun-tyoe-ja-elinkeinotoimistossa&catid=97%3Ahameen-opinovi-ajankohtaista&Itemid=514&lang=fi

<http://portal.hamk.fi/portal/page/portal/Henkilostoportaali>

<http://portal.hamk.fi/portal/page/portal/Henkilostoportaali/Koulutusjatutkimus/Ylemmatamktutkinnot>

http://portal.hamk.fi/portal/page/portal/Henkilostoportaali/Yhteiset_palvelut/Koulutuksentuki-palvelut/Tyoryhmat/Opiskelijavalintaryhma

<http://www.ahot.utu.fi/>

<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2010/20101386>

<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2011/20110570>

<http://www.fuas.fi/Tiedotusvalineille/Sivut/default.aspx>

<http://www.hameenliitto.fi/default.asp?docId=24935>

<http://www.hameenlinna.fi/Terveyspalveluterillissivusto/Terveyspalvelut/Sairaalaosastot/>

<http://www.hmlsetlementti.net/>

<http://www.intermin.fi/intermin/bulletin.nsf/PFBD/E5757D505C2B5BC1C22578FE00374C6E>

<http://www.intermin.fi/matto>

<http://www.intermin.fi/intermin/home.nsf/pages/C516B7969A6C4B9DC22577BB0040AF7D>

http://www.salpaus.fi/salpaus/projektit/tyoelamayhteistyo_aluekehitys/tie_hoitajaksi.html

<http://www.valtioneuvosto.fi/ajankohtaista/tiedotteet/tiedote/fi.jsp?oid=336409>

<http://www.vop.fi.htm>

<https://soleops.hamk.fi>

<https://www.eura2007.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S11248>

<https://www.eura2007.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S11270>

Hämeen ELY-keskus 2011a. Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen alueellinen linjaus ulkomaisen työvoiman käytöstä 21.1.2011. Päätös 1318/00.02.00/2010.

Hämeen ELY-keskus 2011b. Koulutuskohtainen hankintasuunnitelma 12/2012.

Hämeen ELY-keskuksen tarjouspyyntö nro 1-22/2012 työvoimapolitiittisista aikuiskoulutuksista keväälle 2012.

Hämeen maakuntaohjelma 2011 –2014. Hämeen liitto. Julkaisu 1 A 31.

Hämeen Sanomat 2011a. Maahanmuuttaja sairaanhoitajat jäävät huomaamatta työvoimana. Artikkel. Hämeen Sanomat 4.6.2011.

Hämeen Sanomat 2011b. Palvelukseen halutaan -ilmoitus 28.8.2011.

Ilomäki, R. 2011. Rehtoriryhmän puheenjohtaja. FUAS-uutiskirje 2/2011.

Intialainen mies 2011. Haastattelu 7.2.2011. Muistiinpanot haastattelusta.

Jokinen, M. 2011. REKRY-AMARE-hanke Hämeen ammattikorkeakoulun osahankkeen väliraportti 1. Hämeen ammattikorkeakoulu e-julkaisu 1/2011.

Kaarlampi, S. & Sampakoski, E. 2011. Korkeasti koulutettujen maahanmuuttajien kokemuksia työllistymisestä Kanta-Hämeessä. Hämeen ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. Sosiaalialan koulutusohjelma.

Kanta-Hämeen työvoima- ja koulutustarve 2020. Hämeen liitto 2.5.2007.

Karhia, M. 2011. Kokemuksia maahanmuuttajille suunnatuista koulutuksista ja opiskelijoiden sijoittumisesta sosiaali- ja terveydenhuollon työpaikkoihin. Seminaariesityksen 11.10.2011 diat. http://www.rekryamare.fi/?page_id=2

Karjalainen, M. 2011. Maahanmuuttaja käännytettiin pääsykokeesta. Artikkel. Helsingin Sanomat 15.8.2011.

Kauha, T. 2011. Kehittämispäällikkö Koulutuskeskus Sinoa, Helsingin yliopisto, Koulutus- ja kehittämiskeskus Palmenia, Kouvola yksikkö. REKRY-AMARE –hanke Väliraportti.

KH 31.5.2010 § 9. Hämeenlinnan kaupunginhallituksen pöytäkirja 31.5.2010. Hämeenlinnan kaupungin palvelu- ja hankintastrategia.

- KH 31.5.2010 § 22. Hämeenlinnan kaupunginhallituksen pöytäkirja 31.5.2010. Henkilöstösuunnitelma, kesä 2010.
- KH 1.11.2010 § 18. Hämeenlinnan kaupunginhallituksen pöytäkirja 1.11.2010. Henkilöstörakenteen muutokset sekä tuottavuusohjelman henkilöstöpoliittiset linjaukset vuodelle 2011.
- KH 17.1.2011 § 12. Hämeenlinnan kaupunginhallituksen pöytäkirja 17.11.2011. Valtuutettu Ismo Soukolan valtuustoaloite maahanmuuton Hämeenlinnan kaupungille aiheuttamien kokonaiskustannusten selvittämisestä.
- Kiikkerä, J. 2011. Psykologi Suomen psykologikeskus Asiantuntijat Oy. Puhelinhaastattelu 15.2.2011 sekä sähköpostiviestit 2.3.2011 ja 3.3.2011.
- Kolstela, K. 2011. Projektipäällikkö Tie hoitajaksi -hanke, Koulutuskeskus Salpaus. Neuvottelu 14.3.2011.
- Komsi, D. Työvoimaneuvoja. Hämeenlinnan TE-toimisto. Haastattelu 1.9.2011.
- Koulutuseseite 2010. Valmentava koulutus amk-opintoihin 30 op. Hämeen ammattikorkeakoulu Amatillinen opettajakorkeakoulu.
- Lainesalo, I. 2011. Hammashuollon tilanne yhä huono. Artikkel. Hämeenlinnan kaupunkiutiset 22.6.2011.
- Leander, E. 2011. Projektipäällikkö Osallisena Suomessa –hanke. Hankkeen toimintasuunnitelma.
- Liimatainen, K. 2011. Palvelukoordinaattori Hämeen ammattikorkeakoulu. Kyselytutkimuksen raportti 16.12.2011.
- Liiten, M. 2011a. Ammattikorkeakoulujen aloituspaikat vähenevät. Artikkel. Helsingin Sanomat 7.9.2011.
- Liiten, M. 2011b. Amk-rehtoreille ei luvattu helpotuksia säästöihin. Artikkel. Helsingin Sanomat 19.10.2011.
- Liiten, M. 2011c. Ammattikorkeakoulut pettyivät uudistuksen lykkäytymiseen. Artikkel. Helsingin Sanomat 16.12.2011.
- Lipsanen, M. 2011a. Kehittämispäällikkö Hämeen liitto. Puhelinhaastattelu 27.1.2011 ja PowerPoint –esitys 11.2.2011.
- Lipsanen, M. 2011b. Kehittämispäällikkö Hämeen liitto. Esitelmä otsikolla Osaamistarpeiden ennakointi. Kanta-Hämeen ennakointifoorumi 24.5.2011.
- Luoma, L. 2011a. Opiskelijapalvelupäällikkö Hämeen ammattikorkeakoulu, opiskelijapalvelut. Sähköpostiviesti 30.3.2011.

- Luoma, L. 2011b. Opiskelijapalvelupäällikkö Hämeen ammattikorkeakoulu, opiskelijapalvelut. Neuvottelu 11.4.2011.
- Luoma, L. 2011c. Opiskelijapalvelupäällikkö Hämeen ammattikorkeakoulu, opiskelijapalvelut. Sähköpostiviesti 21.4.2011.
- Lähdekorpi, S. 2011. Maahanmuuttajille ei tarjolla riittävää kielikoulutusta. Artikkel. Hämeen Sanomat 13.9.2011.
- Mankinen, A. & Kivijärvi, M. 2010. Helsingin akateemiset maahanmuuttajataustaiset työnhakija-asiakkaat. Osaaminen, työ- ja työnantajatoiveet, sekä työllistymisen esteet, koulutustoiveet sekä suomen kielen taito. Kluuvin TE-toimiston julkaisu 2010.
- Mattila, H. 2011. Henkilöstösuunnittelupäällikkö Hämeenlinnan kaupunki. Puhelinhaastattelu 27.1.2011.
- Metsänen, R. 2011a. Yliopettaja Hämeen ammattikorkeakoulu, ammatillinen opettajakorkeakoulu. Sähköpostiviesti 27.4.2011.
- Metsänen, R. 2011b. Yliopettaja Hämeen ammattikorkeakoulu, ammatillinen opettajakorkeakoulu. Sähköpostiviesti 23.8.2011.
- Moisio, E-L. 2011. Sosiaali- ja terveysalan työvoiman saatavuuden varmistamisen kehittämisstrategia 2015. Sähköpostitse luonnos 11.1.2011.
- Mäkirinta, J. 2011. Suunnittelijaopettaja Vanajaveden opisto. Neuvottelut 15.2.2011 ja 22.2.2011.
- Nieminen, S. 2011. Kuulumisen politiikkaa: Maahanmuuttajasairaanhoitajat, ammattikuntaan sisäänpääsy ja toimijuuden ehdot. Väitöskirja. Acta Universitatit Tamperensis, 1616, Tampere University Press, Tampere.
- Ojanen, T. 2011. Oikeustieteen tohtori, professori. Lausunto 29.3.2011. Lausuntomonisteessa ei sivunumeroita.
- Osuvuutta pientyvien ikäluokkien koulutukseen. 2009. Työ, yrittäminen ja työelämä. Hallituksen politiikkaohjelma. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisu. Työ ja yrittäjyys. 21/2009.
- Paaso, M-R. 2011. Hallintopäällikkö Kanta-Hämeen sairaanhoitopiiri. Puhelinhaastattelu 27.1.2011.
- Pippingsköld, J. 2011. Keskussairaala käyttää vuokratyövoimaa hätävarana. Artikkel. Hämeen Sanomat 30.8.2011.
- Pitkänen, A, Taskinen, M. & Toppi, V. 2011. REKRY-AMARE-hanke. Hämeen ammattikorkeakoulu, hoitotyön koulutusohjelma. Projektiraportti 6.5.2011.

- Ritala, L. 2011. Koordinoiva projektipäällikkö Hämeen ELY-keskus. Puhelinneuvottelu ja sähköpostiviesti 11.3.2011, neuvottelu 29.4.2011 ja sähköpostiviesti 10.5.2011.
- Ropponen, P. 2011. Maahanmuuttaja saa tietopaketin Suomesta. Artikkel. Hämeen Sanomat 4.9.2011.
- Ryynänen, U. 2011. Oy on ammattikorkeissa ensi vuoden sana. Artikkel. Hämeen Sanomat 21.11.2011.
- Räikkönen, M. 2011a. Hämeen ammattikorkeakoulu kansainvälisten asioiden päällikkö. Neuvottelu 12.8.2011.
- Räikkönen, M. 2011b. Hämeen ammattikorkeakoulu kansainvälisten asioiden päällikkö. Sähköpostiviesti 1.11.2011.
- Sillanpää, H. 2011. Hoitotyön lehtori Lahden ammattikorkeakoulu. Neuvottelu 24.2.2011.
- Spies, M. 2011. REKRY-AMARE –hankkeen projektipäällikkö. Sähköpostiviesti 25.10.2011.
- Strategia vuoteen 2015. Valtuusto 16.6.2010. Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin kuntayhtymä.
- Suhonen, J. 2011. Hämeenlinna joutuu selittämään hammaslääkärijonoja. Artikkel. Hämeen Sanomat 12.6.2011.
- Taloussuunnitelma 2010-2013 & Talousarvio 2010. Valtuusto 16.12.2009. Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin kuntayhtymä.
- Thors, A. 2009. Uusi kotouttamislaki tulee koskemaan kaikkia maahanmuuttajia. Sisäasiainministeriön artikkel. <http://polisen.fi/intermin/bulletin.nsf/PublicbyIdentifierCode/20091102041?opendocument&1>
- Tilausbudjetti 2011 & Taloussuunnitelma 2012-2013. Hämeenlinnan kaupungin hallitus 1.11.2010.
- Toimintakertomus 2009. Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin kuntayhtymä.
- Tuominen, T. 2011. TE-toimisto ruuhkautui vastavalmistuneista. Artikkel. Hämeen Sanomat 8.6.2011.
- Tyynysniemi, M. 2011. Koulutusmäärät joutuvat remontiin. Artikkel. Helsingin Sanomat 14.8.2011.
- Työvoiman saatavuuden turvaaminen kehittyvälle ja kasvavalle sosiaali- ja terveysalalle 2011. Työvoimafoorumien näkemyksiä ja ehdotuksia. 2011. Strategiaraportti on julkaistu osana työ- ja elinkeinoministeriön HYVÄ Hyvinvointihanketta Helsingissä 9.3.2011.

Vieraskieliset ja koulutus Tilastotietoja. 2009. Etelä-Suomen lääninhallituksen julkaisuja 144 / 2009. Tampereen yliopistopaino 2009.

Vierumäki, V. 2011. Lomautukset uhkaavat keskussairaala. Miten käy sairaalamme? Artikkelit. Hämeen Sanomat 18.9.2011.

Virtanen, P. 2011. Erikoissuunnittelija Hämeen Ely-keskus. Haastattelu 26.1.2011.

VOIMAA - voimavaroja maahanmuuttajista 2008-2011. <http://wiki.metropolia.fi/display/voimaa/Voimavaroja+maahanmuuttajista;jsessionid=8C1823451F5949956EC1D6F7EFDF6B96>

www.amiedu.fi/esitteet/Suomen_kielen_taidon_arviointi.pdf

www.sosiaaliportti.fi/File/.../Opiskelijavalinta_Kommentit_sote_2013.pdf

LIITE 1

AMK-VALMA-KOULUTUKSEN HAASTATTELULOMAKE

Taustatiedot:

Etunimi:

Sukunimi:

Ikä:

Alkuperämaa:

Koulutus alkuperämaassa:

Ammatti alkuperämaassa:

Äidinkieli:

Suomeen tulon ajankohta:

Tulosyy:

Haastattelu-teemat:

1. Mistä olet saanut tiedon ammattikorkeakouluopintoihin valmentavasta koulutuksesta?
2. Mitä osaamista ja työkokemusta sinulla on?
3. Edelliseen kysymykseen liittyen – mihin mielestäsi tarvitset lisäkoulutusta?
4. ... Miten ja mihin mielestäsi ammattikorkeakouluopintoihin valmentava koulutus valmentaa sinua?
5. Millä tavalla valmentava koulutus kuvaa niitä ammatteja, joihin voit Hämeen ammattikorkeakoulussa haakeutua?
6. Mitä olet oppinut valmentavassa koulutuksessa?
7. Mitkä ovat tulevaisuuden suunnitelmasi valmentavan koulutuksen jälkeen?
8. Aiotko osallistua ammattikorkeakoulun pääsykokeisiin?
9. Tulisiko mielestäsi valmentavan koulutuksen sisältöä tulisi muuttaa? Mitä koulutuksessa tulisi esimerkiksi olla enemmän tai mitä vähemmän?

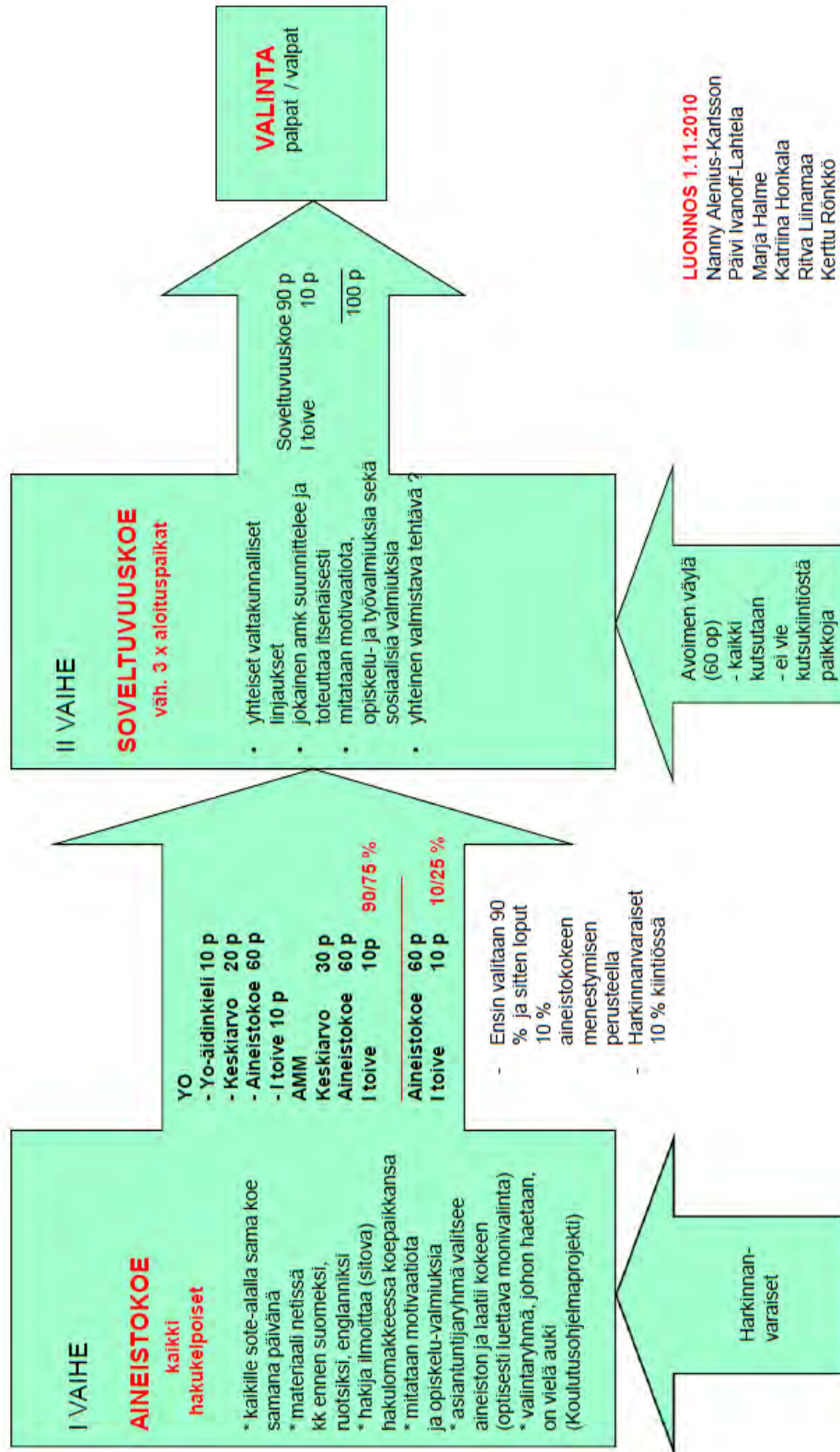
Haastattelijan arvio haastateltavan suomenkielen taidosta:

- a) Asiakas pystyy vastaamaan peruskysymyksiin ja ymmärtää monisanaista ja yksinkertaistettua puhetta.
- b) Asiakas pystyy vastaamaan esitettyihin kysymyksiin.
- c) Asiakas keskustelelee sujuvasti haastattelijan kanssa.

LIITE 2

KOULUTUKSEN 2-VAIHEINEN VALINTAKOE 2013

KOULUTUKSEN 2-VAIHEINEN VALINTAKOE 2013

LIITE 3

SEMINAARIPÄIVÄN 12.9.2011 OHJELMA

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

LIITE 3

SEMINAARIPÄIVÄN 12.9.2011 OHJELMA

REKRY-AMARE -seminaari:

Korkeasti koulutetut maahanmuuttajat, ulkomailta suoritettujen tutkintojen tunnustaminen, ammattioikeudet ja ohjaus Suomessa

Aika: Maanantai 12.9.2011

Paikka: Hämeen ammattikorkeakoulu, Lahdensivun kampus, Ainola rakennus, käyntiosoite Lahdensivuntie 5, Hämeenlinna.

OSA 1 Kohderymänä viranomaiset, oppilaitosten edustajat klo 10-12

OSA 2 Kohderymänä maahanmuuttajat klo 13-15

OHJELMA

OSA 1 Kohderymänä viranomaiset, oppilaitosten edustajat

9.30–10.00 Aamukahvi ja ilmoittautuminen

10.00–10.10 Tervetuloa seminaariin Marketta Jokinen, suunnittelija, HAMK, johdanto päivän ohjelmaan ja REKRY-AMARE -hankkeen esittely Mattias Spies, projektipäällikkö, REKRY-Amare -hanke, HY/Koulutus- ja kehittämiskeskus Palmenia

10.10-10.50 Ulkomailta suoritettujen tutkintojen tunnustaminen ja vertailu Suomessa
Sinikka Tamminen, ylitarkastaja, Opetushallitus

10.50-11.20 AMARE -ohjauskeskusten luomat ohjaus- ja neuvontamallit Jenni Korjus, suunnittelija, HY/Koulutus- ja kehittämiskeskus Palmenia

11.20-11.40 Kommenttipuheenvuorot
Alla Lemechkova-Toivonen, lehtori, ammatillinen opettajakorkeakoulu, HAMK ja Mare Orman, lehtori, sosiaalialan koulutusohjelma, HAMK

11.40–12.00 Keskustelua ja yhteenveto

12.00 Tilaisuus päättyy

LIITE 4

ARTIKKELI HÄMEEN SANOMAT 13.9.2011

Hämeen Sanomat | Tiistai 13. syyskuuta 2011

Kotimaan uutiset

Maahanmuuttajille ei tarjolla riittävää kielikoulutusta

Korkeasti koulutetuilla kielitaidon puute on yhä suurin työllistymisen este omalle alalleen. Riittävän korkeatasoista suomen kielen opetusta ei ole kuin yliopistopaikkakunnilla.

Hämeenlinna

Susanna Lähdekorpi

Monet korkeasti koulutetut maahanmuuttajat ovat juuttuneet oravanpyörään Suomessa.

Jotta he onnistuisivat saamaan työpaikan, joka vastaa heidän koulutustaan varsinaisessa kotimaassaan, niin kirjallisen kuin suullisenkin suomen kielen taidon on oltava korkeatasoista ja kielikoe läpäisty.

Tätä taas vaikeuttaa riittävän korkeatasoisten opintojen vähäisyys maassamme.

Varsinkin vaativaa, asiantuntijatasoa kirjallisen viestinnän koulutusta on tarjolla äärimmäisen vähän. Sellaisia paikkakuntia, joissa on yliopisto ja niissä suomen kielen opetusta, maahanmuuttajat ovat hieman muita paremmissa asemassa, sanoo Hämeen ammattikorkeakoulun (HAMK) hyvinvointialan tutkimuspäällikkö Merja Salmisen.

Kielitaito on maahanmuuttajille iso haaste, ja siihen tarvitsisi saada paljon tukea ja samalla uraohjausta.

Opiskelemaan pääsyä tehdään helpommaksi

Hamk on mukana valtakunnallisen Rekry Amare -hankkeen osahankkeessa. Hamk pyrkiä tavoittamaan työperäisiä maahanmuuttajia, joilla on hyvinvointialan ja sosiaal- ja terveysalan korkeakoulututkimus suoritettu omassa kotimaassaan.

Mietimme esimerkiksi, miten voimme muuttaa opiskelijavalintojamme niin, että myös

Mikä Amare?

■ Akateemisten maahanmuuttajien resurssikeskus, Amare-ohjauksen keskuksia 2009 alusta Lahdessa, Helsingissä, Kotkassa ja Kouvolassa.

■ Rekry Amare -hanke tekee tiivistä yhteistyötä työvoimamahdollistuksen, sosiaal- ja terveydenhuollon työorganisaatioiden, yritysten, yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen kanssa.

■ Tarkoituksena on saada EU:n alueelta (myös Venäjältä ja Kiinasta sekä muista Aasian maista) tuleva työvoima integroitumaan suomalaisille työmarkkinoille mahdollisimman joustavasti.

■ Hankkeessa pyritään kehittämään uusia, joustavia ja työelämäliittämisiä pätevyysratkaisuja ja opiskelupolkuja sekä ammattikorkeakouluihin että yliopistoihin.

■ Vastuutaohjaus Helsingin yliopisto sekä Koulutus- ja kehittämiskeskus Palmenia.

■ Toimintaa rahoittaa opetusministeriö hankehoitoksena, ei pysyvää rahoitusta.

maahanmuuttajilla olisi mahdollisuus päästä meille opiskelemaan ja kehittää sitä kautta kielitaitoaan.

Selvittämme lisäksi yhteistyömahdollisuuksia korkeakoulujen kanssa, jotta maahanmuuttajille voitaisiin järjestää korkean tason suullisen ja kirjallisen ilmaisun koulutusta, Salmisen lisää.

Ulkomaiset tutkinnot päteviksi Suomessa

Maahanmuuttajat törmäävät myös siihen, että ulkomalla

suoritetut tutkinnot eivät välttämättä ole päteviä Suomessa ilman opetushallituksen suostumista virallista tutkintojen tunnustamista.

Maahanmuuttaja ei varsinkaan alkuvaiheessa tiedosta sen paperin tärkeyttä, tai heillä ei ole selkeää tietoa, kannattaako tunnustamista edes hakea, koska kaikki työnantajat eivät sitä kysy. Se on myös maksullinen, Hamkin tutkimuspäällikkö Merja Salmisen kertoo.

Keskimäärin tutkintojen tunnustamisen käsittely vie 3-4 kuukautta.

nut töitä sen eteen.

Haluun vahvistaa lääkäridiplomini Suomessa. Olen jo lähettänyt paperit Valviraan (sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto). Olen opiskellut suomea, ja vielä en tiedä, menikö testi läpi vai ei. Nyt pitäisi löytää amannestinnän paikka ja suorittaa loppukoee, jos kaikki menee suunnitelmien mukaan. Stenholm kertoo melko sujuvalta suomen kielellä.

Samassa hoivakodissa harjoittelijana on myös Latviasta tullut Anzelina Harcenkova. Toiselta ammatiltaan hän on kosmetologi, mutta hänellä on myös bioanalytiikan eli laboratoriohittajan koulutus.

Toivottavasti saisin alan työtä, mutta ensin täytyy osata hyvin suomen kieli ja läpäistä kielikoe. Suomi on vaikea kieli oppia. Forsasta on vaikea löytää

Latviasta kotoisin oleva Anzelina Harcenkova (vas.) ja Ukrainasta työviisumilla Suomeen tullut Liilya Stenholm ymmärtävät, että suomen kieli pitää osata, ennen kuin saa tältä ammattitaitoaan vastaavaa työtä.

Rasismi ei Salmisen mukaan ole maahanmuuttajien työllistymisongelmien kärkipäässä, mutta hän myöntää, että sitäkin esiintyy.

Vaikea sanoa mitään varmaa. Alueelliset erot ovat tässäkin valtavia.

Hamkissa järjestettiin maanantaina Rekry Amare -seminari, joka oli suunnattu maahanmuuttajille sekä viranomaisille ja oppilaitosten edustajille. (HRSa)

Rasismi uhkaa pahentaa työvoimapulaa

Kuopio

Maahanmuuttajia kohtaan kokeneet asenteet uhkaavat pahentaa työvoimapulaa useilla alueilla, kerrotaan Etelä-Suomen keskusliitosta Savon Sanomille.

EKn työvoima- ja maahanmuuttopolitiikan asiantuntijan Riitta Wärnin mukaan maahanmuuttajien on alettu viime vuoden aikana suhtautua aiempaan penseämmin. Rasismin kohteeksi ovat joutuneet myös pitkään Suomessa asuneet ulkomaalaiset.

Ennen huutelivat humalaset iltaisin. Nykyään härnätkin on päivälläkin, Wärn sanoo.

Wärnin mukaan suomalaisten

asenteisiin ovat vaikuttaneet tottumattomuus muun muassa romanikerjäläisiin.

Wärn on huolissaan Suomen maainesta ulkomailta.

Jos maine saa kolauksen rasismista lisääntymisen vuoksi, emme enää saa tarvitsemaamme työvoimaa. Pihoja ei siivottaist, jos ulkomaalaiset lähtisivät kotinsa, Wärn toteaa.

Työperäinen maahanmuutto on tarpeen etenkin teknologia-, rakennus- ja hoitoalalla.

Piienenä suomalainen työtä tekevä väestö ei pysty yksin hoitamaan eläkeläisväestöä, kädet vain eivät yksinkertaisesti riitä, Wärn muistuttaa. (STT)

LIITE 5

SEMINAARIPÄIVÄN 11.10.2011 OHJELMA

HAMK
HÄMEEN AMMATTIKORKEAKOULU

REKRY-AMARE-seminaari: Sosiaali- ja terveysalan monikulttuurinen tulevaisuus

Aika: Tiistai 11.10.2011 klo 8.30–12.00

Paikka: Hämeen Ammattikorkeakoulu, Lahdensivun kampus, Ainola, Lahdensivuntie 5, Hämeenlinna

OHJELMA:

8.30–9.00 Aamukahvi ja ilmoittautuminen

9.00–9.05 *"Johdanto päivän seminaariin"* Marketta Jokinen, suunnittelija, HAMK9.05–9.10 *"REKRY-AMARE hankkeesta"* Mattias Spies, projektipäällikkö, REKRY-AMARE-hanke, HY/Koulutus- ja kehittämiskeskus Palmenia9.10–9.30 *"Terveydenhuollon ammattilaisten pätevöittämisestä"* Helena Virtanen, lakimies, Valvira9.30–9.50 *"Kokemuksia maahanmuuttajahoitajien perehdyttämiseen liittyen"* Jutta Hartikainen, TtM, Itä-Suomen yliopisto9.50–10.10 *"Kokemuksia maahanmuuttajille suunnatuista koulutuksista ja opiskelijoiden sijoittumisesta suomalaisen sosiaali- ja terveydenhuollon työpaikkoihin"* Marjaana Karhia, lehtori, Diakonia Ammattikorkeakoulu10.10–10.30 *"Näkökulmia filippiiniläisten sairaanhoitajien rekrytointiprosesseihin liittyen"* Päivi Mäenpää, HR-konsultti, Opteam Oy

10.30–10.50 Tauko

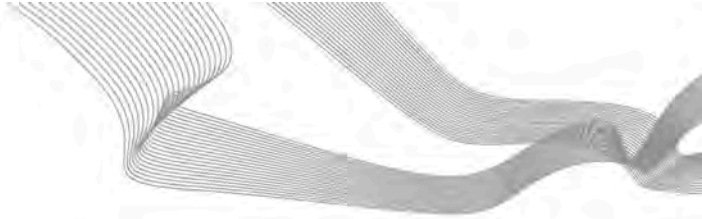
CASE: HÄMEENLINNA10.50–11.10 *"Maahanmuuttajataustaisena ammattilaisena sosiaalialan työtehtävissä"*, Mare Orman, lehtori, sosiaalialan koulutusohjelma, HAMK11.10–11.30 *"Sosiaali- ja terveysaloille valmentava koulutus maahanmuuttajille toisen asteen opetuksen näkökulmasta"*, Tiina Alhainen, osastonjohtaja, Koulutuskeskus Tavastia11.30–11.50 *"Kokemuksia maahanmuuttajille tarkoitetusta ammattikorkeakouluun valmentavasta koulutuksesta"*, Riitta Metsänen, yliopettaja, HAMK

11.50–12.15 Keskustelua

12.15 Seminaari päättyy

Seminaari on maksuton. Ilmoittautuminen 7.10.2011 mennessä sähköpostilla: tuomo.kauha@helsinki.fi

Vipuvoimaa
EU:lta
2007–2013

Koulutus on osa kansainvälistä REKRY-AMARE -hanketta, jota rahoittavat Euroopan sosiaalirahasto, Hämeen Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Hämeen ammattikorkeakoulu, Lahden kaupunki, Kouvolan kaupunki ja Helsingin yliopiston Koulutus- ja kehittämiskeskus Palmenia.

Lisätietoja hankkeesta osoitteessa www.rekryamare.fi

LIITE 6

VAIHTO-OPISKELIJOIDEN KYSELYN SAATEKIRJE

REKRY-AMARE Research- Survey

Greetings from HAMK University of Applied Sciences, Research and Development Centre for Wellbeing!

HAMK is participating in a project REKRY-AMARE, and is carrying out a project survey among

- M.Sc. Disaster Relief Healthcare students and graduates (Master-level), including Finnish students with M.Sc. Disaster Healthcare.

- International exchange students (Bachelor-level) who have participated in HAMK Wellbeing Degree Programmes through mobility programmes (for example Erasmus, North-South-South).

The purpose is to find out what kind of experiences students in the field of Wellbeing had of work practice and employment opportunities in Finland. In addition, the survey deals with issues connected to working in Finland, or working in the student's home country or in some other country.

The aim of the REKRY-AMARE project is to support the employment of academically trained immigrants and immigrants with other valuable skills, to study and create flexible qualification channels,

to study the preconditions for successful recruitment, and to utilize the good practices of other EU countries, especially those in recruiting immigrants with higher education and in utilizing their expertise. The project partners are European universities: University of Helsinki, Palmenia Centre for Continuing Education (Lahti and Kouvola), HAMK University of Applied Sciences, Päijät-Häme Employment and Economic Development Office, Heinola Employment and Economic Development Office, Kouvola Employment and Economic Development Office, GEKO-Association for European and Local Politics (Berlin, Germany), Adam Mickiewicz University, Centre for Migration Studies (Poznan, Poland), GEMS Northern Ireland Limited (UK, Belfast), Dublin Ballymun Job Centre (Dublin, Ireland), JaanTõnisson Institute (Tallinn, Estonia). More information on the project at www.rekryamare.fi (in english)

We kindly ask you to reply to the survey, which can be found at:

<http://www.webropol.com/P.aspx?id=580869&cid=117026736>

Please reply to this survey by Friday 18.11.2011.

The findings of the survey will be published in a HAMK project report.

The contact persons for the survey in HAMK Wellbeing are Principal Lecturer (Lic.Ed.) Ms. Marketta Jokinen and International Coordinator (M.B.A) Ms. Kirsi Liimatainen.

If you have any questions, please do not hesitate to contact us:

kirsi.liimatainen@hamk.fi, tel. +358 3 646 7414

marketta.jokinen@hamk.fi, tel. +358 3 646 7435

Best Regards,

Kirsi Liimatainen Marketta Jokinen

HAMK University of Applied Sciences
Education and Research Centre for Wellbeing
- Degree Programme in Crafts and Recreation
- Degree Programme in Nursing
- Degree Programme in Social Services
- Research and Development Centre for Wellbeing
Korkeakoulunkatu 3
FIN - 13100 Hämeenlinna
FINLAND
tel. + 358 3 6461
fax. + 358 3 646 7600
www.hamk.fi/wellbeing
wellbeing@hamk.fi

Liite 3. Kyselylomake [Print](#)**REKRY-AMARE Research Survey****1) Position (choose one option) [Score: 0]**

- Bachelor - student. Been in HAMK as international exchange student [Score: 0]
- Bachelor - graduated. Been in HAMK as international exchange student [Score: 0]
- Current student of MSc Disaster Healthcare [Score: 0]
- Graduated student of MSc Disaster Healthcare [Score: 0]

2) Home country [Score: 0]**3) Nationality [Score: 0]****4) Age (At the moment) [Score: 0]****5) Sex [Score: 0]**

Sivu1

6) Your native language [Score: 0]**7) What other languages do you speak? [Score: 0]****8) How would you describe your Finnish language skills? [Score: 0]****9) How do you see the need of Finnish language skills in every-day life in Finland? [Score: 0]****10) How do you see the need of Finnish language skills when working or practising in Finland? [Score: 0]**

11) How do you experience coping with foreign language in Finland? [Score: 0]

Sivu2

12) In which areas have you worked in your home country or some other country than Finland? [Score: 0]

13) Would it be possible for you to work in Finland? In which areas? [Score: 0]

14) Have you worked in other countries than your home country? If so, in how many countries? Choose one option. [Score: 0]

I have only worked in my home country ▼

Sivu3

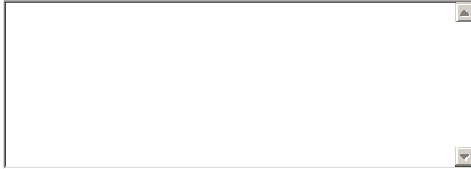
Questions in this page are for the international exchange students or graduated (Bachelor-level)

If you are MSc in Disaster -student or graduated , choose next page. [Score: 0]

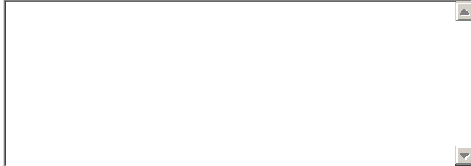
15) Why did you apply to exchange to Finland? [Score: 0]

16) Why did you apply to exchange to HAMK? [Score: 0]

17) What is your current impression of practising/studying in Finland compared to that before arriving to Finland? [Score: 0]

18) What is your current impression of living in Finland compared to that before arriving to Finland? [Score: 0]

Sivu4

19) Which of the following factors are important in choosing to work in Finland? Choose one or more options. [Score: 0]

- Salary [Score: 0]
- Health care services, provided by employer [Score: 0]
- Flexible working hours [Score: 0]
- Good reputation of the company/organization [Score: 0]
- Nice Co-workers [Score: 0]
- Good management [Score: 0]
- Multinational company/organization [Score: 0]
- Good orientation to work tasks [Score: 0]
- Good orientation to company/organization [Score: 0]
- Possibility to use English [Score: 0]
- Possibility to use my native language [Score: 0]
- Other reason, please describe [Score: 0]

20) What are the main reasons for choosing a working place in some other country than Finland? Choose one or more options. [Score: 0]

- Salary [Score: 0]
- Health care services, provided by employer [Score: 0]
- Flexible working hours [Score: 0]
- Good reputation of the company/organization [Score: 0]
- Nice Co-workers [Score: 0]
- Good management [Score: 0]
- Multinational company/organization [Score: 0]
- Good orientation to work tasks [Score: 0]
- Good orientation to company/organization [Score: 0]
- Possibility to use English [Score: 0]
- Possibility to use my native language [Score: 0]
- Other reason, please describe [Score: 0]

21) Would you recommend Finland as a place for study or practice to your friend or colleague in your home country? Please describe. [Score: 0]

22) Would you recommend Finland as a place to live to your friend or colleague in your home country? Please describe. [Score: 0]

23) Comments on working, practising or studying in Finland. [Score: 0]

24) [Score: 0]

Sivu 5

